

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

U S N E S E N Í

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 19. května 2004 č. 479

k Národnímu akčnímu plánu boje proti terorismu

I. schvaluje

”Národní akční plán boje proti terorismu /aktualizované znění pro rok 2004/” obsažený v části III. materiálu č. j.: 624/04 (dále jen „Akční plán“);

II. ukládá

a) 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra sledovat úroveň protiteroristických opatření v České republice a Akční plán podle potřeby vyhodnocovat a aktualizovat;

b) předsedovi vlády, 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra, místopředsedovi vlády a ministru zahraničních věcí, místopředsedovi vlády a ministru financí, ministrům spravedlnosti, obrany, práce a sociálních věcí, dopravy, informatiky, průmyslu a obchodu, ministryni zdravotnictví, předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a ředitelům Bezpečnostní a informační služby, Národního bezpečnostního úřadu realizovat úkoly vyplývající z Národního akčního plánu boje proti terorismu (aktualizované znění pro rok 2004) podle Harmonogramu opatření České republiky v boji proti terorismu, uvedeného v příloze tohoto usnesení.

Provedou:

předseda vlády,

I. místopředseda vlády a ministr vnitra,

místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí,

místopředseda vlády a ministr financí,

ministři spravedlnosti, obrany, práce a sociálních věcí,

dopravy, informatiky, průmyslu a obchodu,

zdravotnictví

předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost,

ředitelé Bezpečnostní a informační služby,

Národního bezpečnostního úřadu,

Předseda vlády

PhDr. Vladimír ŠPIDLA, v. r.

NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN BOJE PROTI TERORISMU - AKTUALIZOVANÉ ZNĚNÍ PRO ROK 2004 /

Preambule: Národní akční plán boje proti terorismu jako výraz zapojení České republiky do mezinárodního protiteroristického úsilí

Česká republika v boji proti terorismu

1. Aktivní účast na mezinárodním protiteroristickém úsilí
2. Mezinárodněsmluvní závazky České republiky a vnitrostátní legislativní úprava, vztahující se k možnostem boje proti terorismu, se zvláštním zřetelem na problematiku boje proti financování terorismu
3. Oblast policejní práce a součinnosti Policie České republiky s Armádou České republiky a dalšími subjekty
4. Oblast práce zpravodajských služeb České republiky
5. Ochrana informačních systémů
6. Kontrola vývozu a dovozu vojenských zbraní a vybavení a zboží a technologií dvojího užití
7. Zvýšení bezpečnostních standardů na letištích a na palubách letadel
8. Civilní ochrana a oblast krizového řízení a integrovaného záchranného systému
9. Celní, migrační a azylová oblast
10. Zajištění bezpečnosti zastupitelských úřadů České republiky, jejich personálu a dalších občanů České republiky v zahraničí
11. Informační a mediální politika

Harmonogram opatření České republiky v boji proti terorismu

Seznam zkratk

PREAMBULE

NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN BOJE PROTI TERORISMU JAKO VÝRAZ ZAPOJENÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO MEZINÁRODNÍHO PROTITERORISTICKÉHO ÚSILÍ

Boj proti mezinárodnímu terorismu – zásadní priorita České republiky

Mezinárodní terorismus je právem považován za jedno z největších nebezpečí pro světovou bezpečnost a stabilitu. Česká republika přikládá boji proti globální teroristické hrozbě mimořádný význam. Vláda České republiky zařadila ve svém programovém prohlášení roku 2002 zapojení do boje proti mezinárodnímu terorismu mezi priority svého funkčního období.

V aktuálním kontextu, který zásadním způsobem relativizoval hranici mezi vnitřní a vnější bezpečností, je Vláda České republiky přesvědčena, že multidisciplinárně pojatý Národní akční plán ČR boje proti terorismu je efektivním protiteroristickým nástrojem a také jasnou deklarací schopnosti země dostát svým závazkům vůči mezinárodnímu společenství.

Význam komplexního přístupu České republiky k boji proti terorismu

Česká republika zdůrazňuje potřebu širšího pojetí současné mezinárodní protiteroristické kampaně, která by se neomezovala pouze na potrestání viníků konkrétních teroristických útoků, ale dlouhodobě zaměřovala svou pozornost na všechny formy boje proti mezinárodnímu organizovanému zločinu, obchodu s drogami, zbraněmi a lidmi, korupci a proti všem formám financování terorismu. Za zvlášť nebezpečné je v této souvislosti nutné považovat plány teroristických skupin na získání zbraní hromadného ničení. Zabránit přístupu teroristických skupin ke zbraním tohoto druhu musí být prvořadým úkolem aktuálního celosvětového protiteroristického úsilí.

Teroristické útoky, ke kterým v posledních letech dochází po celém světě, dále zvýrazňují potřebu takového komplexního přístupu, stejně jako nutnost odhodlaně pokračovat v úsilí celého mezinárodního společenství v boji s touto hrozbou. V boji s globálními teroristickými sítěmi národní či regionální odpověď nepostačuje a globální spolupráce se tak stává otázkou v pravdě životní důležitosti. Aktivní přístup České republiky k mezinárodní spolupráci, včetně účasti na projektech, vznikajících v rámci nejrůznějších mezinárodních organizací, je nejen výrazem solidarity s ostatními členy světového společenství, ale je také zásadním příspěvkem ke zvýšení bezpečnosti České republiky.

Česká republika zároveň problematiku boje proti terorismu neomezuje pouze na dimenzi předcházení konkrétním teroristickým útokům a zmírňování jejich následků, ale považuje za nedílnou součást komplexního pojetí boje proti terorismu rovněž snahu o zmírnění vlivu kulturních a náboženských rozdílů mezi jednotlivými regiony světa. Tyto rozdíly, stejně jako nerovnováha v sociální a ekonomické oblasti, jsou Českou republikou vnímány jako jedna z příčin současného nárůstu mezinárodního terorismu. Česká republika tento podstatný aspekt protiteroristické problematiky zohledňuje ve svých aktivitách na bilaterální i multilaterální úrovni a především v rámci EU se účastní procesu vytváření koncepcí mezikulturního a mezináboženského dialogu.

Česká republika a klíčové mezinárodní organizace, spjaté s bojem proti terorismu

Česká republika v souladu se svým nastávajícím členstvím participuje na protiteroristických aktivitách Evropské unie. Zejména to platí v návaznosti na útoky v USA ze dne 11. září 2001, jejichž vyústěním byl zejména materiál "Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady" a v návaznosti na útoky v Madridu ze dne 11. března 2004. V souvislosti s nimi došlo k vypracování Deklarace k boji s terorismem, kterou schválila Evropská rada dne 26. března 2004, která v příloze obsahuje aktualizaci výše uvedeného Akčního plánu Evropské rady.

Česká republika se zároveň podílí na prezentaci konkrétních návrhů pro implementaci Evropské bezpečnostní strategie, včetně doporučení pro potlačování terorismu a jeho příčin, stejně jako podporuje vytváření dlouhodobé strategie EU, zaměřené na potlačování všech forem podpory terorismu.

Česká republika participuje i na úsilí mezinárodních organizací, zabývajících se konkrétními aspekty boje proti terorismu. Mezi nimi přední místo patří Organizaci spojených národů, Severoatlantické alianci, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj.

Česká republika se zároveň zapojuje do regionálních aktivit, věnovaných problematice boje proti terorismu v prostoru střední a východní Evropy. Jejich příkladem může být Varšavská konference zemí střední a východní Evropy, která dne 6. listopadu 2001 přijala Deklaraci o společném boji proti terorismu a Akční plán o společném boji proti terorismu.

Zástupci konkrétních resortů a dalších ústředních orgánů státní správy České republiky se podle své věcné působnosti a za aktivní koordinace Ministerstva zahraničních věcí průběžně účastní relevantních mezinárodních konferencí, seminářů a dalších akcí, vztahujících se k problematice boje proti terorismu.

Účast v zahraničních vojenských a policejních misích a humanitární pomoc

Česká republika podporuje celosvětové protiteroristické úsilí rovněž svou účastí v mezinárodních vojenských a policejních misích v Afghánistánu, Iráku, Kuvajtu, Jordánsku, Libérii, Bosně a Hercegovině, Kosovu a v Bývalé jugoslávské republice Makedonie. Všechny tyto mise v sobě ve větší či omezenější míře nesou prvek boje proti terorismu.

Zmínit je třeba i poskytování humanitární a rozvojové pomoci Českou republikou, na které se kromě veřejného sektoru významně podílí i nevládní organizace. To platí zejména s ohledem na zapojení České republiky do obnovy Afghánistánu a Iráku.

ČESKÁ REPUBLIKA V BOJI PROTI TERORISMU

aktuální úroveň opatření, zaměřených na minimalizaci rizik a dopadů
potenciálních teroristických útoků na území České republiky
a proti zájmům České republiky v zahraničí

1 AKTIVNÍ ÚČAST NA MEZINÁRODNÍM PROTITERORISTICKÉM ÚSILÍ

1.1 Národní akční plán boje proti terorismu jako sumarizace protiteroristických opatření České republiky

Usnesením Vlády ČR ze dne 19. prosince 2001 č. 1364 bylo ministru vnitra uloženo předložit vládě materiál "Národní akční plán boje proti terorismu", koncipovaný jako souhrnný střednědobý dokument, obsahující výčet úkolů, které je třeba splnit, aby se snížila zranitelnost ČR před teroristickými útoky, namířenými proti jejímu teritoriu a jejím zájmům v zahraničí.

Text dokumentu byl schválen Usnesením Vlády ČR ze dne 10. dubna 2002 č. 385, které zároveň ukládá ministru vnitra plnění úkolů, zakotvených v Národní akční plán boje proti terorismu vyhodnocovat a podle potřeby aktualizovat. Aktualizační proces byl poprvé zahájen k referenčnímu datu 31. prosince 2002 a "Národní akční plán boje proti terorismu - aktualizované znění pro rok 2003" byl přijat Usnesením Vlády ČR ze dne 14. dubna 2003 č. 361.

Aktualizace "Národního akční plán boje proti terorismu" pro rok 2004 text dále transformuje s cílem vytvořit souvislou sumarizaci již provedených, trvale a aktuálně prováděných a připravovaných opatření, která by byla v souladu s aktuálním vývojem na úrovni Evropské unie (Rámcové rozhodnutí rady EU 2002/475/JHA ze dne 13. června 2002, o boji proti terorismu; Rozhodnutí Rady EU 2002/996/JHA ze dne 28. listopadu 2002, o ustavení mechanismu pro vyhodnocování právního systému a jeho implementace na vnitrostátní úrovni v oblasti boje proti terorismu).

Po útocích ve Španělsku ze dne 11. března 2004 byl Evropskou Radou projednáván a ve dnech 25. - 26. března 2004 schválen materiál Deklarace Evropské rady proti terorismu, jehož přílohou (Annex I) je i aktualizace Akčního plánu boje proti terorismu. Úkoly, obsažené v Deklaraci a Akčním plánu (včetně jejich rozpracování) se Česká republika zavázala plnit.

Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 13. dubna 2004 č. 107 uložilo I. místopředsedovi vlády a ministru vnitra obsah Deklarace bezodkladně zapracovat do textu materiálu Národní akční plán boje proti terorismu (aktualizované znění pro rok 2004).

Za tímto účelem byl Ministerstvem vnitra za úzké součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí vypracován materiál „Analýza možností České republiky dostát závazkům, zakotveným v Deklaraci Evropské rady proti terorismu“ (dále jen „Analýza“). S ohledem na zjištěnou situaci je prozatím žádoucí, aby materiál „Analýza“ zůstal samostatným materiálem, který bude:

- operativním způsobem a v souladu se závěry resortů a dalších ústředních orgánů státní správy, nesoucích gesci za plnění jednotlivých úkolů v něm zakotvených trvale zpřesňován, rozšiřován a dáván do souladu s aktuálním vývojem na úrovni EU;
- sloužit jako podklad pro jednání delegací, zastupujících Českou republiku v Radě ministrů a v relevantních pracovních skupinách Rady EU, týkajících se naplňování závazků, které jednotlivým členským zemím EU z Deklarace vyplývají;
- vyhodnocován přinejmenším spolu s každým vyhodnocováním plnění materiálu Národní akční plán boje proti terorismu.

Není navrhováno oba materiály zatím slučovat, zejména s ohledem na skutečnost, že samo celé vytváření materiálu NAP je možné určitým způsobem chápat jako plnění jednoho z úkolů, vzniklých rozpracováním obsahu Deklarace („Provést zhodnocení úrovně protiteroristických opatření v přístupujících zemích EU“ – termín: do září 2005).

V závislosti na zvoleném postupu EU, kde již bylo indikováno vybrání několika prioritních cílů, které mezi širokou škálou úkolů z Deklarace budou plněny přednostně, bude i v rámci Analýzy stanoveno několik zásadních priorit pro ČR. V případě nutnosti bude o tyto priority rozšířen i Národní akční plán boje proti terorismu.

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 1-1

1.2 Mezinárodněpolitická úroveň přihlášení se k úsilí mezinárodního společenství v boji proti terorismu

Na úrovni Vlády ČR a konkrétních resortů a dalších ústředních orgánů státní správy jsou trvale prováděny kroky, které formou zásadních politických prohlášení a koordinovaného postoje na mezinárodním fóru vyjadřují a potvrzují politické zapojení ČR do celosvětového protiteroristického úsilí, zejména s ohledem na aktuální vývoj na úrovni Evropské unie a v rámci mezinárodních organizací, jichž je členem, zejména Organizace spojených národů, Severoatlantické aliance, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Mezinárodní měnového fondu, Světové banky a Rady Evropy.

V souladu s uvedenými záměry bylo koncipováno i platné Programové prohlášení Vlády České republiky ze srpna 2002, které se problematice boje proti terorismu věnuje v bodech 2 (Cíle a priority), 3 (Demokratický právní stát), 7 (Obrana a vnitřní bezpečnost) a 8 (Zahraníční politika). Obsah Programového prohlášení zároveň posloužil i jako jeden ze základů pro formulování priorit, které hodlá Česká republika prosazovat v souvislosti se svým nadcházejícím členstvím v Evropské unii.

V souvislosti s vývojem mezinárodní bezpečnostní situace a s definovanými novými asymetrickými hrozbami byla roku 2003 aktualizována Bezpečnostní strategie České republiky.

Z konkrétních kroků, které jsou v řadě případů hlouběji rozvedeny v dalších pasážích textu a vztahujících se k jednotlivým klíčovými aktérům současného globálního protiteroristického úsilí, uvádíme:

Evropská unie (EU)

Česká republika průběžně vyhodnocuje a připojuje se ke všem jednostranným opatřením EU, zaměřeným proti terorismu.

V návaznosti na útoky v USA ze dne 11. září 2001 se jedná zejména o "Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady", zveřejněný dne 21. září 2001 v Bruselu (Usnesení Vlády ČR ze dne 19. prosince 2001 č. 1364), "Společný postoj Rady EU o boji proti terorismu" (2001/930/CFSP ze dne 27. prosince 2001) a "Společný postoj Rady EU o použití zvláštních opatření k boji s terorismem" (2001/931/CFSP ze dne 27. 12. 2001, včetně všech jeho aktualizací, upravujících seznamy osob a skupin, sankciovaných ze strany Evropské unie).

V návaznosti na útoky v Madridu ze dne 11. 3. 2003 se jedná zejména o Deklaraci k boji s terorismem, kterou schválila Evropská rada dne 26. 3. 2004, obsahující v příloze aktualizaci Akčního plánu Evropské rady.

Od 1. května 2004 budou v ČR závazná a přímo aplikovatelná veškerá Nařízení Rady EU provádějící společné postoje, z nichž se terorismu týká zejména Nařízení Rady EU 2580/2001 o zvláštních restriktivních opatřeních zaměřených proti určitým osobám a subjektům v rámci boje proti terorismu. ČR nyní stojí před úkolem zajistit bezprostřední provádění obsahu uvedeného Nařízení.

ČR systematicky mapuje snahy EU o hlubší integraci v důležitých oblastech boje proti terorismu a prostřednictvím svých zástupců se účastní expertních jednání o relevantních otázkách boje proti terorismu na úrovni EU.

Důležitým impulsem v této souvislosti byl podpis Smlouvy o přistoupení ČR do EU dne 16. dubna 2003, na jejímž základě ČR získala možnost účastnit se jako pozorovatel zasedání Pracovní skupiny Rady EU pro terorismus, která se pravidelně schází ve dvou formátech, které reflektují rozdíly mezi druhým a třetím pilířem EU. ČR se tímto způsobem již před vstupem do EU podílí na legislativní a analytické činnosti obou skupin a je rovněž zapojena do vzájemné výměny informací.

Politický dialog ČR s EU – i v oblasti koordinace postupu v boji proti terorismu – probíhá prostřednictvím odboru Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU (OSZBP), v jehož struktuře působí koordinátor protiteroristických aktivit MZV (COTER).

Spojení se sekretariátem Rady EU v Bruselu ČR provozuje prostřednictvím vyhrazené komunikační sítě ACN (Associated Countries Network - Síť přidružených zemí), jejíž funkcionality byla rozšířena o propojení do komunikační sítě COREU (Correspondance européenne, tj. Evropská korespondence). Nově označovaná síť ACD (Acceding countries - Přistupující země) byla zpřístupněna přímo všem relevantním odborům MZV.

MZV prostřednictvím teritoriálních odborů provádí analýzu dvoustranných vztahů, jejíž výstupy se rovněž stávají předmětem politického dialogu s EU. Za uvedeným účelem ČR průběžně realizuje další dvoustranná i vícestranná jednání.

Organizace spojených národů (OSN)

Závazky, které pro Českou republiku vyplývají z rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů č. 1373 ze dne 28. 9. 2001, jsou implementovány způsobem, zachyceným ve Zprávě ČR k naplňování závazků vyplývajících z rezoluce RB č. 1373 k boji proti mezinárodnímu terorismu, která byla zpracována v souladu s Usnesením Vlády ČR ze dne 10. 10. 2001 č. 1045 a přijata Usnesením Vlády ČR ze dne 19. 12. 2001 č. 1364 a ve zprávách doplňujících.

Severoatlantická aliance (NATO)

Usnesení Vlády ČR ze dne 13. 9. 2001 č. 917 vyjádřilo plnou podporu akcím NATO v rámci opatření, spadajících pod článek č. 5 Washingtonské smlouvy. ČR se jako členský stát NATO podílela na vzniku "Prohlášení ministrů zahraničních věcí zemí NATO k terorismu" ze dne 6. 12. 2001, v němž bylo zopakováno odhodlání NATO bojovat proti hrozbě terorismu tak dlouho, jak bude nezbytné.

Stejně tak se ČR podílela na vzniku "Prohlášení ministrů obrany zemí NATO k terorismu" ze dne 18. 12. 2001, v němž byly shrnuty koncepční a praktické úkoly pro stálé orgány Aliance, vztahující se rovněž k problematice boje proti terorismu.

ČR se jako členský stát NATO podílela na vzniku a naplňování deklarace summitu NATO v Praze ze dne 21. 11. 2002. V deklaraci jsou uvedeny další konkrétní úkoly pro stálé orgány Aliance, na jejichž implementaci se bude podílet také ČR. Například na budování Sil rychlého nasazení (NATO Response Force), tvořených prvky pozemních, námořních a vzdušných sil se ČR podílí jednotkou, specializovanou na ochranu proti zbraním hromadného ničení.

Česká republika se jako členská země NATO podílí na implementaci společných bezpečnostních opatření Aliance, v rámci jednání příslušných výborů přispívá k řešení otázky ochrany proti zneužití civilních letounů k teroristickým útokům, účastí v aliančních misích v jihovýchodní Evropě se podílí na monitorování možných známek terorismu v oblasti, se svými spojenci sdílí zpravodajské informace a v neposlední řadě se angažuje v podpoře operace NATO v Afghánistánu.

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

ČR podporuje snahy OBSE při vytváření mechanismů pro implementaci protiteroristických opatření. V této oblasti bylo v roce 2003 přijato několik rozhodnutí Ministerské rady OBSE. Jedná se zejména o:

- rozhodnutí č. 6/2003, na jehož základě byla vytvořena protiteroristická síť OBSE, jejímž účelem je výměna informací mezi národními protiteroristickými koordinátory zemí OBSE a ATU (Action against Terrorism Unit); ČR je v síti zastoupena na úrovni MZV resortním koordinátorem pro boj s terorismem, který informace postupuje příslušným resortům
- rozhodnutí č. 8/2003 o přenosných protiletadlových kompletech (MANPADS) a opatřeních, jež mají snížit hrozbu jejich zneužití proti civilní letecké přepravě;
- rozhodnutí č. 7/2003 o bezpečnosti cestovních dokumentů, jež vyzývá členské země OBSE k zavádění informací o biometrických datech do cestovních pasů.

Dne 28. 11. 2003 byl OBSE přijat Dokument o skladování konvenční munice, jež se zabývá riziky, vyplývajícími z nadbytečných zásob munice a výbušnin v regionu OBSE, které mohou být zneužity k teroristickým účelům.

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD):

ČR se v různých pracovních orgánech OECD podílí na zpracovávání analýz o ekonomických dopadech potenciálních teroristických útoků a adekvátních reakcích veřejného sektoru jednotlivých států na tyto události.

ČR podpořila přijetí zprávy OECD "Možnosti získání informací o skutečném vlastnictví a kontrole", která obsahuje návrhy k posílení transparentnosti podnikatelského sektoru a prevenci zneužívání obchodních společností k nežádoucím účelům, včetně financování terorismu.

ČR se účastní jednání pracovní skupiny OECD pro biotechnologie, která se aktuálně zaměřuje na problematiku boje proti bioterorismu.

Rada OECD přijala dne 25. 7. 2002 ve formě doporučení novelizaci "Směrnice o bezpečnosti informačních systémů", na přípravě jejíhož textu se ČR podílela. V návaznosti na tuto Směrnici ČR kosponzorovala rezoluci s analogickým obsahem na 57. Valném shromáždění OSN v roce 2002¹.

Novelizaci téže Směrnice OECD ČR podpořila roku 2003 na 58. Valném shromáždění OSN jako spolupředkladatel rezoluce k počítačové bezpečnosti (cybersecurity).

ČR podpořila iniciativu, směřující k posílení spolupráce mezi OECD a středoasijskými zeměmi, obsahující rozměr potírání a předcházení teroristických aktivit v tomto prostoru.

Ministerská Rada OECD (za účasti ČR) vyzvala všechny členské země této organizace k urychlené implementaci "Zvláštních doporučení FATF k boji proti financování terorismu".

Pracovní skupina pro finanční akci (FATF)

Přestože ČR není přímo členem FATF, zintenzivňuje nadále kontakty se sekretariátem této organizace, s cílem bezprostřednějšího zapojení do jeho činnosti, přičemž intenzivně sleduje doporučení FATF jak v oblasti boje proti praní špinavých peněz, tak v oblasti boje proti financování terorismu a akceptuje je jako referenční rámec při vytváření legislativy v uvedených oblastech.

ČR v návaznosti na výzvu Ministerské rady OECD a sekretariátu FATF v roce 2002 jako pilotní země vyplnila dotazník FATF, vztahující se k problematice implementace "Zvláštních doporučení FATF k boji proti financování terorismu".

---

¹ Jedná se o rezoluci A/C.2/57/L.10, její návrh předložily USA. K dalším kosponzorům této rezoluce patří mj. Ruská federace, Japonsko, Slovensko, Norsko, Austrálie.

Mezinárodní finanční instituce - Světová banka (SB) a Mezinárodní měnový fond (MMF)

Některým problematickým aspektům oblasti boje proti financování terorismu se věnovala hodnotící mise expertů Mezinárodního měnového fondu a Světové banky, zaměřená na oblast boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, která ČR navštívila ve dnech 26. května - 6. června 2003. Experti MMF a SB zkoumali, jak ČR implementuje mezinárodní instrumenty v uvedené oblasti, především doporučení FATF a instrumenty Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry – IOSCO. Jako fórum pro konzultaci a koordinaci postojů zainteresovaných resortů a dalších orgánů v ČR sloužila neformální jednání mezirezortní skupiny Clearing House, která působí pod vedením Ministerstva financí již od roku 2002 (práce skupiny se účastní zástupci MF, MV - včetně Policie ČR, ČNB, České bankovní asociace, MS a MZV). Konečná hodnotící zpráva pro ČR byla zveřejněna v prosinci 2003.

Organizace pro zákaz chemických zbraní (OPCW)

Hlavním přínosem činnosti OPCW v rámci globálního boje proti terorismu v roce 2003 bylo schválení a zahájení implementace Akčních plánů pro dosažení univerzality Úmluvy o zákazu chemických zbraní a pro implementaci čl. VII Úmluvy. ČR se do aktivit OPCW zapojila jak prostřednictvím aktivní účasti v rozhodovacím procesu OPCW (ČR v období 12. 5. 2003 - 11. 5. 2004 předsedá Výkonné radě OPCW), tak mj. součinností s Technickým sekretariátem OPCW a smluvními státy, jejímž cílem bylo zvýšení připravenosti OPCW a smluvních států na případ potřeby poskytnutí pomoci a ochrany proti chemickým zbraním.

Rada Evropy

Česká republika se podílí na činnosti výboru vybraných expertů pro hodnocení opatření v boji proti praní špinavých peněz (MONEYVAL, dříve PC-R-EV). V červnu 2002 v rámci Rady Evropy proběhlo druhé kolo vyhodnocování protiteroristických opatření ČR, z něhož pro ČR vzešla řada konkrétních doporučení.

Středoevropská iniciativa (SEI):²

Česká republika se v rámci Středoevropské iniciativy účastní činnosti pracovní skupiny pro boj s organizovaným zločinem, která hraje roli fóra pro výměnu informací o vnitrostátních legislativách úpravách, vztahujících se k problematice boje proti terorismu. Na základě jejich vzájemného porovnávání jsou hledány další možnosti zvýšení spolupráce, zejména co se týče možností harmonizace legislativy a podpory operačních aktivit, spojených s bojem proti přeshraničnímu zločinu v prostoru členských zemí SEI.

1.3 Účast Armády České republiky na zahraničních vojenských misích na podporu míru a operací namířených proti terorismu

Důležitou roli v protiteroristickém úsilí ČR hraje trvalá připravenost státu na případnou konkrétní a všestrannou účast v mezinárodních misích vojenského charakteru, koordinovaných se spojenci nebo vyplývajících z rozhodnutí RB OSN.

MO (NGŠ AČR), ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem financí podle vývoje situace, v souladu s dosavadními postoji a se spojeneckými závazky ČR a dle rozhodnutí Vlády ČR trvale sleduje a vyhodnocuje dynamicky se vyvíjející mezinárodně-politickou situaci s cílem hledat cesty, jak dle svých možností, včetně řešení financování, v souladu s nutností ponechání přiměřených rezerv na teritoriu ČR, podpořit mezinárodní protiteroristické úsilí formou vojenských misí v zahraničí. V průběhu roku 2002 se ČR zapojila do zahraničních vojenských misí:

- Afghánistán: 6. a 11. polní nemocnice v rámci sestavy ISAF;
- Kuvajt: 9. rota radiační, chemické a biologické ochrany (transformované ve 4. odřad radiační chemické a biologické ochrany) v rámci operace "Trvalá svoboda" ("Enduring Freedom");

---

² Na vyjmenovaných aktivitách se účastní experti Policie ČR, stejně jako poslanci Parlamentu ČR.

- Srbská oblast Kosovo: 2. česko-slovenský mechanizovaný prapor v rámci operace "Joint Guardian" (KFOR);
- Bosna a Hercegovina: skupina štábních důstojníků ve velitelství mise Joint Forge (SFOR).

V průběhu roku 2003 se ČR zapojila do zahraničních vojenských misí:

- Afghánistán - polní chirurgický tým v polní nemocnici Spolkové republiky Německo (ISAF);
- Kuvajt: protichemická jednotka v rámci operace "Trvalá svoboda" ("Enduring Freedom");
- Irák - kontingent složený z polní nemocnice, humanitárního odřadu, jednotky Vojenské policie, prvku CIMIC a národního podpůrného prvku – NSE, v rámci opatření ke stabilizaci situace v Iráku;
- Srbská oblast Kosovo: mechanizovaný prapor v rámci operace Joint Guardian (KFOR);
- Bosna a Hercegovina: skupina štábních důstojníků ve velitelství mise Joint Forge (SFOR);
- FYROM - dva vojáci v tiskovém a informačním centru operace EU Concordia

Na základě Usnesení Vlády ČR ze dne 20. října 2003 č. 1031 a po projednání v obou komorách Parlamentu ČR byla prodloužena doba působení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích. Pro další období se předpokládá, že bude rozsah zapojení ČR do zahraničních operací zachován, navíc by měl být, v první polovině roku 2004 posílen kontingent AČR v Afghánistánu (Usnesení Vlády ČR č. 61 / 2004).

Navíc ČR na základě rozhodnutí parlamentu v únoru 2004 posílá kontingent v Afghánistánu (**podrobněji viz 1.10**).

Současně byla prodloužena i doba působení kontingentu Armády České republiky v souboru mezinárodních opatření k řešení situace v Irácké republice, na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1483/2003, taktéž do 31. prosince 2004.

MZV poskytuje MO odpovídající součinnost. Oba resorty v denním styku řeší otázky další dislokace, přemístování či stahování jednotek AČR v zahraničí, nebo jejich částí.

1.4 Vojenský logistický a výzkumný rozměr zapojení České republiky do současné fáze boje proti mezinárodnímu terorismu

Ministerstvo obrany České republiky a Armáda České republiky trvale a dle potřeby realizují četné formy logistické účasti ČR na mezinárodním protiteroristickém úsilí:

- Usnesením Vlády ČR ze dne 10. 12. 2001 č. 1336 byl schválen návrh na vyslání dopravního letounu Tupolev Tu-154 s osádkou pro podporu letounů včasné výstrahy NATO (AWACS). Toto rozhodnutí bylo schváleno Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR (45. schůze, 19. 12. 2001, usnesení 1985/2001).
- V průběhu závěru roku 2001 a celého roku 2002 bylo realizováno Usnesení Vlády ČR ohledně otevření vzdušného prostoru a letišť ČR (včetně čerpání pohonných hmot) pro letadla NATO, které bylo v průběhu roku 2002 zabezpečováno na základě "Ujednání o statutu ozbrojených sil" (SOFA) NATO, podepsaného Velitelstvím sil územní obrany Armády ČR.
- ČR na svém teritoriu pořádá mezinárodní vojenská cvičení, věnovaná v některých případech přímo tématu "boje proti teroristické skupině".³

Ve spolupráci se spojenci je trvale a dle potřeby posilována vojenská obranyschopnost ČR, včetně schopnosti čelit teroristickým útokům. Vstupem ČR do NATO byl zahájen proces výměny široké škály informací vojenského charakteru mezi ČR a ostatními členy Aliance.

Klíčovou součástí příspěvku Aliance k řešení obranných otázek, spadajících do problematiky boje proti terorismu je "Preventivní bezpečnostní systém NATO" ("NATO Precautionary System", NPS), soustava civilních a vojenských opatření krizového řízení, která zabezpečuje celkovou připravenost k zapojení sil a prostředků jednotlivých členských zemí do podpory vojenské akce NATO. Na systém NPS v průběhu roku 2004 naváže rozšířený systém "Systém NATO pro odpověď na krize" ("NATO Crisis Response System", NCRS).

³ Například dne 6. 9. 2002 se konalo společné cvičení armád ČR - SRN v prostoru vojenského újezdu Doupov, jehož náplní byla "likvidace teroristické základny".

Podle potřeby a vývoje situace a v souladu se spojeneckými závazky ČR jsou všechny resorty a další ústřední orgány státní správy, kterým jsou v rámci NPS (resp. NCRS) uloženy úkoly, připraveny tyto úkoly plnit. V průběhu roku 2003 však nebylo nutné v ČR žádná opatření zakotvená v NPS realizovat.

V průběhu roku 2003:

- byly zpracovány metodické listy a procesy NPS v působnosti AČR a uloženy do dokumentace SOC MO;
- pokračovala příprava manuálu NCRS, včetně překladů částí manuálu do češtiny;
- ve dnech 4. - 7. 11. 2003 za účasti delegace Armády ČR v Komorním Hrádku proběhla mezinárodní konference NPS/NCRS.

Vojenským výborem NATO byla dne 27. 9. 2002 přijata Směrnice MC 472, schválená v průběhu summitu NATO v Praze. Na základě vyhodnocení nových hrozeb a v souladu s termíny, uplatněnými ve směrnici MC 472, byl v průběhu roku 2003 Ministerstvem obrany (NGŠ AČR) připraven vojenský koncept obrany proti terorismu.

Podle potřeby a podle vývoje situace je MO (SPP) zhodnocována účinnost aliančních obranných a vojenských směrnic, doktrín, struktur a kapacit ve vztahu k celému rozsahu misí v souvislosti s hrozbou terorismu.

Nutnost zvládnutí teroristického útoku, vedeného chemickými, biologickými či jadernými prostředky je zakotvena v "Pražské iniciativě" (Nová koncepce Armády ČR). V této souvislosti se MO (NGŠ AČR) trvale podílí na zlepšování kapacit Aliance, nutných ke zvládnutí teroristického útoku, vedeného chemickými, biologickými či jadernými prostředky.

Úkoly, spojené se zvyšováním možností zapojení Armády ČR v oblasti zmírňování a odstraňování dopadů případného teroristického útoku na teritorium ČR, jsou průběžně plněny:

- speciální mobilní protiepidemický tým, který řeší všechny úkoly k zajištění biologické ochrany příslušníků AČR, je v pohotovosti 24 hodin denně;
- předpokládáno je rozšíření kapacit zásahových týmů;
- stacionární mikrobiologické laboratoře jsou trvale připraveny k plnění úkolů biologické ochrany příslušníků AČR;
- mobilní hygienicko-epidemiologická laboratoř je připravena k identifikaci biologických prostředků v terénu;
- probíhá vývoj a modernizace laboratoře, která bude schopna pracovat v režimu biologické bezpečnosti na stupni BSL 3.

V průběhu roku 2002 byly navázány kontakty mezi SOC MO a SITCEN EU. Středisko stálých směn SOC MO udržuje kontakty se SITCEN EU. Výměna informací bez omezení bude fakticky realizována okamžikem vstupu ČR do EU.

V rámci výzkumného projektu "TERROR" byla v roce 2002 z různých pohledů provedena analýza problematiky vztahu Armády ČR a boje proti terorismu. V analytické fázi projektu byly vytipovány dílčí úkoly, vhodné k rozpracování a specializované na oblast ochrany informačních systémů a vojenské techniky před účinky zbraní se směřovanou energií: "Kompatibilita" (2001-2003), "Impuls" (2001-2003), "Energie" (2001-2006) a "Elektron" (2003-2005, věnující se problematice využití mobilních a stacionárních prostředků elektronické ochrany objektů v polních podmínkách).

Zvýšení ochrany živé síly před účinky zbraní hromadného ničení je řešeno prostřednictvím rozpracování výzkumných projektů "Dálka", "Sedativa", "Expres", "Imunis", "Specmun", "Sarin", "Burneti", "Protílátky (AB-AGENS, C Agens a Biomonitoring)".

Ministerstvem obrany (Národní úřad pro vyzbrojování) byla provedena výchozí analýza formou studie "Boj proti terorismu". Na základě studie bylo v roce 2003 zahájeno řešení projektů "Kosa", "Klam".

V říjnu roku 2003 proběhl workshop "Detection and Protection", organizovaný Ministerstvem obrany, jehož náplní byla tematika ochrany proti terorismu (zejména s ohledem na oblast chemických látek a travin), jehož záměrem bylo seznámit odbornou veřejnost v ČR s možnostmi a kapacitami relevantních technických zařízení v ČR a zahraničí.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 1-2, 1-3, 1-4

1.5 Aktivity vojenské policie

Specializovaným útvarům Vojenské policie je dle potřeby zajišťována osobní ochrana rozšířeného počtu osob, před riziky, vyplývajícími z potenciálních teroristických útoků. Vojenská policie poskytovala službu v podobě ochrany určených osob ve dvou úrovních. V průběhu roku 2003 byla např. nejvyšší úroveň ochrany byla poskytována osobě ministra obrany; ochrana osob o úroveň nižší byla poskytována třem skupinám určených osob (náměstci ministra obrany, vyčlenění ředitelé, NGŠ a skupina klíčových funkcionářů GŠ AČR).

Specializovaným útvarům Vojenské policie je zajišťováno policejního zabezpečení cest letadel Armády ČR, směřujících do rizikových destinací.

Příslušníci Vojenské policie plní dle potřeby úkoly v rámci kontingentů Armády České republiky v zahraničních operacích. V průběhu roku 2003 plnili příslušníci Vojenské policie úkoly v rámci 2., 3. a 4. československého praporu KFOR, jeden příslušník Vojenské policie plnil úkoly na velitelství SFOR. Po celý rok 2003 působili příslušníci Vojenské policie i v oblasti Perského zálivu.

V operaci "Enduring Freedom" na území Kuvajtu výjezdová skupina plnila úkoly policejní ochrany 1. protichemického odřadu. Po vypuknutí války v Iráku byla výjezdová skupina posílena o skupinu ochrany ambasády ČR v Kuvajtu. V měsíci březnu 2003 byl na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN vytvořen kontingent Armády České republiky, jehož součástí byla i rota Vojenské policie u 7. polní nemocnice. V souladu s vývojem bezpečnostní situace na území Iráku bylo v závěru roku 2003 rozhodnuto o nasazení Kontingentu Vojenské policie do sestavy IZ SFOR v rámci Mnohonárodní divize jihovýchod v Iráku. Po provedení výcviku a přípravě se v průběhu měsíce prosince 2003 přesunul Kontingent Vojenské policie o síle 80 osob na území Iráku, kde plní úkoly v oblasti dohledu nad činností irácké policie, provádí výcvik irácké policie v Policejní akademii a na policejních stanicích a policejně zabezpečuje Mnohonárodní divizi jihovýchod. V historii Vojenské policie a Armády České republiky je to vůbec poprvé, kdy Vojenská policie působí v zahraničí misi jako samostatná jednotka.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 1-5

1.6 Monitorování vývoje ve světě z hlediska jeho potenciálního dopadu na vnitřní bezpečnost České republiky

MZV, MV, MPO, MF, MMR, zpravodajské služby, ČNB a další subjekty, trvale monitorují aktuální úroveň zajištění regionální bezpečnosti v jednotlivých částech světa a potenciální odraz zjištěných skutečností na vnitřní bezpečnost České republiky.

Zastupitelské úřady ČR v jednotlivých částech světa pravidelně poskytují klasifikované i neklasifikované informace o vývoji situace ve světě, které jsou Ministerstvem zahraničních věcí postupovány dalším věcně příslušným resortům. Informace o politické a bezpečnostní situaci v zahraničí jsou získávány rovněž prostřednictvím spolupráce se zastupitelskými úřady cizích států na území ČR.

MZV průběžně konzultuje možné dopady negativního bezpečnostního vývoje na vnitřní bezpečnost ČR a možnosti jejich řešení s příslušnými zpravodajskými službami a dalšími resorty a jinými ústředními orgány státní správy.

V rámci resortu Ministerstva vnitra jsou výše uvedená zjištění analyzována a vyhodnocována z hlediska jejich vlivu na vnitřní bezpečnost republiky. Např. systém včasného varování před migračními riziky byl aktivován v roce 2003 v souvislosti s vojenskými operacemi v Iráku.

1.7 Monitorování mezinárodní situace s ohledem na její potenciální dopad na hospodářství České republiky

Problematika monitorování mezinárodní bezpečnostní situace je důležitá i z hlediska hospodářského, protože k terorismu se vztahující události (a případně na ně navazující vojenské akce) s sebou často ve větší či menší míře nesou i ekonomické dopady. Vzhledem k charakteristice ČR ekonomiky coby malé a otevřené ekonomiky, hrají otřesy, spojené s výkyvy světové ekonomiky, významnou roli.

Velký dopad může mít nestabilní situace na turistiku, může se odrazit v poklesu důvěry v leteckou dopravu.

OECD v této souvislosti doporučuje, aby přijímaná preventivní protiteroristická opatření byla zároveň účinná k zajištění bezpečnosti a příznivá růstu (security effective and growth friendly). Analogicky by to platilo v situaci, kdyby došlo k dalším velkým teroristickým akcím.

Informační servis pro zainteresované exportéry zajišťuje CzechTrade prostřednictvím Integrovaného systému informací pro podnikání a export (na internetové adrese <http://www.businessinfo.cz>).

Problematice dopadu různých faktorů (včetně terorismu) na příjezdovou turistiku do ČR se pod vedením MMR od roku 2003 věnuje pracovní skupina k odstraňování překážek rozvoje cestovního ruchu.

Za zajišťování cenové stability (tj. nízké inflace) je ze zákona odpovědná Česká národní banka. Měnová politika ČNB je s vlivem změn světové ekonomiky na ceny průběžně konfrontována. ČNB vychází z předpokladu, že reagovat měnovou politikou na primární dopady nabídkových šoků na inflaci není žádoucí, mj. i z toho důvodu, že razantní změny úrokových sazeb, které jsou v daném případě většinou nutné, by nežádoucím způsobem rozkolísávaly ekonomiku i finanční trhy. Striktní plnění inflačního cíle by tudíž bylo spojeno s neadekvátně vysokými národohospodářskými náklady. Jako účelnější se v tomto případě jeví připustit dočasné neplnění inflačního cíle, obzvláště je-li krátkodobého charakteru. Potlačováním sekundárních cenových dopadů nákladových šoků ČNB zajišťuje, že přechodná odchylka od cenové stability nezakoření v inflačních očekáváních a že se nezmění v dlouhodobý pohyb inflace na nežádoucí úrovni.

1.8 Zpřehledňování potenciálu ČR pro zapojování se do humanitárních akcí

Formou relevantních databází je zpřehledňován potenciál osob, které mohou být z ČR vyslány do zahraničí za účelem zapojení do humanitárních akcí či některých forem záchranných prací, včetně odstraňování následků teroristických útoků.

V rámci MV - GR HZS existuje záchranná jednotka (Save and Rescue Team, SAR tým), použitelná pro vyslání do zahraničí v případě přírodních, humanitárních či jiných katastrof. SAR tým je podle potřeby doplňován odborníky z dalších složek Integrovaného záchranného systému (IZS) nebo jiných organizací.

Na základě Nařízení Vlády ČR č. 463/2000 Sb. (s účinností od 1. 1. 2001) a Usnesení Vlády ČR č. 458/2001 a materiálů na ně navazujících MV - GR HZS trvale spravuje a podle potřeby doplňuje databáze odborníků ze složek IZS nebo dalších organizací, potenciálně povolatelných k doplnění SAR týmu pro potřeby jeho vyslání do zahraničí, nebo využitelných pro poskytování odborných informací.

MV - GR HZS vyhodnocuje a podle potřeby, v souladu s relevantními usneseními vlády ČR realizuje vyslání záchranné jednotky MV - HZS ČR (SAR týmu) do zahraničí a trvale zajišťuje součinnost s ostatními resorty a dalšími ústředními orgány státní správy a komunikaci se správci obdobných databází v zahraničí.

Útvarem zřízeným při personálním odboru MZV s názvem "Národní kontaktní místo" je - v souladu s Usnesením Vlády ČR č. 554/2001 a se souhlasem Úřadu pro ochranu osobních údajů - trvale spravována tzv. "Národní kontaktní databáze". Obsah databáze není veřejně zpřístupněn, ale její internetový portál poskytuje informační servis zájemcům o práci v mezinárodních organizacích (OSN, NATO, EU a OBSE).

1.9 Přípravenost České republiky k poskytování humanitární pomoci do zahraničí

Přípravenost ČR k poskytování humanitární pomoci do zahraničí je ze strany MZV, MO a MV trvale udržována. Ve státním rozpočtu je vytvářena rok od roku rostoucí rezerva v kapitole Všeobecná pokladní správa na humanitární pomoc do zahraničí (pro rok 2003 se jednalo o 40 milionů Kč, pro rok 2004 o 52 milionů Kč, výhledově je plánováno pro rok 2005 58 milionů Kč a pro rok 2006 65 milionů Kč), z níž jsou podle pravidel daných legislativou žádány a uvolňovány prostředky v souladu s humanitárními událostmi a potřebami ve světě. Pomoc nad 5 milionů Kč musí být projednána Vládou ČR (v roce 2003 se to týkalo jen pomoci Iráku, schválené Usnesením Vlády ČR č. 421/2003), ostatní humanitární pomoc (pod 5 milionů Kč) je schvalována ministrem zahraničních věcí po dohodě s ministrem vnitra. V roce 2003 byla poskytnuta v 18 případech 11 zemím a 2 mezinárodním humanitárním organizacím. Zahrnula pomoc finanční, materiální a záchranářskou (tj. realizovanou Ministerstvem vnitra, GR HZS ČR).

Ministerstvo vnitra (GR HZS ČR) v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí realizuje zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Spolupracovat na záchranných operacích a humanitární pomoci v zahraničí lze až na základě žádosti mezinárodní organizace nebo vlády příslušné země (v roce 2003 se jednalo např. o materiální pomoc do Turecka, záchranářskou pomoc do Alžírsko, Francie a Iránu). Materiální humanitární pomoc ČR, pokud je ji vzhledem ke vzdálenosti nutné vypravit letecky, je poskytována obvykle jen v těch případech, kdy je současně vyslán záchranářský tým.

Pro přímý zásah v zahraničí je určen zatím pouze SAR tým MV - GR HZS, u něhož jsou zajištěny všechny předpoklady pro vyslání v limitu 240 minut. U ostatních dalších připravovaných odřadů (chemicko-analytický tým, zdravotnický tým, odřad vojenského záchranného útvaru) je jejich zařazení (včetně předurčení pro zahraničí) do Ústředního poplachového plánu IZS předmětem jednání (zejména co se týče zajištění všech smluvních vazeb).

Uvedené další síly a prostředky je do zahraničí možné vyslat včetně ad hoc sestavovaných speciálních záchranných skupin (odřadů) HZS ČR, ale s vyšším časovým limitem – 12, 24 nebo 48 hodin. K řešení problematiky humanitární pomoci byla uzavřena dohoda o spolupráci mezi MV - GR HZS a občanským sdružením ADRA a dále společná dohoda mezi MV - GR HZS, Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí.

Vyřešit v této souvislosti zbývá dílčí nedostatky, související s vysláním záchranných misí ČR do zahraničí (např. nutnost odevzdat zálohu finančních prostředků v Kč nebo v cizí měně). Zejména na konci roku či obecně v mimopracovní době je operativní získání finančních prostředků v cizí měně nebo vyřešení finančního posílení záchranného týmu pro vyslání do zahraničí oficiálním způsobem de facto nemožné.

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ve spolupráci se Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra v roce 2003 inicioval v návaznosti na vývoj v Iráku program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel Irácké republiky (schválen Usnesením Vlády ČR ze dne 21. července 2003 č. 754, o programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel Irácké republiky a poskytnutí okamžité humanitární pomoci obyvatelům Irácké republiky). Pro rok 2004 je navrhováno pokračování programu.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 1-6

1.10 Zapojení České republiky do řešení aktuální situace v Afghánistánu a Iráku

ČR pravidelně sleduje vývoj aktuální situace v Afghánistánu a Iráku a aktivně na něj reaguje.

V roce 2001 ČR poskytla do Afghánistánu humanitární pomoc v hodnotě 8,7 milionů Kč. Pro rok 2002 byla ze zdrojů Všeobecné pokladní správy – rezervy na humanitární pomoc – Afghánistánu poskytnuta materiální a finanční pomoc ve výši 6,5 milionů Kč. Z toho například v březnu 2002 byla poskytnuta částka ve výši 2 milionů Kč na nákup potravin (v severním Afghánistánu je distribuovala nevládní organizace Člověk v tísni). Ve spolupráci s nevládní organizací Sdružení Česká katolická charita byly poskytnuty léky v hodnotě 2,5 milionu Kč, na jejichž dopravu vláda ČR poskytla příspěvek 460 tisíc Kč. Na obnovu škol, zničených zemětřesením v březnu 2002, byla ve spolupráci s nevládní organizací Člověk v tísni a humanitárními agencemi OSN (OCHA, UNICEF) poskytnuta pomoc ve výši 1,8 milionu Kč. Další pomoc spočívala v participaci ČR na projektu rozvoje afgánského školství (2 miliony Kč) a zdravotnictví.

Jako významnou humanitární pomoc je možné hodnotit také působení 6. polní nemocnice Armády ČR v Afghánistánu, která během půlročního fungování poskytla ošetření devíti tisícům civilistů z řad afghánského obyvatelstva.

Na politické obnově Afghánistánu se ČR podílí nepřímo, svou účastí v jednotkách ISAF, které afghánské vládě umožňují zahájit budování struktury státní správy v rozdrobeném Afghánistánu. Od odjezdu desetičlenného týmu ČR, který vystřídal 6. a 11. polní nemocnici a pracoval v Afghánistánu do dubna 2003, zůstává v Afghánistánu jen několik důstojníků Armády ČR ve velitelství ISAF. Ve spolupráci s USA se připravují dodávky nadbytečného vojenského materiálu Armády ČR pro vznikající Afghánskou národní armádu.

Prozatímní afghánská administrativa byla ze strany ČR podpořena v květnu 2002 povýšením diplomatických styků na úroveň velvyslanců a poté se zástupci obou vlád dohodli na uskutečnění návštěvy ministrů zahraničních věcí a obrany ČR v Afghánistánu. Z bezpečnostních důvodů byla návštěva určitou dobu odkládána a až v říjnu 2002 Afghánistán navštívili premiér a ministr obrany ČR.

Během jejich návštěvy byli afghánští představitelé informováni o zájmu ČR o poskytování rozvojové a humanitární pomoci Afghánistánu. Jednou z forem pomoci je i nabídka stipendií pro afghánské studenty na vysokých školách v ČR. Pro školní rok 2003/2004 byla Afghánistánu přidělena 4 stipendia a pro školní rok 2004/2005 7 stipendií.

Předseda vlády ČR pozval prezidenta Afghánistánu na oficiální návštěvu ČR. Afghánský prezident pozvání přijal a jeví o její uskutečnění zájem. Uskutečnění návštěvy by se jistě stalo novým impulsem pro zvýšení dynamiky oboustranných vztahů.

V lednu 2003 se v Afghánistánu uskutečnila návštěva náměstků ministra vnitra a ministra průmyslu, doprovázená podnikatelskou misí.

Vláda České republiky schválila na svém zasedání 14. ledna 2004 návrh ministra obrany na vyslání sil a prostředků Armády České republiky do Afghánistánu v rámci operací Trvalá svoboda (Operation Enduring Freedom, OEF) a ISAF 4. Vláda vyslovila souhlas s tím, že do OEF bude vysláno do 120 osob z útvaru speciálních sil v Prostějově a do operace ISAF 4 max. 30 osob (příslušníci odminovací jednotky, topografové, meteorologové). Jednotka bude působit v okolí letiště hlavního města Kábulu. O dislokaci jednotky speciálních sil zatím nebylo definitivně rozhodnuto, avšak tato jednotka bude plnit "speciální úkoly" spojené s bojem proti terorismu.

Náklady na účast v obou operacích jsou 250 milionů korun. Polovinu z této částky uhradí Ministerstvo obrany z rozpočtu resortu a o způsobu úhrady druhé poloviny budou ještě jednat ministři obrany a financí. Jsou reálné předpoklady, že po schválení vyslání vojáků v obou komorách Parlamentu by se jejich přesun mohl uskutečnit v první polovině roku 2004.

Z prostředků, vyčleněných v rozpočtové rezervě kapitoly VPS na humanitární pomoc do zahraničí, bylo v roce 2003 poskytnuto do oblasti irácké krize (Irák, Turecko) 29,444 milionů Kč, tj. cca. 75 % všech prostředků vyčleněných na humanitární pomoc pro zahraničí v daném roce. 2 miliony Kč byly věnovány UNHCR pro uprchlíky v Iráku. 2,5 milionů Kč bylo poskytnuto WFP na potravinovou pomoc iráckému lidu. 1,577 mil. Kč byla hodnota materiální humanitární pomoci (chirurgické nástroje, prostředky na desinfekci vody) odeslané do Iráku. 4,367 mil. Kč byla hodnota materiální pomoci (stany, pokrývky, polní kuchyně, desinfekční prostředky, chemické průkazníky) poskytnuté pro irácké uprchlíky v Turecku. 19 milionů Kč bylo věnováno na základní opravy a zprovoznění školských a zdravotnických zařízení v Iráku a na léky a zdravotnický materiál prostřednictvím nevládní organizace Člověk v tísni. Humanitární pomoc, poskytnutá z rozpočtové rezervy, nezahrnuje další reálně poskytnutou pomoc prostřednictvím MO (vojenská nemocnice s personálem), MV (uprchlíci v ČR), MZdr (léčení dětí v ČR).

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 1-7, 1-8, 1-9

1.11 Zapojení ČR do dodávek do systémů významných mezinárodních organizací

Zapojení ČR do dodávek do systémů významných mezinárodních organizací (OSN, CERN atd.) se děje zejména prostřednictvím seminářů, které jsou pořádány Svazem průmyslu a obchodu pod záštitou MZV a MPO. Seminářů se zúčastňují zástupci vybraných mezinárodních organizací, kteří případným zájemcům o dodávky do jejich systémů poskytují podrobné informace, včetně splnění předpokladů nezbytných pro zařazení do databází dodavatelů. Je třeba zdůraznit, že co do možných objemů realizovaných dodávek, je politický rozměr těchto kroků mnohem výraznější, než jejich dopad hospodářský. MZV neformálně zkoumá příčiny případných neúspěchů firem z ČR, a pokud dospěje k názoru, že se jedná o záležitost, ovlivnitelnou po diplomatické linii, je připraveno (v součinnosti s dalšími zainteresovanými resorty či přímo konkrétními podniky) iniciovat kroky, usilující o změnu tohoto stavu. Z konkrétních případů zmiňujeme:

- Seminář o možnostech dodávek do systému OSN (červen 2001). V návaznosti na seminář prošlo, za přispění poradenské společnosti Europe Partner Consulting, celkem 21 firem z ČR náročnou registrační procedurou, během níž prokázaly schopnost vyhovět náročným normativním a kvalitativním požadavkům, a získaly oprávnění k přístupu do tendrových databází na dodávky do systému příslušných agencí OSN. Vlastní dodávky do systému OSN však zatím nebyly realizovány ani v jednom případě.
- Seminář o možnostech dodávek do systému CERN (únor 2002, za účasti zástupců 23 podniků).
- Oficiální účast ČR na veletrhu International Aid and Trade, týkající se možností uzavření kontraktů na dodávky do systému OSN (rok 2003).
- Seminář o možnostech zapojení do akcí mezinárodní humanitární pomoci z prostředků Evropské komise po vstupu ČR do EU a o způsobech vyžadování těchto prostředků, pořádaný ECHO (Humanitární úřad Evropské komise) v červnu 2003 v Praze, adresovaný nevládním organizacím z ČR. Nevládní organizace z ČR poté zaslaly ECHO vyplněné dotazníky, na jejichž základě již byly dvě z nich (Člověk v tísni a Sdružení Česká katolická charita) do humanitárního systému ECHO vybrány (**poznámka:** tj. dvě nevládní organizace, z celkem čtyř nevládních organizací, dosud vybraných ze všech nově přijímaných zemí, byly právě z ČR).

2 MEZINÁRODNĚSMLUVNÍ ZÁVAZKY ČESKÉ REPUBLIKY A VNITROSTÁTNÍ LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA, VZTAHUJÍCÍ SE K MOŽNOSTEM BOJE PROTI TERORISMU, SE ZVLÁŠTNÍM ZŘEATELEM NA PROBLEMATIKU BOJE PROTI FINANCOVÁNÍ TERORISMU

2.1 Přístup a ratifikace mezinárodněprávních instrumentů v oblasti boje proti terorismu

ČR je smluvní stranou následujících mezinárodněprávních instrumentů s vazbou na problematiku terorismu:

- Úmluva o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla (Tokio), sjednána dne 14. 9. 1963, přístup dne 23. 2. 1984, vstoupila v platnost dne 23. 5. 1984 (vyhláška č. 102/1984 Sb.);
- Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (Haag), sjednána dne 16. 12. 1970, ratifikována dne 6. 4. 1972, vstoupila v platnost dne 6. 5. 1972 (vyhláška č. 96/1974 Sb.);
- Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví (Montréal); podepsána dne 23. 9. 1971, ratifikována dne 10. 8. 1973, vstoupila v platnost dne 9. 9. 1973 (vyhláška č. 16/1974 Sb.);
- Protokol o boji s protiprávními činy násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví (Montréal) (jedná se o dokument, doplňující Úmluvu o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví), podepsán dne 24. 2. 1988, ratifikován dne 19. 3. 1990, vstoupil v platnost dne 18. 4. 1990, ve Sbírce mezinárodních smluv byl publikován dne 5. 12. 2002 pod číslem 138/2002 Sb. m. s.;
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (New York); podepsána dne 11. 10. 1974, vstoupila v platnost dne 20. 2. 1977 (vyhláška č. 131/1978 Sb.);
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (New York), sjednána dne 17. 12. 1979, přístup dne 27. 1. 1988, vstoupila v platnost dne 26. 2. 1988 (vyhláška č. 36/1988 Sb.);
- Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů, podepsána dne 14. 9. 1981, ratifikována dne 23. 4. 1982, vstoupila v platnost dne 8. 2. 1987 (sdělení MZV č. 114/1996 Sb.);
- Úmluva o značkování plastických trhavin pro účely detekce, podepsána dne 1. 3. 1991, ratifikována dne 18. 12. 1991, vstoupila v platnost dne 21. 6. 1998, publikována pod č. 6/2003 Sb. m. s.;
- Úmluva OSN o potlačování teroristických bombových útoků, sjednána dne 25. 11. 1997, podepsána dne 28. 7. 1998, ratifikována dne 6. 9. 2000, vstoupila v platnost dne 23. 5. 2001, publikována pod č. 80/2001 Sb. m. s.
- Evropská úmluva o potlačování terorismu (Rada Evropy, Štrasburk, sjednána 27. 1. 1977, přístup 13. 2. 1992, ratifikována 15. 4. 1992, vstoupila v platnost 15. 7. 1992, sdělení FMZV č. 552/1992 Sb.).

Usnesením Vlády ČR ze dne 7. ledna 2004 č. 27 byl schválen návrh na přístup ČR k Úmluvě o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby a Protokolu o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti pevných plošin umístěných na pevninské mělčině. Přístup České republiky k Úmluvě a Protokolu dále podléhá ratifikaci prezidentem republiky, a to po vyslovení souhlasu s ratifikací ze strany obou komor Parlamentu České republiky.

ČR dále podepsala - ale zatím neratifikovala - následující mezinárodněprávní instrumenty s vazbou na problematiku terorismu:

- Úmluva OSN o potlačování financování terorismu, sjednána dne 9. 12. 1999, podepsána dne 6. 9. 2000;
- Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, podepsána dne 12. 12. 2000 (Palermo, gesce MV ve spolupráci s MS)⁴; text Úmluvy je doplněn třemi protokoly: a) Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi (gesce MV); b) Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky (gesce MV); c) Protokol proti nedovolené výrobě palných zbraní, jejich částí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi (gesce MV ve spolupráci s MPO).

⁴ Tento dokument není zpravidla mezi 12 sektorálních protiteroristických konvencí OSN započítáván.

K zabezpečení plného provádění obou Úmluv je třeba přijetí nových právních předpisů.⁵ Zavedení nových skutkových podstat vyžadují i Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky a Protokol proti nedovolené výrobě palných zbraní, jejích částí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi. Potřebné úpravy jsou rovněž součástí projednávané rekodifikace trestního práva hmotného.

ČR trvale monitoruje vývoj prací v relevantních výborech a podvýborech OSN, stejně jako v dalších relevantních mezinárodních organizacích, jichž je členem, vztahující se k přípravě případných nových mnohostranných protiteroristických nástrojů. Během roku 2003 nebyla v rámci OSN ani žádné jiné mezinárodní organizace, jíž je ČR členem, dokončena žádná nová protiteroristická úmluva.

Události ve Španělsku v březnu 2004 však znovu zaktivizovaly úsilí Evropské unie po vytvoření rámcové "obecné" Úmluvy proti terorismu na úrovni OSN.

V této souvislosti je třeba zdůraznit i dosavadní negativní postoj ČR k možnosti vytváření paralelní všeobecné protiteroristické úmluvy v rámci Rady Evropy (pracovní skupina CODEXTER), a to zejména proto, že:

- takto pojaté aktivity Rady Evropy by mohly komplikovat zásadní jednání o obecné protiteroristické úmluvě v rámci OSN;
- koncept, předložený Radou Evropy operuje pouze s přidanou hodnotou v oblasti lidských práv a vůbec nezmiňuje možnost odstranění tzv. politické výhrady při vydávání osob, obžalovaných z teroristických trestných činů.

ČR se v souladu s požadovaným harmonogramem vyjadřuje k dotazům Protiteroristického výboru RB OSN a dle potřeby přijímá adekvátní opatření, reagující na požadavky RB OSN.

První zpráva ČR pro RB OSN, schválená Usnesením Vlády ČR č. 1364/2001, byla předána RB OSN dne 27. 12. 2001. Odpovědi na další doplňující dotazy, adresované ČR, byly CTC předány v červenci 2002, únoru 2003 a únoru 2004.

2.2 Ratifikace Úmluvy OSN o potlačování financování terorismu

Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu, přijatou rezolucí Valného shromáždění OSN ze dne 9. 12. 1999, Česká republika podepsala 6. září 2000. Úmluva vstoupila v platnost 10. dubna 2002.

Usnesením Vlády ČR ze dne 26. 7. 2000 č. 773 uložila vláda ČR ministru spravedlnosti, ministru financí a ministru vnitra zajistit soulad vnitrostátního právního řádu se závazky vyplývajícími z Úmluvy. Podle informací MZV předložených vládě (leden 2003 a říjen 2003) není Česká republika v současné době schopna plnit závazky uvedené v článku 5 a částečně i v článku 8 odstavce 1 a 2 Úmluvy. Tyto závazky se týkají jednak odpovědnosti právnických osob v souvislosti s financováním terorismu, jednak odhalování, zmrazování a konfiskace finančních prostředků, použitých nebo vyčleněných pro financování terorismu a výnosů pocházejících z takového financování. Dotčená ustanovení podle MZV vyžadují přijetí příslušných předpisů – novely zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, v platném znění, kterou bude finančním institucím uložena povinnost informovat o transakcích, u nichž vznikne podezření, že souvisejí s financováním terorismu (novela byla schválena Parlamentem ČR a 15. 4. podepsána prezidentem) a přijetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob (návrh zákona je součástí připravované rekodifikace trestního práva hmotného, návrh nového trestního zákona upravuje též v rámci trestného činu "teroristický útok" nově i financování terorismu). Předpokládaný termín účinnosti zákona je 1. ledna 2005, avšak nelze vyloučit, že se tento termín může posunout, a to i o několik měsíců či let.

Vzhledem ke stále se prodlužujícímu procesu rekodifikace trestního práva, je třeba zvážit, zda celou problematiku nelze řešit i jinými způsoby, tedy prostřednictvím civilněprávní a správněprávní odpovědnosti právnických osob.

⁵ Připravována je rekodifikace trestního práva hmotného (sestává ze tří zákonů: nový trestní zákoník; zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim; zákon o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem a zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim).. Návrhy uvedených zákonů byly předloženy Vládě ČR a jsou v současnosti projednávány Legislativní radou vlády.

K udržení mezinárodněpolitického kreditu České republiky v oblasti boje proti terorismu je tak nezbytné znovu prověřit překážky, které ČR brání v ratifikaci Úmluvy, a v návaznosti na výsledky této analýzy, Úmluvu dle možností urychleně ratifikovat.

k uvedené problematice se vztahují úkoly č. 2-1 a 2-2.

2.3 Naplňování rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1267 (1999), č. 1333 (2000) a č. 1390 (2002), Společných postojů Rady EU 2001/931/CFSP a 2001/930/CSFP v platném znění, nařízení Rady EU 2580/2001 a dalších souvisejících právních aktů

Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1267 (1999), č. 1333 (2000) a č. 1390 (2002) a Společného postoje Rady EU 2001/931/CFSP v platném znění a další související právní akty⁶ jsou v České republice do určité míry naplňovány již existujícími předpisy, například:

- zákon č. 48/2000 Sb., o opatřeních ve vztahu k afghánskému hnutí Taliban ze dne 1. 3. 2000;
- zákon č. 98/2000 Sb., o provádění mezinárodních sankcí k udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ze dne 4. 4. 2000 (tzv. obecný sankční zákon);
- Nařízení Vlády ČR č. 164/2000 Sb., o opatřeních ve vztahu k afghánskému hnutí Taliban;
- Nařízení Vlády ČR č. 327/2001 Sb., o dalších opatřeních ve vztahu k afghánskému hnutí Taliban ze dne 22. 8. 2001.

Uvedené instrumenty umožňovaly zejména průběžně naplňovat rezoluce RB OSN č. 1267 (1999), a č. 1333 (2000) v závislosti na rozhodnutí Sankčního výboru OSN pro Taliban a Al.Kajdu v období, kdy bylo hnutí Taliban vázáno na území Afghánistánu.

Dalšími příklady sankčních režimů, namířených vůči konkrétnímu státu, jsou sankce vůči státům Sierra Leone a Libérie podle zákona č. 98/2000 Sb.

Ministerstvo zahraničních věcí ve věci zajištění souladu sankční legislativy s požadavky a praxí EU sleduje vyhlašované sankční režimy a provádí jejich analýzy.

ČR se dne 11. 1. 2002 připojila ke Společným postojům Rady EU č. 2001/930/CFSP, 2001/931/CFSP ze dne 27. 12. 2001 (a všem jeho aktualizacím). Ze strany MZV byl k této problematice vypracován komplexní materiál.

V souvislosti s připravovanou novelou zákona o správním trestání a novelou trestněprávních předpisů, která počítá se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob, je nutné stanovit trestněprávní odpovědnost osob podílejících se na přípravě a provedení teroristických aktů⁷. Zároveň je nutné stanovit účinné, přiměřené a dostatečně odstrašující sankce za porušování sankčních nařízení Rady EU.⁸ **Tyto sankce nemají bezprostřední návaznost na trestněprávní odpovědnost právnických osob**, ale možná je i návaznost na občanskoprávní či správněprávní odpovědnost, stanovenou v souladu s již existujícími vnitrostátními předpisy.

Je nutné zajistit, aby v souladu s příslušnými rezolucemi RB OSN, se společnými postoji a společnými akcemi EU a s nařízeními Rady EU k jejich provedení, případně s jinými právními akty mezinárodních institucí, jejichž rozhodnutími či doporučeními je ČR vázána, byly uvaleny a prováděny sankce vůči osobám jmenovaným v sankčních seznamech. Současný právní rámec neposkytuje pro plnění těchto povinností dostatečné podmínky. Je třeba najít nový právní rámec pro optimální způsob transformace sankčních seznamů, případně dalších požadavků EU a mezinárodních institucí, jejichž rozhodnutími či doporučeními je ČR vázána.

Okruh právních předpisů rozšiřujeme i o společné akce, protože není vyloučeno, že by v budoucnu sankci stanovovala i společná akce, byť pravidlem je stanovovat sankce společnými postoji. Odlišujeme právní akty EU, a to pro jejich odlišnou právní závaznost – společné postoje a akce zavazují pouze státy, zatímco nařízení jsou bezprostředně závazná a přímo aplikovatelná i pro soukromé subjekty práva.

Zároveň je třeba vyjasnit kompetence jednotlivých orgánů státní správy při provádění sankčních opatření.

Usnesení Vlády ČR ze dne 7. ledna 2004 č. 12 schválilo opatření, směřující k odstranění nedostatků, uvedených v souhrnné monitorovací zprávě o připravenosti České republiky na členství v Evropské unii. Jedním z nedostatků, který EU ČR vytýká, je (v kapitole 27: Společná zahraniční a bezpečnostní politika) nedostatečné přizpůsobení legislativy ve vztahu k zavádění a rušení hospodářských sankcí.

Právní úprava ČR, podobně jako u většiny dalších zemí světa, vychází z klasické koncepce mezinárodních sankcí, která byla až dosud na mezinárodní scéně uplatňována, a to z principu

⁶ Např. společný postoj 2002/402/CSFP a jej implementující nařízení Rady EU č. 881/2002 stanovující restriktivní opatření vůči organizaci Al-Kaída, Talibanu a Usámovi bin Ládínovi.

⁷ Mimo jiné předvídá kriminalizaci přípravy a provedení teroristických aktů společný postoj 2001/930/CSFP ve svém článku 8.

⁸ Jejich přijetí předvídá např. článek 9 nařízení Rady EU 2580/2001, ale i jiná sankční nařízení Rady EU.

teritoriálního, kdy sankcionovaným subjektem je stát. Po 11. září 2001 však došlo k uplatňování personálního principu, tj. k uplatňování sankcí vůči osobám či skupinám osob, jež jsou spojeny s teroristickými aktivitami, avšak jejich společným jmenovatelem není určité státní území či příslušnost k určitému státu. Nejenom v ČR, ale ani na mezinárodní úrovni nejsou dořešeny některé zásadní otázky spojené s uplatněním sankce, zejména:

- Ochrana práv jednotlivců a dalších subjektů, proti nimž je uplatněna sankce - tj. zejména otázka odpovědnosti za uvedení osoby na seznam, za zmrazení a zabavení jejího majetku a eventuálního finančního odškodnění za škody vzniklé neoprávněným zmrazením finančních prostředků (zda ponese odpovědnost stát, který osoby na seznam uvede, nebo RB OSN nebo stát, který zmrazuje či stát, jehož je osoba občanem); řešením situace by bylo zřízení orgánu v rámci OSN či EU, který by poskytoval osobám uvedeným na seznam možnost obhajoby a zvažuje se možnost ustavení orgánu, který by v rámci OSN posuzoval po právní stránce důkazy proti osobám či skupinám, které jsou kandidáty na zveřejnění na seznamu, uvedl je na seznam a řešil případné stížnosti.
- Co se týče sankcí stanovených nařízenímí Rady EU, mají osoby uvedené v sankčních seznamech na základě článku 230 odstavce 4 Smlouvy o založení Evropského společenství možnost žalovat na neplatnost svého uvedení. Soud prvního stupně Evropských společenství se v současné době zabývá cca 20 takovými žalobami, dosud nerozhodl ani v jednom případě. I v rámci EU se zvažuje možnost zvláštní právní ochrany sankcionovaných subjektů jdoucí nad rámec stávající soudní ochrany.
- Nedostatečná kritéria pro vyškrtnutí ze seznamu.
- Nejednotná metodologie uvádění osobních jmen v seznamech. Seznamy neobsahují identifikační údaje, nejsou doplněny fotografiemi, identifikaci osoby ztěžuje i nedostatečná či nejednotná transkripce.
- Potřeba informovat osobu, která byla na seznam uvedena.
- Nedostatečná aktualizace seznamů (zvažuje se zřízení konsolidované databáze sankcionovaných osob pod záštitou Evropské bankovní federace); v této souvislosti je třeba zmínit, že za poslední dva roky bylo ve 102 zemích zadrženo nebo zatčeno více než 4 000 osob údajně napojených na organizaci Al Qáida či hnutí Taliban. Seznam sankcionovaných subjektů však obsahuje podstatně menší počet osob. Z toho vyplývá, že ne všechny podezřelé osoby se ocitly na sankčních seznamech a lze se pouze dohadovat, že řada osob byla zadržena bez soudu, bez zatykače, na základě vnitrostátního rozhodnutí. Nelze vyloučit ani to, že boj proti terorismu byl využit k boji proti domácí opozici.
- Problematická kontrola charitativních společností a humanitárních organizací.
- Je rovněž třeba brát na zřetel skutečnost, že existují různé druhy seznamů (EU, RB OSN, mezibankovní či zpravodajské seznamy, atd.), z nichž u každého platí jiný režim závaznosti a vynutitelnosti.

S cílem zajistit bezproblémové plnění úkolů, vyplývajících z Nařízení Rady EU, je třeba přijmout zvláštní zákon, který bude realizovat výše uvedené úkoly, které státu z Nařízení vyplývají.

Vzhledem k tomu, že uvedená problematika je obsahově nejbližší působnosti Finančního analytického útvaru Ministerstva financí, jak je v oblasti boje proti financování terorismu navrhováno rozšířením novely zákona č. 61/1996 Sb., je vhodné, aby, za předpokladu odpovídajícího personálního posílení, bylo naplňování uvedených úkolů svěřeno tomuto Útvaru a Ministerstvu financí vláda uložila připravit příslušnou legislativu.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 2-3

2.4 Organizační rámec spolupráce jednotlivých subjektů, zapojených do boje proti finanční kriminalitě

V závěru roku 2001 došlo mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem financí k uzavření "Dohody o společném postupu, vzájemné pomoci a součinnosti v postupu proti trestné činnosti, ohrožující fiskální zájmy státu". Předmětem dohody je závazek obou smluvních stran poskytovat si v rámci platných právních předpisů potřebné informace a koordinovat svoji činnost v oblastech společného zájmu (tj. zejména v oblasti boje proti daňové trestné činnosti, ale rovněž v oblasti boje proti financování terorismu).

Ministerstvo financí (GŘC) uzavřelo dvoustranné smlouvy se všemi zpravodajskými službami (vojenskými i civilními), stejně jako s MO a MV, resp. Policií ČR, což vedlo ke zintenzívnění výměny informací mezi těmito relevantními orgány.

Do data vstupu ČR do EU se očekává přijetí zákonů, nově upravujících roli celních orgánů po zapojení ČR do jednotného celního prostoru EU. V jejich rámci je rovněž řešeno prolomení mlčenlivosti celních orgánů vůči specializovaným policejním složkám v jednotlivých odůvodněných případech, včetně zjištění podezření z financování terorismu.

K 1. červenci 2004 bude v ČR zřízena specializovaná jednotka Policie ČR (finanční policie), která se bude zabývat objasňováním a vyšetřováním fiskální kriminality (především daňového charakteru a legalizace výnosů z trestné činnosti a z činnosti, související s touto činností, podle §§ 251, 252 a 252a Trestního zákona). Vytvoření složky je vedeno záměrem zefektivnit postih daňových trestných činů a zkvalitnit spolupráci mezi policií a orgány správy daní. Hlavní změna vedoucí ke zlepšení spolupráce těchto orgánů by měla spočívat ve sdílení informací. Jak policie, tak orgány správy daní disponují specifickými právními prostředky, které jen při jejich kombinaci povedou k požadovanému účelu, tj. zefektivnění výběru daní, identifikaci co největšího rozsahu hospodářské kriminality a zefektivnění výstupů z daňového řízení. Sdílení informací mezi uvedenými orgány by měla zajistit novela zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní poplatků.

2.5 Opatření v oblasti identifikace klienta finančních ústavů

Legislativa ukládá všem finančním institucím⁹ v ČR mj. požadovat prokázání totožnosti klienta u každého obchodu, jehož objem přesahuje určitou výši. U bank je tato částka stanovena na 100 000 Kč (zákonem 21/1992 Sb., o bankách)¹⁰ a u směnárny je opatřením ČNB č. 1/2000 k provádění obchodů s devizovými hodnotami stanovena tato hranice na 20 000 Kč.

Kromě toho zákon ukládá finančním institucím povinnost prověřit všechny obchody (bez ohledu na jejich finanční hodnotu), zda nevykazují znaky podezřelé transakce. V kladném případě je finanční instituce povinna účastníky transakce identifikovat a podat hlášení FAÚ¹¹ (to se vztahuje i na úvěrové obchody, kterým vždy předchází identifikace klienta). Podle opatření ČNB jsou banky povinny zjišťovat účel platby na účtech klientů do a ze zahraničí.

V roce 2002 bylo připraveno a vydáno opatření ČNB, které zohledňuje požadavky obsažené v materiálu Basilejského výboru pro bankovní dohled "Customer Due Diligence for Banks", a jehož nedílnou součástí je i aplikace principu "Poznej svého klienta".

Novelou zákona o bankách byly v ČR k 31. 12. 2002 zrušeny vkladní knížky na doručitele. Držitelé zrušených vkladních knížek na doručitele mají právo na výběr částky, která byla uložena na tuto vkladní knížku, a to jednou transakcí, tj. výběrem zůstatku ze zrušeného vkladového vztahu, v 10-

⁹ Pojem finanční instituce je upraven v ustanovení § 1 odstavci 6, zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti. Jedná se zejména o banky dle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, a dále zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, o investiční společnosti a investiční fondy dle zákona č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, o penzijní fondy, jejichž podnikatelská činnost je upravena zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o některých změnách zákona souvisejících s jeho zavedením, o obchodníky a organizátory obchodu s cennými papíry, jejichž podnikatelská činnost se řídí zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 214/1992 Sb., o burze cenných papírů, ve znění pozdějších předpisů, o pojišťovny, které podnikají dle zákona č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, a o některé další instituce.

¹⁰ Požadování prokázání totožnosti klienta je podmínkou i při pronájmu bezpečnostních schránek.

¹¹ FAÚ se zabývá finanční kriminalitou na základě zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosu z trestné činnosti, v platném znění. Podle § 6 tohoto zákona může být odloženo provedení příkazu klienta nejvýše o 72 hodin, což je doba, kterou zákon FAÚ poskytuje na došetření podezřelého obchodu a na podání oznámení v dané věci. V případě, že v dané lhůtě byly zjištěny skutečnosti, které nasvědčují, že mohl být spáchán trestný čin, je podáno trestní oznámení. O tomto je vyrozuměna finanční instituce (např. banka), kde jsou prostředky blokovány, čímž jí vzniká ze zákona povinnost neprovést příkaz klienta ještě po dobu dalších tří dnů, aby policejní orgány mohly provést opatření k další blokaci účtu. Jestliže FAÚ nepodá trestní oznámení, finanční instituce nemá ze zákona povinnost dále splnit příkaz klienta (např. k výběru nebo převodu peněžních prostředků) odkládat.

leté promlčecí lhůtě. Při výběru zůstatku budou banky dodržovat obezřetný postup podle zákona o bankách, tedy zjišťovat totožnost osoby, které bude zůstatek vyplacen (nelze vyplatit zůstatek bez další identifikace osobě, která vkladní knížku předloží, protože anonymní vkladový vztah už nebude existovat). Na uvedené vklady se nevztahuje systém pojištění vkladů a od 1. 1. 2003 nejsou úročeny.

2.6 Opatření v oblasti kontroly investic

Trvale je prováděna kontrola investic a dotací, poskytovaných resortem MMR, s cílem zabránit možnému praní špinavých peněz nebo financování teroristických aktivit. Hodnotitelské komise prověřují investiční prostředky a dotace v těchto oblastech působnosti MMR:

- podpora budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně rekreační činnosti;
- podpora lázeňství;
- dotace v rámci Programu obnovy vesnice a Regionálním programu podpory rozvoje hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů: Povodně 2002;
- dotace v rámci programu podpory bydlení;
- dotace v rámci předvstupního programu EU - program SAPARD;
- dotace v rámci programu PHARE.

2.7 Otázka vydávání vlastních občanů do ciziny k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu

Ve dnech 20. 10. 2003 a 29. 10. 2003 byl Vládou ČR projednán Ministerstvem spravedlnosti vypracovaný návrh novely Listiny základních práv a svobod a návrhy souvisejících novel trestního zákona a trestního řádu, umožňující vydávání vlastních občanů k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu cizím státům. Na základě rozhodnutí vlády však byl návrh omezen pouze na umožnění vydávání občanů České republiky k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu členskými státy Evropské unie (tj. předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu). Návrh byl v této podobě předložen Poslanecké sněmovně, která v prvním čtení návrh schválila a přikázala jej k projednání v ústavně právním výboru, který jej projednal dne 21. 1. 2004. Rozsah dalších kroků k plnění úkolu bude možné stanovit až v závislosti na výsledku projednání uvedeného návrhu novely Listiny základních práv a svobod v Parlamentu České republiky.

2.8 Zajištění souladu extradiční a vyhošťovací praxe České republiky s jejími závazky v oblasti lidských práv

V oblasti zajištění souladu extradiční a vyhošťovací praxe ČR s jejími závazky v oblasti ochrany lidských práv ČR akceptovala relevantní rozhodnutí Výboru OSN pro lidská práva, Výboru OSN proti mučení a Evropského soudu pro lidská práva, výstupy z jednání Řídícího výboru pro lidská práva a Multidisciplinární skupiny pro mezinárodní akci proti terorismu Rady Evropy (GMT – např. jednání ve dnech 7. - 10. 10. 2002 ve Štrasburku, které se zabývalo případnými změnami v textu Evropské úmluvy o potlačování terorismu z roku 1977), vztahující se k problematice extradice a vyhošťování.

V průběhu roku 2002 byla Ministerstvem spravedlnosti zpracována dílčí studie, věnovaná případným rozporům mezi mezinárodněprávním režimem ochrany lidských práv a extradiční praxí v ČR. Text analýzy je věnován problémům judikatury Evropského soudu pro lidská práva, se kterými bylo v minulosti konfrontováno Spojené království. Závěr analýzy obsahuje názor, že problémy obdobného typu v současné době pro Českou republiku neexistují. Toto stanovisko bylo předáno Ministerstvu zahraničních věcí.

Navazující studie, zpracovaná v rámci MZV v roce 2003, byla věnována případným rozporům mezi mezinárodněprávním režimem ochrany lidských práv na jedné straně a extradiční a vyhošťovací praxí ČR na straně druhé. V rámci připomínkového řízení Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo vnitra potvrdily, že žádné rozpory neexistují.

Ministerstvo spravedlnosti připravilo za účelem implementace rámcového rozhodnutí novely trestního řádu, trestního zákona a Listiny základních práv a svobod. Poslanecká sněmovna ČR však novelu Listiny ve 2. čtení zamítla a nyní je tedy předmětem projednávání pouze novelizace trestního

řádu a trestního zákona. V současné době probíhají na politické úrovni konzultace a vyjednávání s tím, že k dalšímu projednávání těchto novel dojde na schůzi Poslanecké sněmovny ČR v květnu 2004.

Jisté zpoždění oproti předpokládanému harmonogramu je zapříčiněno průlomovým charakterem institutu evropského zatýkacího rozkazu ve vztahu k trestnímu právu ČR, zejména s ohledem na zrušení rozhodovací pravomoci ústředního správního orgánu, prolomení zásady dvojí trestnosti u vymezených jednání a prolomení zásady nevydávání vlastních občanů.

Otázky souladu vyhošťovací praxe a legislativní úpravy po linii správního rozhodování ve věci vyhoštění cizinců s mezinárodními smlouvami o ochraně lidských práv byla posuzována v rámci novelizace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Naposledy tak bylo učiněno na přelomu let 2002 a 2003, kdy byla předkládána poslední novela zmiňovaného zákona do legislativního procesu. Bylo shledáno a ve stanoviscích k podnětům různých nevládních organizací následně opakovaně konstatováno, že zákonná ustanovení ani aplikační praxe ČR nejsou v rozporu s mezinárodním právem.

Z hlediska dodržování standardů mezinárodní ochrany lidských práv MZV na žádost příslušných orgánů (Ministerstvo spravedlnosti, soudy) zpracovává pro potřeby řízení o extradici a vyhoštění informace o stavu lidských práv v zemích původu, zejména v souvislosti s aplikací principu non-return (čl. 3 Úmluvy OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech). Jedná se především o problematiku zacházení se zadržovanými a vězněnými osobami, jakož i dodržování pravidel spravedlivého procesu, v cílových zemích.

3 OBLAST POLICEJNÍ PRÁCE A SOUČINNOSTI POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY S ARMÁDOU ČESKÉ REPUBLIKY A DALŠÍMI SUBJEKTY

3.1 Expertní spolupráce domácích protiteroristických specialistů s jejich protějšky v zahraničí

Významným bodem protiteroristického úsilí je posílení spolupráce domácích protiteroristických specialistů s jejich protějšky v zahraničí, včetně sdílení relevantních informací. Pozornost je věnována spolupráci policie s bezpečnostními attaché zahraničních zastupitelských úřadů v Praze i přímé komunikaci se zahraničním prostřednictvím odboru mezinárodní policejní spolupráce (OMPS) Policejního prezidia (Interpol Praha). Vedle všeobecné komunikace Národní ústředny Interpol Praha je používána komunikace po linii FTF (Fusion Task Force) GS Interpolu, zaměřený výhradně na problematiku terorismu.

Dne 5. 3. 2002 byla podepsána Smlouva o spolupráci ČR s Evropským policejním úřadem (Europol), která vstoupila v platnost 16. 8. 2002 a na jejímž základě bylo zahájeno systematické sdílení potřebných dat, včetně údajů, vztahujících se k boji proti terorismu. V důsledku toho bylo v rámci OMPS Policejního prezidia ČR vytvořeno odborné pracoviště, zabezpečující úkoly, plynoucí z podepsané dohody (v sídle Europolu v Haagu pracuje styčný důstojník ČR). Odborné pracoviště OMPS bylo dne 1. 11. 2003 přejmenováno na Národní jednotku Europolu. Kromě výměny operativních informací zajišťuje Národní jednotka Europolu další materiály Europolu, např. týdenní a měsíční přehledy událostí týkajících se terorismu a specializované analýzy. Kontaktním bodem Europolu pro terorismus v ČR je ÚOOZ SKPV.

V současné době je Parlamentem ČR projednáván návrh na přístup ČR k Úmluvě o Europolu a jí doplňujícím protokolům. ČR by se měla smluvní stranou Úmluvy o Europolu stát ještě v průběhu roku 2004 (pravděpodobně k 1. 9. 2004).

Za účelem implementace Rámcového rozhodnutí o zřízení Eurojust-u připravilo Ministerstvo spravedlnosti novelizaci zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství. Do funkce národního člen Eurojust-u za ČR byl jmenován státní zástupce mezinárodního odboru Nejvyššího státního zastupitelství, který začne v Eurojust-u působit od 1. 5. 2004.

Ve vztahu ke členským státům NATO je spolupráce prováděna také prostřednictvím tzv. Zvláštního výboru, poradního orgánu Severoatlantické rady pro oblast kontrarozvědné práce a terorismu.

V listopadu 2000 byla ČR přijata za řádného člena Policejní pracovní skupiny k terorismu (Police Working Group on Terrorism, PWGT), zahrnující policejní složky zemí EU¹², Norska a Švýcarska, zabývající se bojem proti terorismu. Europol při PWGT zastupuje stálý pozorovatel, bez možnosti hlasování.

Ve dnech 30. - 31. 5. 2002 se za účasti zástupců Policejního prezidia ČR a Ministerstva vnitra uskutečnilo setkání PWGT v Praze. Jednalo se o první schůzku PWGT v post-socialistické zemi.

Policie ČR je zapojena do řady dalších významných evropských bezpečnostních iniciativ, jako například Středoevropská iniciativa, Rada Evropy, Pakt stability, Mise OSN v Bosně a Hercegovině a v Bývalé jugoslávské republice Makedonie, atd.

V polovině roku 2002 se uskutečnilo mezinárodní cvičení protiteroristických jednotek na Slapech (kterého se účastnily jednotky ČR, Itálie, Nizozemí, SRN a Belgie).

Další formální a neformální setkání policejních delegátů z ČR a jejich protějšků ze zahraničí se uskutečňují během konkrétních specializovaných konferencí.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 3-1, 3-2, 3-3, 3-4, 3-5

3.2 Organizační hledisko nakládání se sankčními seznamy mezinárodních organizací, jejichž rozhodnutími je Česká republika vázána; napojení České republiky na relevantní databáze, obsahující informace, vztahující se k problematice boje proti terorismu

¹² Z nově přistupujících zemí EU jsou Estonsko, Malta, Litva a Lotyšsko zatím v pozici pozorovatelů.

Ve srovnání s dobou před 11. zářím 2001 se mezistátní policejní spolupráce obecně velmi zaktivizovala a v současnosti je mezi relevantními složkami v ČR a v zahraničí vyměňováno mnohonásobně větší množství informací.

Česká republika je příjemcem seznamů osob, šetřených či podezřelých ze zapojení do teroristické činnosti, které spravuje OSN, Interpol, Europol, FBI, FINCEN USA, nebo jsou spojeny s aktualizací Společného postoje Rady EU č. 931/2001. Do seznamů OSN, Interpolu a Europolu může ČR rovněž přispívat.

Pro zpřehlednění jejich obsahu jsou vytvářeny odpovídající databáze, obsahující zejména výčet a identifikační znaky sankcionovaných subjektů (osob, organizací):

- databáze v rámci Ministerstva financí (kterou spravuje Finančně analytický útvar),
- databáze, spravovaná Útvarem odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování;
- databáze, spravovaná Útvarem pro odhalování korupce a finanční kriminality (do značné míry vycházející z poznatků FAÚ);
- databáze, spravovaná odborem mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR (tj. databáze organizací Europol a Interpol, která je jednak všeobecná - obsahující všechny hledané osoby, jednak - po zadání hesla - obsahující i dílčí databázi osob, hledaných kvůli činům, spojeným s terorismem).

Ačkoli se nejedná o databáze, operující se seznamy ve smyslu Nařízení Vlády ČR č. 327/2001 Sb., je jim ze strany Policie ČR, MF (FAÚ), bank a dalších institucí věnována náležitá pozornost.

Aktualizace seznamů sankcionovaných osob, vytvářených v rámci OSN a EU, jsou cestou Ministerstva zahraničních věcí (odbor OSN, odbor Společné zahraniční a bezpečnostní politiky) zasílány Ministerstvu vnitra a Policejnímu prezidiu ČR. Tyto seznamy jsou zpravidla k dispozici i on-line. V rámci Policejního prezidia dochází k jazykovým korekturám přijatých seznamů (včetně precizování transkripcí jmen osob a názvů organizací).

Policejním prezidiem jsou činěny kroky pro zajištění identifikace osob, uvedených ve zmíněných seznamech, v případě, že by se pohybovaly po území nebo vstoupily na území ČR.

Zpravodajské služby v rámci svých zákonných kompetencí poskytují příslušným orgánům Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR informace, směřující k identifikaci, odhalování pohybu a aktivit uvedených osob (jednotlivců i členů skupin) v zahraničí - zejména v případech, pokud existoval předpoklad záměru těchto osob vstoupit na území ČR. V součinnosti s dalšími orgány jsou zpravodajské služby aktivním účastníkem procesu udělování víz.

Ministerstvo zahraničních věcí (konzulární odbor) vedle toho zasílá průběžně Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policie ČR vízové restriktce k zanesení do Evidence nežádoucích osob ve vztahu k OSN a EU.

V průběhu roku 2003 byl dohodnut systém distribuce seznamů sankcionovaných osob bankám a pobočkám zahraničních bank. Seznamy jsou distribuovány po linii: Ministerstvo zahraničních věcí - Ministerstvo financí (Finanční analytický útvar) - Česká bankovní asociace - banky a pobočky zahraničních bank. ČNB kontroluje v rámci dohlídek na místě zaměřených na opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti také skutečnost, zda mají banky, resp. pobočky zahraničních bank systém pro nakládání s informacemi uvedenými v seznamech sankcionovaných subjektů.

Sít' IS TOMAS

S cílem zajistit přímé napojení operativních útvarů, které se v ČR zabývají bojem proti terorismu (tj. zejména ÚOOZ SKPV) došlo v červnu 2002 k připojení ČR ke komunikačnímu systému IS TOMAS, který zajišťuje výměnu elektronických informací utajované povahy mezi zeměmi, kooperujícími v rámci Policejní pracovní skupiny k terorismu (Police Working Group on Terrorism - PWGT). V současné době je vedle ČR sítí propojeno 18 zemí (15 dosavadních zemí EU, Norsko, Polsko, Švýcarsko).

Sít' Bureau de Liaison

V roce 2004 byly zahájeny práce ohledně připojení ČR k síti BdL (Bureau de Liaison, tj. "Styčná kancelář"). Jedná se o oficiální komunikační systém EU, propojující zástupce členských zemí v Pracovní skupině pro terorismus (E 12) Rady EU. Systém BdL byl vybudován v roce 1977 a od poloviny 90. let XX. století je provozován formou krypto e-mailu, určeného pro přenos informací do stupně "TAJNÉ". Komunikační síť propojuje hlavní města členských zemí, z nichž každé spravuje jeden přístup, napojený na centrální server v Haagu.

Vzhledem k tomu, že gesci za fungování sítě v rámci EU nese nizozemská obdoba "Národního bezpečnostního úřadu", i v rámci ČR odpovědnost za splnění podmínek nakládání s příslušným kryptografickým zařízením, umístěním v prostorách ÚOOZ, přijal Národní bezpečnostní úřad. Memorandum of Understanding, obsahující příslib ČR dodržet všechny podmínky, stanovení pro chod zařízení, bylo nizozemské straně předáno 26. 2. 2004. V termínu 22. až 23. 3. 2004 proběhne školení obsluhujícího personálu z ČR v Haagu.

Sít' Bomb Data Center

V ČR existují dvě databáze, vztahující se k nástražným výbušným systémům – jedna v rámci pyrotechnického odboru (technicky založená), druhá v rámci ÚOOZ SKPV (uceleně evidující celé pozadí případů). Dílčím způsobem je do vedení těchto záznamů zapojen Kriminalistický ústav. Uvedené složky své údaje vzájemně sdílejí.

Pyrotechnický odbor PP ČR vstoupil v jednání s některými zahraničními subjekty, zabývajícími se předmětnou tematikou a zaslal jim informace o svých databázích s nabídkou po reciproční výměně relevantních údajů. Nejintenzivněji bylo jednáno se zástupci Velké Británie, kde systém Bomb Data Centre (BDC) shromažďuje údaje na globální úrovni. ÚOOZ SKPV Policie ČR zahájil v listopadu 2003 závěrečnou fázi jednání s britským BDC o výměně informací a případném zakoupení databáze.

3.3 Problematika předcházení ohrožení veřejného pořádku při hromadných společenských akcích

V oblasti předcházení ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti při hromadných společenských akcích (vrcholné politické akce, akce sportovní, kulturní, atd.), k němuž by mohlo dojít ze strany osob, podílejících se na jejich organizačním zajištění, byl dne 13. 12. 2002 Parlamentem ČR přijat zákon 310/2002 Sb., kterým je novelizován mj. zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, kde byl zaveden institut ověřování bezpečnostní způsobilosti fyzických osob, které budou vykonávat citlivé činnosti, jejichž zneužitím by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu nebo jiného důležitého zájmu státu. Tyto citlivé činnosti musí být vždy vymezeny příslušným Nařízením Vlády ČR podle § 81b odst. 3 zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Trvale probíhá intenzivní spolupráce Policie ČR a zpravodajských služeb při zajišťování informací, nezbytných pro předcházení trestným činům a jinému ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti při akcích uvedeného charakteru.

Uvedená problematika začala být od druhé poloviny roku 2003 koordinována i na úrovni Evropské unie, zejména s ohledem na Olympijské hry, které proběhnou v srpnu 2004 v Athénách. Manuál a vytváření sítě kontaktních bodů a styčných důstojníků, vzájemně se informujících o případných zjištěních, týkajících se možného ohrožení průběhu her, má být v budoucnu základem pro postup v případě dalších událostí srovnatelného formátu, tedy včetně akcí, pořádaných v České republice. To platí zejména o Mistrovství světa v ledním hokeji (Praha 2004).

4 OBLAST PRÁCE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB ČESKÉ REPUBLIKY

4.1 Mezinárodní spolupráce se spřátelenými službami

Zpravodajské služby České republiky, v rámci svých zákonných kompetencí, provozují zpravodajskou činnost, včetně výměny poznatků s partnerskými zpravodajskými službami, s nimiž v minulosti uzavřely smlouvy o výměně zpravodajských informací. Boj proti terorismu je rozhodně prioritou takto pojaté mezinárodní spolupráce.

Zároveň dochází k uzavírání smluv o informační výměně v oblasti boje proti terorismu se zpravodajskými službami dalších států. Součinnostní smlouvy jsou průběžně plněny pravidelnou výměnou informací a vzájemnými konzultacemi dle schváleného plánu zahraničních cest a návštěv. Systém spolupráce je funkční a přínosný, přičemž se trvale objevují možnosti dalšího navazování a posilování již existující spolupráce a zvyšování efektivity a standardizace zpravodajské výměny. Spolupráce se zpravodajskými službami cizí moci se se souhlasem vlády uskutečňuje podle § 10 zákona 153/1994 Sb.

Bezpečnostní informační služba je členem Hodnotícího výboru, skupiny ředitelů, kteří předkládají návrhy na zlepšení a zpřesnění aktivit MEC-u, tj. mezinárodní organizace, která v současnosti sdružuje sedmáct zpravodajských a bezpečnostních služeb třinácti evropských zemí. Bezpečnostní informační služba přitom v současné době spolupracuje s celkem 68 službami ze 42 zemí. Aktivní, pravidelná výměna probíhá s 54 službami ze 38 zemí.

Aktivita v rámci NATO, jehož Zvláštnímu výboru Bezpečnostní informační služba v roce 2003 předsedala, přivedly službu i ke spolupráci se službami z oblastí, které dříve nestály přímo v centru jejího zájmu (Jihovýchodní Asie, Severní Afrika), ale které jsou z hlediska boje proti terorismu potenciálně důležité i pro ČR. Připravována je i výměna informací prostřednictvím Zpravodajského útvaru pro teroristickou hrozbu, který byl zřízen v rámci NATO. Ten se vedle sdílení informací mezi členskými zeměmi NATO zaměří rovněž na výměnu s dalšími mezinárodními organizacemi a se zeměmi, zapojenými do Partnerství pro mír.

4.2 Vnitrostátní koordinace činnosti zpravodajských služeb

Za politickou koordinaci činnosti zpravodajských služeb ČR je odpovědná Vláda ČR, respektive Bezpečnostní rada státu a její pracovní Výbor pro zpravodajskou činnost. Koordinace činnosti zpravodajských služeb je rovněž zabezpečována schůzkami ředitelů zpravodajských služeb.

Nezbytná je však i koordinace na odborné pracovní úrovni. Pozitivní zkušenost přinesla práce Koordinační a informační skupiny a Meziresortní koordinační a informační skupiny, které byly zřízeny v ČR jednorázově k definovaným situacím.

Dobrou zkušenost s koordinací činnosti mezi jednotlivými službami, Ministerstvem vnitra (včetně Policie ČR) a Ministerstvem zahraničních věcí na pracovní úrovni přináší "Zpravodajská skupina při BIS". Po původní koordinaci informací o vývoji v Iráku a vyhodnocování rizik z toho pro ČR plynoucích, se skupina zabývá i dalšími tématy, podle aktuálního vývoje v ČR a ve světě. Spolupráce v rámci skupiny by měla být nadále rozvíjena a měla by být vnímána jako zásadní pilotní projekt k budoucímu koordinačnímu orgánu, v rámci kterého by mělo probíhat i shromažďování, analýza a kompletace informací ke konkrétním aktuálním problémům.

Pro zlepšení spolupráce zpravodajských služeb s ústavními činiteli a státní správou probíhá soubor seminářů, jehož projekt schválila Bezpečnostní rada státu svým usnesením ze dne 25. března 2003 č. 51. Realizace seminářů probíhá v souladu s harmonogramem, který Výbor pro zpravodajskou činnost schválil na svém jednání dne 4. září 2003 usnesením č. 49.

Důležitou součástí akčního plánu je "komplexní koncepce vládního utajovaného spojení", kterou vláda schválila svým usnesením č. 112 dne 4. 2. 2004. Realizační kroky začaly probíhat následně tak, aby celá realizace mohla být dokončena v roce 2006."

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 4-1

4.3 Zlepšení legislativních podmínek pro práci zpravodajských služeb

Problematikou legislativních podmínek pro práci zpravodajských služeb se dlouhodobě zabývá VZČ a BRS. Trvale je analyzován rozsah zákonných oprávnění zpravodajských služeb potřebných pro plnění jejich úkolů při potírání mezinárodního terorismu.

Z uvedeného pohledu by mělo být zváženo přiznání zejména těchto oprávnění zpravodajským službám:

- získávat informace a nezbytnou pomoc nejen od orgánů veřejné správy, ale i od dalších subjektů uvedených v zákoně – např. od leteckých dopravců (informace o cestujících), od bank a jiných finančních ústavů (např. informace k účtům a jejich vlastníkům a pohybům peněz na účtech);
- získávat informace o podezřelých obchodech od Ministerstva financí (FAÚ);
- získávat informace a vyjadřovat se ke schvalovacím a kontrolním mechanismům při obchodu a nakládání s vybranými komoditami (např. obchod s vojenským materiálem, vývoz a dovoz zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, jaderný a chemický materiál);
- získávat informace vedené v rámci správy daní a poplatků, sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění a obchodu s cennými papíry.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie a připravované bližší spolupráce a koordinace činnosti zpravodajských služeb zemí EU, je nutné posoudit, jak současná oprávnění zpravodajských služeb, zejména jejich účel, rozsah a zaměření odpovídají oprávněním, která národní legislativa přiznává zpravodajským službám jiných států EU. Oprávnění zpravodajských služeb ČR musí umožňovat účinnou spolupráci s partnerskými službami ostatních států EU, včetně výměny potřebných informací.

Zákonná oprávnění zpravodajských služeb, včetně stávajících oprávnění musí splňovat následující předpoklady:

- musí být přesně vymezena, pokud jde o jejich účel, podmínky jejich uplatňování a jevy, kterých se týkají;
- musí být limitována principy subsidiarity a maximálního možného respektování lidských práv a základních svobod;
- oprávnění lze uplatňovat pouze tehdy, existuje-li reálná závažná hrozba, hrozí nebezpečí z prodlení a příslušnou informaci nelze získat včas jiným způsobem.

Veškeré zákonné kompetence zpravodajských služeb budou podrobeny účinné kontrole zejména mocí zákonodárnou, mocí soudní a nezávislým orgánem.

Optimální možností pro provedení potřebných legislativních změn je návrh zákona, kterým se mění zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky a návrh zákona o kontrole zpravodajských služeb České republiky Parlamentem ČR, které jsou zařazeny v Plánu legislativních prací vlády na rok 2004 a které mají být vládě předloženy v září 2004.

Uvedené legislativní kroky je přitom nutné koordinovat s relevantními materiály, projednávanými Výborem pro zpravodajskou činnost, návrhy obsaženými v materiálu Koncepce bezpečnostního systému ČR a aktuálním mezinárodním vývojem.

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 4-2, 4-3 a 4-4.

5 OCHRANA INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

5.1 Charakteristika informačních systémů v ČR

Klíčové vazby mezi jednotlivými prvky informačních systémů v ČR jsou funkční. Pro flexibilnější reakce je však nutné posílení horizontálních vazeb a zrychlení přenosu informací mezi jednotlivými prvky bezpečnostního systému tak, jak to vyžaduje charakter současných hrozeb.

Orgány krizového řízení při plánování krizových opatření a při řešení krizových situací využívají stávající informační systémy. Současný stav jejich využití pro oblast krizového řízení je nedostatečný, jednotlivé orgány řeší své potřeby vlastními informačními systémy bez žádoucí vzájemné provázanosti a koordinace.

Informační systém krizového řízení (ISKŘ) bude zahrnovat plány vyrozumění, pohotovosti a akceschopnosti správních úřadů, postupy krizového řízení, přístupy k přehledům sil a prostředků, standardizované formuláře pro přenos informací apod. Přínos ISKŘ bude spočívat ve vytvoření komplexního nástroje na podporu rychlého a kvalifikovaného rozhodování pro pracovníky krizového řízení ve všech subsystémech bezpečnostního systému. Podrobná analýza informačních potřeb a zdrojů informací krizového plánování a vyhodnocení potřeb umožní řešitelům stanovit požadavky na součinnost, vzájemnou výpomoc, personální a hmotné rezervy. Současně je však nutno uvést, že vybudování ISKŘ bude značně ekonomicky náročné.

Hlavní ohrožení jednotlivých informačních systémů v ČR, vyplývající i z možných teroristických útoků, jsou průběžně analyzována a priority chráněných zájmů aktualizovány jak na nadresortní úrovni, tak na úrovni jednotlivých resortů a dalších ústředních orgánů státní správy.

5.2 Ochrana informačních systémů, nespádajících pod utajované skutečnosti

Informační systémy nespádající pod "utajované skutečnosti" jsou zabezpečeny v rámci běžné ochrany lokální počítačové sítě. Jednotlivé resorty věnují kontrole bezpečnosti konkrétních Informačních systémů veřejné správy (ISVS) trvalou pozornost.

V souladu s § 4 odst. 1 písm. b) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy ÚVIS (od 1. 1. 2003 Ministerstvo informatiky) zpracovává návrhy strategických dokumentů v oblasti informačních systémů veřejné správy, a to i z hlediska bezpečnosti těchto systémů, a předkládá tyto dokumenty vládě.

Ministerstvo informatiky, ve spolupráci s Ministerstvem financí a dalšími resorty průběžně sleduje a analyzuje informační potřeby veřejné správy a stav informačních systémů veřejné správy a vyvíjí aktivitu v oblasti urychlení přechodu (atestace) resortních systémů na KI ISVS a její zabezpečené struktury.

Z důvodu přehodnocování projektu komunikační infrastruktury ISVS z hlediska jeho efektivity dochází ke zpomalování procesu oproti původním předpokladům, nicméně připojování resortních systémů nadále probíhá.

ÚVIS v roce 2002 připravil materiál pro BRS "Informace o přípravě koncepčního řešení k snižování a k eliminaci důsledků informačního boje, cizího zpravodajského pronikání a kriminálního napadání informačních systémů". Materiál stanoví postup ochrany informačních systémů zařazených do kritické infrastruktury státu.

V rámci twinningového projektu PHARE "Modernizace ústřední státní správy", uspořádal ÚVIS ve spolupráci se svými finskými partnery v průběhu roku 2002 seminář "Informační bezpečnost", na který byli pozváni resortní ředitelé odborů informatiky. Konání semináře předcházelo dotazníkové šetření o řízení informační bezpečnosti v rámci jednotlivých ústředních orgánů státní správy. Předpokládá se příprava shrnující studie, mapující stav v této oblasti v ČR (s důrazem na srovnání se situací ve Finsku).

Ministerstvem informatiky byla v březnu 2003 přeložena do češtiny a prostřednictvím Internetu (<http://www.micr.cz>) zveřejněna "Směrnice OECD pro bezpečnost informačních systémů a sítí: Směrem ke kultuře bezpečnosti". Anglická verze směrnice v tištěné podobě, kterou Ministerstvo informatiky obdrželo od OECD v počtu 50 kusů, byla rozeslána na jednotlivá ministerstva a další ústřední orgány státní správy.

Příprava na řešení krizových situací a jejich zvládnání je nedílnou součástí výkonu státní správy a povinností orgánů státní správy a samosprávy. Ke kvalitnímu, efektivnímu a rychlému rozhodování potřebují tyto orgány pracovat se značným rozsahem informací, tyto informace třídit, seskupovat a analyzovat podle potřeb momentálně vzniklé situace.

Informační potřebu takového rozsahu lze pokrýt pouze za pomoci k tomu vytvořeného **informačního systému (IS)** na podporu rozhodování krizového managementu a zabezpečení jeho připravenosti. K řešení tohoto stavu bylo přijato Usnesení Vlády ČR ze dne 28. dubna 2003 č. 418, k materiálu "Analýza a zhodnocení využitelnosti jednotlivých studií výstavby informačních systémů krizového řízení" a v současné době Ministerstvo vnitra ČR ve spolupráci s Ministerstvem informatiky zpracovává návrh projektového záměru výstavby informačního systému krizového řízení. V návaznosti na uvedený záměr se provádí vypracování seznamu informačních a komunikačních systémů nezbytných pro chod kritické infrastruktury. Na základě vyhodnocení informačních vazeb bude navrženo legislativní opatření k zajištění dodržování standardů pro provoz informačních systémů za krizových situací, na jehož základě budou subjekty, vykonávající činnosti zařazené do národní kritické infrastruktury, povinně dodržovat předepsané standardy pro provoz informačních systémů a za krizových situací poskytovat služby a produkci tak, aby nebyla oslabena obranyschopnost, ekonomická stabilita nebo bezpečnost státu.

Usnesením BRS ze dne 27. května 2003 č. 59 bylo Ministerstvo informatiky určeno jako garant úkolu "Návrh zabezpečení informačních systémů nezbytných pro chod kritické infrastruktury ČR".

Usnesení Bezpečnostní rady státu ze dne 18. listopadu 2003 č. 84 uložilo ministru informatiky, 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra a řediteli NBÚ předložit do konce dubna 2004 na schůzi vlády ČR materiál "Návrh úrovně zabezpečení informačních systémů nezbytných pro chod kritické infrastruktury ČR". Ministerstvo informatiky zpracovalo úvodní studii materiálu, která přibližuje požadavky na obsah strategie z pohledu technického řešení a požadavků na součinnost mezi resorty. MI ve spolupráci s NBÚ připravuje ujednacení systému bezpečnostní kvalifikace informací a následně přiřazení odpovídajícího stupně bezpečnostní odolnosti informačních a komunikačních systémů nebo subsystémů.

K plnění úkolů v oblasti vytváření a využívání informačních systémů krizového řízení byla pokynem ministra vnitra č. 33/2001 zřízena meziresortní komise. V rámci MV - GR HZS byl v průběhu roku 2002 vypracován materiál "Analýza a koncepce systému krizového řízení" jako podkladový materiál pro vytvoření ucelené informační infrastruktury krizového řízení v ČR. Materiál obsahuje konkrétní a termínované úkoly, včetně stanovení gestorů, odpovědných za jejich plnění. V roce 2003 byl vypracován materiál "Ideový záměr informačního systému krizového řízení", který je v souladu s Usnesením Vlády ČR č. 418/2003. Z projednání materiálu Vládou ČR (v průběhu roku 2004) vyplynou další navazující úkoly.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 5-1 a 5-2

5.3 Ochrana informačních systémů, nakládajících s utajovanými skutečnostmi

Utajované informace NATO v ČR jsou zpracovávány a přenášeny systémy, provozovanými NATO, kdy ČR musí splňovat všechny bezpečnostní požadavky kladené NATO na tyto informační systémy (přenos informací je zabezpečen kryptografickými prostředky schválenými NATO). Garantem splnění těchto bezpečnostních požadavků v ČR je NBÚ. Dále se jedná o národní informační systémy certifikované a akreditované NBÚ. Pro přenášení utajovaných informací NATO do stupně "Tajné" mezi ústředím MZV a SD Brusel jsou používány systémy CRONOS a MINERVA. Na MZV je umístěn server a šifrátor systému CZ_NS NOAN (tzv. CRONOS), a dva jeho terminály. IS CZ_NS NOAN (CRONOS) slouží k propojení s NATO a má z hlediska napojení na síť NATO i z hlediska správy systému v ČR centrum a několik pracovišť na MO, další pracoviště na MZV, na Stálé delegaci ČR při NATO v Bruselu a na Úřadu vlády. Většina komunikace probíhá mezi GŠ AČR a orgány NATO. Terminály IS Minerva jsou umístěny na SD ČR při NATO a na několika dalších místech v ČR.

Utajované informace EU jsou v ČR zpracovávány a přenášeny zejména CORTESY (COREU Terminal Equipment System)¹³ a po určité období ještě ACN (Associated Countries Network),

¹³ COREU je systém elektronické pošty, jehož prostřednictvím komunikují EU a její členské země skutečností rozhodné pro formulaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky Unie. Základní kvalitou COREU je klasifikovaná komunikace v reálném čase. Systém slouží k výměně poznatků, ke konzultacím a k distribuci oficiálních i pracovních materiálů nejen mezi EU a členy, ale i mezi hlavními městy navzájem. Příjmové terminály jsou umístěny na ministerstvech zahraničních věcí a z nich jsou zprávy rozhodné pro jiné resorty (při

Extranet, ESDP-Net (European Security Defence Policy Network), kdy bezpečnostní požadavky a způsob připojení ČR, včetně kryptografického prostředku, jsou určeny EU a jejich dodržení je ověřováno NBÚ, jednak v národních systémech. Z národních systémů se jedná zejména o informační systém "MZV-V" pro nakládání s utajovanými informacemi stupně utajení Restreint UE a s národními utajovanými skutečnostmi stupně utajení Vyhrazené, provozovaný MZV a certifikovaný NBÚ. Pro účely distribuce utajovaných informací stupně utajení Restreint UE předávaných z EU na MZV Extranetem se připravuje rozšíření tohoto IS MZV-V na jednotlivá ministerstva a ústřední orgány státní správy (Usnesení Vlády ČR ze dne 25. 2. 2004 č. 180). Některé orgány státní správy budují vlastní informační systémy pro nakládání s utajovanými informacemi EU. Tyto systémy budou certifikovány NBÚ a zabezpečeným způsobem připojeny k IS MZV-V. Ochrana je zajišťována v souladu s národní legislativou i s předpisy EU.¹⁴

Komunikace mezi ústředím a většinou ze 117 zastupitelských úřadů ČR v zahraničí je zajištěna utajovaným i neutajovaným spojením, jehož prostřednictvím jsou sdíleny mj. informace potřebné pro rozhodování v oblasti prosazování bezpečnostních zájmů ČR.

Bezpečnost informačních systémů v ČR, nakládajících s utajovanými skutečnostmi, je ve vazbě na hlavní hrozby vyplývající z možného teroristického útoku, dostatečným způsobem zajištěna.

Utajované skutečnosti jsou zpracovávány v souladu s následujícími normami:

- zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů;
- vyhláška č. 56/1999 Sb., o zajištění bezpečnosti operačních systémů;
- vyhláška č. 339/1999 Sb., o objektové bezpečnosti a
- vyhláška č. 136/2001 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných skutečností, provádění certifikace kryptografických prostředků a náležitostech certifikátů.

Utajované skutečnosti jsou v ČR v současné době zpracovávány v několika desítkách informačních systémů, z nichž část je realizována jako systémy samostatných osobních počítačů bez síťového propojení, část zahrnuje lokální počítačové sítě (LAN) bez propojení s jinými sítěmi a část je realizována jako rozlehlé počítačové sítě (např. propojení několika LAN v různých lokalitách). Ve všech těchto případech je zajištěna adekvátní ochrana utajovaných skutečností a systémů samotných v souladu se zákonem a výše uvedenými vyhláškami; systémy jsou certifikovány NBÚ. V rámci certifikace je zajištěna i ochrana komunikace certifikovanými kryptografickými prostředky a ochrana systému před útoky z externího prostředí. Součástí ochrany je vždy i antivirová ochrana. NBÚ přijímá průběžně další žádosti o certifikaci IS a řeší je.

Analýza ohrožení těchto systémů byla provedena v rámci certifikačního procesu při přípravě bezpečnostních směrnic a opatření. Případné další informační systémy pro zpracování utajovaných informací budou řešeny samostatnými bezpečnostními projekty v souladu s vyhláškou č. 56/1999 Sb. podle konkrétních požadavků a ve spolupráci s NBÚ.

Možnost teroristického útoku kybernetickými prostředky nebo běžného napadení systémů je v podstatné míře eliminována. Zbytečným rizikem zůstává živelní pohroma a teroristický útok hrubou silou. Odpovídající ochrana proti tomuto riziku je těžko realizovatelná, vzhledem k vysokým investičním nákladům a stavebním omezením (památková ochrana objektů apod.).

NBÚ, ve spolupráci s věcně příslušnými útvary jednotlivých resortů a dalších ústředních orgánů státní správy trvale provádí soustavnou kontrolu dodržování jejich certifikace a náležitostech certifikátu, která stanovuje požadavky na bezpečnost informačních systémů, nakládajících s utajovanými skutečnostmi, minimální požadavky v oblasti počítačové bezpečnosti, postupy a způsoby certifikačního procesu informačních systémů a náležitosti certifikátu.

Zejména v době příprav a průběhu zasedání summitu NATO v Praze roku 2002 byla navázána velmi úzká spolupráce řady resortů se zpravodajskými službami, věnovaná i problematice nakládání s potenciálně ohroženými informačními systémy a daty.

---

vytváření komplexně pojaté národní pozice) přenášeny dále vnitrostátními spojovacími systémy, které jsou schopny pracovat v klasifikovaném módu. Úspěšnost země v SZBP je závislá kromě jiného na rychlé interakci resortů při formulování národní pozice. CRONOS ani COREU však nelze využívat pro komunikaci uvnitř členské země NATO nebo EU.

¹⁴ Klíčovými informačními systémy, nakládajícími s utajovanými skutečnostmi, souvisejícími s bojem proti terorismu, jsou i systémy IS TOMAS a BdL, blíže popsáné v části 3.2.

Na odstraňování případných zjištěných nedostatků se NBÚ podílí, a to především metodicky, spoluprací s bezpečnostními řediteli (tajemníky) a dalšími osobami, pověřenými v orgánech státu a organizacích ochranou utajovaných skutečností.

Ve druhém pololetí 2003 byly zahájeny přípravy na certifikaci informačního systému pro zabezpečené připojení k systému Extranet EU, kterým budou distribuovány informace do stupně utajení "Vyhrazené".

V této souvislosti je třeba dořešit plánované zprovoznění utajovaného spojení (MZV-D-KR) mezi SM Brusel a MZV, které by umožnilo operativně zasílat dokumenty EU do stupně "Důvěrné".

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 5-3 a 5-4

5.4 Problematika archivace provozních údajů provozovateli komunikací

Podle ustanovení § 86 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, jsou právnické nebo fyzické osoby, které vykonávají telekomunikační činnosti, povinny na vlastní náklady sdělit orgánům, oprávněným k tomu zvláštními právními předpisy, informace o skutečnostech, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo se na ně vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat. Zatím platí stav, kdy jsou tyto údaje archivovány po dobu 2 měsíců pro operativní archivaci a po dobu 6 měsíců na žádost oprávněných orgánů. V roce 2002 bylo Ministerstvem dopravy a spojů přistoupeno ke zpracování novely zákona o telekomunikacích z hlediska jeho harmonizace s předpisy EU.

Od 1. 1. 2003 úkol převzalo Ministerstvo informatiky, které problematiku stanovení doby archivace telekomunikačních provozních údajů navrhuje řešit v novém zákoně o elektronických komunikacích. Navrhováno je uložit provozovateli, zajišťujícímu síť elektronických komunikací nebo poskytujícímu veřejně dostupnou službu elektronických komunikací, povinnost uchovávat po dobu 12 měsíců provozní údaje (telefonní číslo volaného a volajícího účastníka, popřípadě adresa elektronické pošty nebo jiný obdobný údaj identifikující komunikující stranu, použitá služba, datum, čas, doba trvání komunikace a místo připojení). Tyto údaje by měl povinen na vyžádání poskytnout orgánům oprávněným k jejich vyžádání podle zvláštního právního předpisu.

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 5-5 a 5-6;

6 KONTROLA VÝVOZŮ A DOVOZŮ VOJENSKÝCH ZBRANÍ A VYBAVENÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ¹⁵

6.1 Aktuální legislativní kroky

Nabývání, vlastnictví, držení, nošení a používání zbraní a střeliva je v ČR upraveno v souladu s právem EU a zároveň zohledňuje požadavky Evropské úmluvy o kontrole nabývání a držení střelných zbraní jednotlivými osobami (ze dne 28. 6. 1978, ČR Úmluvu ratifikovala dne 26. 1. 2001 a ratifikační listiny byly zaslány k uložení v září 2001; u generálního tajemníka Rady Evropy byly uloženy dne 8. 1. 2002). Klíčovým právním předpisem v této oblasti je zákon č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonem č. 228/2003 Sb. byla provedena novelizace zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních, ve znění pozdějších předpisů. Touto novelou je upraven výkon pyrotechnického průzkumu v civilním sektoru. V souvislosti s tím byla provedena novelizace vyhlášky Ministerstva vnitra č. 384/2002 Sb., kterou by byly upraveny zásady ověřování odborné způsobilosti žadatelů o vydání zbrojního průkazu k provádění pyrotechnického průzkumu, jmenování členů zkušební komise, testové otázky, atd.

V souvislosti s touto novelou došlo rovněž k novele zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Touto novelou je nově vymezena koncesovaná živnost "provádění pyrotechnického výzkumu".

V průběhu přípravy dokumentu "Informace o přístupu České republiky k mezinárodním jednáním k problematice ručních a lehkých zbraní a o vývozu, dovozu a početních stavech zbraní u držitelů zbrojních průkazů a oprávnění na území České republiky za rok 2001" bylo dohodnuto, že Ministerstvo vnitra, jako gestor Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu a zbývajícími dvěma dodatkovými protokoly k této Úmluvě, přijímá gesci i za Protokol proti ilegální výrobě a přepravě palných zbraní, jejich částí a komponentů a munice a provede kroky nezbytné k jeho podpisu a ratifikaci. Souhlasně s touto skutečností Usnesení Vlády ČR č. 1282/2002 ukládá gesci za přípravu návrhu ratifikace Protokolu proti nedovolené výrobě palných zbraní, jejich částí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi Ministerstvu vnitra, ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Je připravován návrh na přístup k Protokolu, který bude předložen vládě jakožto samostatný materiál zároveň s návrhem na ratifikaci Úmluvy a jejích dvou předchozích protokolů. V této souvislosti konstatujeme, že dosud není ve vnitrostátním právu ČR zakotvena úprava naplňující závazek trestně stíhat výrobu, opatření sobě nebo jinému nebo přechování částí nebo dílů střelné zbraně a padělání, pozměnění nebo odstraňování jedinečného označení střelné zbraně. Potřebná skutková podstata byla zahrnuta do rekodifikace trestního práva hmotného a předpokládá se, že nabude účinnosti k 1. 1. 2005.

Ačkoliv k ratifikaci Protokolu zatím nedošlo, v souladu s jeho obsahem byl s okamžitou platností zpřísněn režim vydávání licencí a zajišťováno embargo na individuální vývoz zbraní a střeliva do krizových oblastí.

6.2 Proverky zaměstnanců a jiných osob, pohybujících se v prostoru provozů, ve kterých se vyrábějí, skladují a používají vojenské zbraně a vybavení a zboží dvojího užití

Ze strany zpravodajských služeb jsou trvale důsledně prováděny prověrky zaměstnanců a jiných osob, pohybujících se v prostoru provozů, ve kterých se vyrábějí, skladují a používají vojenské zbraně a vybavení a zboží dvojího užití, stejně jako osob, přicházejících do styku s citlivými informacemi o technologiích k výrobě vojenských zbraní a vybavení a zboží dvojího užití (vědci z výzkumných a vývojových ústavů, jiný personál).

V dané oblasti NBÚ provádí ověřování bezpečnostní způsobilosti u osob, které se podílejí na zahraničním obchodu s vojenským materiálem ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském

¹⁵ O relevantních skutečnostech, vztahujících se k problematice nelegálního nakládání s vojenským materiálem či zbraněmi hromadného ničení zpravodajské služby průběžně informují předsedu vlády a příslušné orgány státní správy (MPO ČR, MZV ČR a SÚJB). V konkrétních případech zajištění nebezpečných či štěpných materiálu dochází k přímé spolupráci na zjišťování místa pohybu jejich převozu, rychlých zásazích s cílem zneškodnit, uložit či zničit tyto látky mezi SÚJB a ÚOOZ SKPV (V2). Celní správa ve spolupráci se SÚJB průběžně provádí kontrolní činnost při odhalování nelegálního dovozu a vývozu civilních zbraní, střeliva, vojenského materiálu, štěpného materiálu a zboží a technologií dvojího použití.

podnikání (živnostenský zákon). Je prováděno průběžně prověřování bezpečnostní způsobilosti fyzických osob, vymezených v tomto zákoně.

6.3 Organizační stránka kontroly v oblasti nakládání s vojenským materiálem

V reakci na teroristické útoky na USA ze dne 11. 9. 2001 byla v souladu s úkoly vyplývajícími z jednání Ústředního krizového štábu ustavena odborná pracovní skupina v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, zaměřená na zvýšení kontrolní činnosti v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Členy této skupiny byli zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva zahraničních věcí¹⁶, NBÚ, BIS a ÚZSI.

V souladu s dílčími opatřeními, naplánovanými touto meziresortní skupinou, Ministerstvo průmyslu a obchodu vytipovalo držitele povolení k provozování zahraničního obchodu s vojenským materiálem, které je třeba prověřit.

V oblasti nakládání s vojenským materiálem je trvale věnována pozornost provádění kontrol společností, které realizují zahraniční obchod s vojenským materiálem jakož i hledání dalších cest, zpříšňujících a zprůhledňující tento zahraniční obchod.

Na tomto základě bylo do konce roku 2002 prověřeno 132 právnických osob, přičemž v jednom případě byl dán podnět k zahájení správního řízení o odnětí povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem, z důvodu trestního stíhání člena statutárního orgánu a spoluvlastníků společnosti.¹⁷ V roce 2003 stoupl počet prověřených osob na 200, přičemž v roce 2003 nebyl dán podnět k zahájení správního řízení o odnětí povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem ani v jednom případě.

Přesto, že byl tedy zatím předložen pouze jeden návrh na zahájení správního řízení, lze provedení těchto prověrek chápat jako významný prvek, který přispěl k zajištění realizace zahraničního obchodu s vojenským materiálem. Došlo k podstatnému zpřísnění posuzování žádostí o licence na konkrétní obchodní případy a je prováděna stále hlubší analýza a zohledňování širších souvislostí každé podané žádosti.

V říjnu 2002 byla informace "K české právní úpravě zahraničního obchodu s vojenským materiálem", spolu s materiálem "Kodex chování EU při vývozech zbraní" a dalšími materiály (např. text "Společná akce EU k boji proti destabilizujícímu hromadění a šíření ručních lehkých zbraní", včetně její novelizované rozšířené verze) odeslána všem držitelům povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem v ČR. Text informace je k dispozici také na internetových stránkách MPO.

Ministerstvem vnitra byl v roce 2002 zpracován analytický materiál "Analýza bezpečnostních rizik, spojených s nakládáním s vojenským materiálem v ČR", věnovaný problematice bezpečnostních rizik, spojených s nakládáním s vojenským materiálem v ČR, který navrhuje řadu kroků, důležitých pro snížení těchto bezpečnostních rizik. Tyto návrhy jsou založeny na novele zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodě s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s obsahem materiálu byla počátkem října 2002 MPO zpracována informace o požadavcích, kladených na oblast provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem v ČR. Mezi MZV a MV probíhají pravidelná týdenní osobní projednávání této problematiky a průběžně dochází k výměně písemných materiálů k předmětné problematice.

Na konci roku 2003 byla ministry vnitra a průmyslu a obchodu podepsána "Dohoda o spolupráci Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva vnitra při realizaci opatření ke zkvalitnění účinnosti národního kontrolního režimu zahraničního obchodu s vojenským materiálem, prováděného

¹⁶ Sdělení zastupitelských úřadů představují základní informační bázi pro poskytování vyjádření MZV k žádostem o vydání obchodních povolení k provozování zahraničního obchodu s vojenským materiálem, nebo o úpravu těchto povolení (zejména ve smyslu jejich teritoriálního rozšíření).

¹⁷ Základem pro tuto činnost je novela zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, provedená zákonem č. 310/2002 Sb., která mj. zavedla institut tzv. bezpečnostní způsobilosti fyzických osob. Touto novelou byl změněn i zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který obligatorně zakotvil splnění podmínek bezpečnostní způsobilosti členů statutárního orgánu a prokuristů právnické osoby žádající o udělení povolení k provozování zahraničního obchodu s vojenským materiálem.

na základě zákona č. 38/1994 Sb., ve znění pozdějšího předpisu. Tímto způsobem získává Ministerstvo vnitřní přehled o typu vojenského materiálu, způsobu jeho nabytí a jeho majiteli v době podání žádosti o vývoz. Dohoda zabezpečuje, že všechny žádosti o udělení licence k obchodování s vojenským materiálem jsou, počínaje rokem 2003, posuzovány MV, ve spolupráci se zpravodajskými službami a Policií ČR, i z hlediska bezpečnostních zájmů ČR. Dosud bylo prověřeno cca 200 žádostí.

Na základě Usnesení Vlády ČR č. 915/2003 je v gesci MPO připravován věcný záměr zákona, který bude upravovat nakládání s vymezeným vojenským materiálem na území ČR. Tím se částečně eliminuje nebezpečí nelegálního vývozu vojenského materiálu, který byl bez řádné kontroly získán na území ČR.

Neustále jsou získávány poznatky a zkušenosti, které jsou podkladem pro předkládání návrhů na změnu zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějšího předpisu. Ministerstvem vnitřní byly náměty na změnu zákona zapracovány do materiálu "Náměty na novelizaci zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění zákona č. 310/2002 Sb.", který po projednání ve Výboru pro zpravodajskou činnost bude předložen Bezpečnostní radě státu.

Všechny uvedené kroky směřují k eliminaci bezpečnostních rizik spojených s realizací zahraničního obchodu s vojenským materiálem.

Institut zamítnutých transakcí (tzv. "denials"), jehož prostřednictvím jsou členské státy EU vzájemně informovány o zamítnutých žádostech, je významný pro fungování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, a tím stále více i pro ČR, s ohledem na blížící se termín jejího vstupu do EU. MZV usiluje o to, aby ČR byla schopna účasti v tomto systému od prvního dne, kdy jí to bude ze strany EU umožněno.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 6-1

6.4 Oblast kontroly nešíření zbraní hromadného ničení

V oblasti posílení kontroly nešíření jaderných zbraní je ze strany SÚJB, MPO, MV, MZV, MO a zpravodajských služeb naplňována kontrolní činnost v souladu se zněním zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) ve znění zákona č. 13/2002 Sb. a ve smyslu vyhlášky č. 145/1997 Sb., o evidenci a kontrole jaderných materiálů a jejich bližším vymezení ve znění vyhlášky č. 316/2002 Sb. a podle vyhlášky č. 179/2002 Sb., kterou se stanoví seznam vybraných položek a položek dvojího použití v jaderné oblasti.

Byl ukončen ratifikační proces Dodatkového protokolu k Dohodě mezi ČR a MAAE o uplatňování záruk na základě Smlouvy o nešíření jaderných zbraní. Dodatkový protokol vstoupil v platnost dne 1. 7. 2002. Ke dni 27. 12. 2002 byla podle Dodatkového protokolu zpracována tzv. výchozí deklarace, na jejímž základě ČR (SÚJB) ve stanovených termínech plní veškeré své závazky v souladu s příslušnými ustanoveními Dodatkového protokolu.

V oblasti kontroly nešíření chemických zbraní je dále prohlubována kontrolní činnost SÚJB ve smyslu zákona č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní, ve znění zákona č. 249/2000 Sb. V průběhu roku 2003 byly SÚJB připravovány podklady pro novelizaci vyhlášky č. 50/1997 Sb., která provádí zákon č. 19/1997 Sb., ve znění zákona č. 249/2000 Sb. Vyhláška bude novelizována po ukončení probíhajících novel zákona č. 19/1997 Sb. v souvislosti se vstupem ČR do EU.

V květnu 2002 byl zákonem č. 204/2002 Sb. novelizován zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům. Tento zákon nabyl účinnosti dne 24. 5. 2002.

V rámci Ministerstva zahraničních věcí jsou zvažovány další kroky, včetně posílení odpovědnosti resortu v oblasti mezinárodních kontrolních režimů, zaměřených na nešíření zbraní hromadného ničení či v oblasti posílení sankcí (kriminalizace) za porušení legislativy, s těmito kontrolními režimy související.

V oblasti kontroly nešíření bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní je bedlivě zkoumáno vydávání povolení pro práci s vysoce rizikovými biologickými agens a toxiny a zahájena kontrolní činnost podle zákona č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních, souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona (zákon vstoupil v platnost dne 28. 6. 2002).

Z hlediska mezinárodních aktivit ČR podpořila a v rámci stávající legislativy naplňuje rozhodnutí plenárních zasedání jednotlivých mezinárodních kontrolních režimů na posílení opatření proti mezinárodnímu terorismu (Australská skupina, Skupina jaderných dodavatelů, Zanggerův výbor, Kontrolní režim raketových technologií, Wassenaarské ujednání). Na základě Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 11. 2002 se ČR připojila k Mezinárodnímu kodexu nešíření balistických raket, který byl přijat na konferenci v Haagu dne 25. 11. 2002. Jeho naplňování přitom v ČR nevyvolalo nutnost žádných legislativních změn.

7 ZVÝŠENÍ BEZPEČNOSTNÍCH STANDARDŮ NA LETIŠTÍCH A NA PALUBÁCH LETADEL

7.1 Zajištění bezpečnosti vzdušného prostoru ČR a zájmových objektů před teroristickými útoky, vedenými ze vzduchu

Vzdušný prostor ČR je přístupný k létání za podmínek stanovených zákonem a mezinárodními smlouvami. Užívání vzdušného prostoru ČR k létání může být nad určitými oblastmi zakázáno nebo omezeno z důvodů obrany státu, z bezpečnostních důvodů nebo z důvodů ochrany životního prostředí a zdraví lidí. Podmínky pro omezení nebo zakázání užívání vzdušného prostoru k létání stanoví zákon.

S cílem zajišťovat bezpečnost vzdušného prostoru ČR a zájmové objekty před teroristickými útoky, vedenými ze vzduchu, byly po 11. 9. 2001 posíleny letecké prostředky v rámci integrovaného systému protivzdušné obrany (PVO) NATO (NATINADS - NATO Integrated Air Defence System). V případě potencionální hrozby teroristického letového útoku, při kterém jsou civilní letadla použita jako zbraň, se postupuje také podle dokumentu NATO (C-M-2002) 59 NATMC a v souladu s Usnesením Vlády ČR ze dne 10. 10. 2001 (k materiálu "Použití vojenských prostředků k zamezení zneužití civilního letadla jako nástroje teroristického útoku").

Ministerstvo obrany problematice zajišťování bezpečnosti vzdušného prostoru ČR ve spolupráci s odborem civilního letectví Ministerstva dopravy věnuje trvalou pozornost.

V době konání pražského summitu NATO bylo z iniciativy Ministerstva dopravy rozhodnuto (s odvoláním na § 88 odstavec 3 zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví) o dočasném provádění bezpečnostních opatření, která formou omezení užívání vzdušného prostoru ČR přispěla k zajištění bezpečnosti civilního leteckého provozu nad teritoriem ČR.

Bezpečnost vzdušného prostoru je zajišťována uplatňováním norem a postupů, které zabezpečují, aby civilní a vojenský orgán řízení letového provozu a orgány PVO byly zabezpečeny informacemi o všech letech hodlajících vstoupit do vzdušného prostoru ČR, o činnosti v blízkosti státní hranice a o letech prováděných v blízkosti citlivých objektů (hlavní město Praha, JE Temelín a JE Dukovany) k zabezpečení soustavného vyhodnocování vzdušné situace a v případě potřeby zajištění působení proti vzdušným objektům prostředky PVO.

7.2 Harmonizace programu ochrany civilního letectví s požadavky relevantních mezinárodních organizací

ČR usiluje harmonizovat svůj Národní program ochrany civilního letectví s požadavky Evropské konference pro civilní letectví (ECAC) a Mezinárodní organizací pro civilní letectví (ICAO).¹⁸ Z tohoto důvodu se ČR podílí na projednávání a přípravě nových bezpečnostních předpisů v civilním letectví, resp. na zajišťování jejich implementace do předpisů ČR.

Poslední, sedmé aktualizované vydání Přílohy 17 k Úmluvě o mezinárodním civilním letectví ("letecký předpis L 17"), z dubna 2002, je platné od 1. července 2002. Právě z Přílohy 17 k Úmluvě o mezinárodním civilním letectví a z ECAC Doc. No. 30, Part II – Security, 11. vydání – červenec 2003 a z požadavků Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EC) č. 2320/2002 ze dne 16. prosince 2002, kterým se stanoví společná pravidla v oblasti bezpečnosti civilního letectví vychází "Národní bezpečnostní program ochrany civilního letectví České republiky před protiprávními činy" (NBPOCL), který ke schválení BRS předložil ministr dopravy. Materiál BRS projednala na své schůzi dne 6. 1. 2004 a schválila jej svým usnesením č. 87.

NPBOCL stanoví postupy k ochraně civilního letectví, která platí v ČR pro mezinárodní i pro vnitrostátní provoz. V této souvislosti budou v roce 2004 aktualizovány další dokumenty, zpracované v oblasti ochrany civilního letectví, včetně letištních pohotovostních plánů.

V souladu s požadavky ICAO byl aktualizován "Národní program bezpečnostního výcviku v civilním letectví" (NPBVCL) a dle Nařízení EU nově zpracován "Národní program řízení kvality bezpečnostních opatření".

¹⁸ Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o civilním letectví), obsahuje speciální ustanovení o ochraně civilního letectví před protiprávními činy. Podle tohoto zákona jsou provozovatel letiště a provozovatel leteckých činností, s výjimkou rekreačního a sportovního létání, leteckých veřejných vystoupení a leteckých soutěží, povinni před zahájením provozu zpracovat program ochrany civilního letectví před protiprávními činy, v němž stanoví opatření a postupy k ochraně civilního letectví, a zabezpečit jeho plnění. Program ochrany civilního letectví před protiprávními činy a jeho změny schvaluje Úřad pro civilní letectví.

Zákonem č. 258/2002, kterým se mění zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, byly zpřísněny podmínky pro poskytování služeb při odbavovacím procesu na veřejných letištích. Přitom byly uplatněny zásady nové Směrnice EU, vztahující se k problematice bezpečnosti civilního letectví (schvalovací proces této Směrnice v Radě EU a Evropském parlamentu byl ukončen v prosinci roku 2002).

V roce 2003 byly v rámci Meziresortní komise pro bezpečnost civilního letectví zahájeny přípravy na další novelizaci zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 7-1

7.3 Technická a organizační opatření s cílem zvýšit bezpečnost letišť a letového provozu

S cílem zvýšit bezpečnost letišť a letového provozu byla v ČR přijata následující opatření:

v oblasti bezpečnosti letišť:

- zvýšená ostraha vnějších a vnitřních prostor letiště se zaměřením na pohyb osob, dopravních prostředků a přítomnost podezřelých předmětů (Česká správa letišť zpracovala instrukci pro případ nálezu podezřelých předmětů nebo zásilek na letišti, která byla zaslána všem subjektům, které mají na letištích svá pracoviště – včetně Policie ČR);
- zintenzivnění kontroly perimetru letišť (Česká správa letišť ve spolupráci s Policií ČR);
- zintenzivnění kontroly veřejně přístupných částí, např. dohled nad dopravním režimem před odbavovací halou letiště Praha - Ruzyně (Česká správa letišť ve spolupráci s Policií ČR);
- zvýšená ochrana řízení letového provozu.

v oblasti bezpečnosti letů:

- zvýšená kontrola osob (na letištích je prováděna důsledná kontrola cestovních dokladů včetně lustrací v policejních evidencích - s důrazem na odlety linek do USA, Velké Británie a Izraele);
- zvýšená ostraha letadel na odbavovací ploše;
- ostraha objektů letecké služby a letecké techniky;
- rozšíření výčtu předmětů, které nesmějí být přepravovány v letadlech;
- 100% rentgenová kontrola zavazadel, zboží a pošty, včetně detekční kontroly cestujících;
- znemožnění setkávání přilétávajících a zkontrolovaných odlétávajících cestujících;
- předletová bezpečnostní kontrola letadel ČSA, a. s. na rizikových tratích (Izrael, USA apod.).

v oblasti bezpečnosti rizikových letů:

- speciální kontrola podávaného občerstvení;
- dodatková fyzická kontrola zavazadel a cestujících;
- zajištění vypnutí zdrojů u elektronických zařízení a jejich oddělené přepravy;
- ozbrojené bezpečnostní doprovody u vybraných rizikových letů.¹⁹

další opatření, týkající se civilní letecké dopravy:

- technický výcvik personálu (přeškolování personálu podle nových pravidel se provádí již od 1. 1. 2000, bezpečnostní kontroly a přezkoušení se provádí každého půl roku;
- kontrolu kvality bezpečnostních opatření provádí pravidelně Úřad pro civilní letectví a namátkově i odbor civilního letectví Ministerstva dopravy).

Zásadním krokem v uvedené oblasti je zahájení výstavby nového terminálu letiště Praha a jeho vybavení novou detekční technikou. Původní záměr Ministerstva dopravy byl předložit vládě do konce

¹⁹ Z důvodu možnosti hrozby teroristického útoku na linkách ČSA, a. s. se policisté Útvaru rychlého nasazení Policie ČR začátkem měsíce června 2003 podíleli na zajištění bezpečného letu ČSA, a. s. z Prahy do Londýna a průběhu roku 2004 budou zahájeny ozbrojené bezpečnostní doprovody u vybraných rizikových letů službou cizinecké a pohraniční policie.

roku 2004 materiál o možnostech vybavení letiště Praha Ruzyně také systémem programovatelných podtlakových komor, se vypouští, a to vzhledem k vysoké ceně zařízení.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 7-2

7.4 Zajištění finančního krytí pojišťovacích rizik v oblasti civilního letectví

V oblasti zajištění finančního krytí pojišťovacích rizik v oblasti civilního letectví, spojených s případnými teroristickými činy nebo zahraničně-politickým vývojem a v souladu se skutečností, že dne 17. 9. 2001 se mezinárodní pojišťovny usnesly snížit maximální hranici pojistek pro krytí válečných a teroristických rizik na 50 000 USD, Vláda ČR odsouhlasila zákon č. 409/2001 Sb., o poskytnutí státní záruky pro případ odpovědnosti za škodu, způsobenou v důsledku válečných nebo teroristických akcí provozem letadla v souvislosti s provozováním letecké dopravy. Zákon nabyl účinnosti dne 20. 11. 2001.

Problematiku případné harmonizace objemu pojistných částek v oblasti civilního letectví na evropské i světové úrovni řešila i EU v těsné spolupráci s ECAC (návrh úpravy s názvem Eurotime) a ICAO. Podstatou obou návrhů je záměr na vytvoření společného fondu pro náklady, spojené se zajištěním nutného finančního krytí hospodářských komplikací v oblasti civilního letectví, zapříčiněných případnými dopady válečných konfliktů či teroristických útoků (fyzická ztráta letadel, úmrtí pasažérů a posádky, následný masový odliv klientely, nedůvěřující bezpečnosti letecké přepravy).

Rozdíly mezi oběma návrhy tkví ve výši příspěvků a v rozložení podílu vkladů případných přispěvatelů (dopravci, letiště, vlády). Orgány EU v současné době připravují rezoluci, týkající se výše pojistného pro lety do států a nad státy Evropské unie.

Česká republika se prostřednictvím Ministerstva dopravy a spojů (od 1. 1. 2003 Ministerstva dopravy) účastní výše uvedených jednání, především na evropské bázi. V letech 2002 a 2003 však v mezinárodním měřítku v uvedené oblasti nedošlo k dalšímu vývoji.

8 CIVILNÍ OCHRANA A OBLAST KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ A INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

8.1 Participace na mezinárodních krocích v oblasti civilní ochrany

Mezinárodní kroky v oblasti civilní ochrany, relevantní pro ČR (zejména aktivity na úrovni NATO a EU), jsou ze strany MV- GŘ HZS trvale sledovány.

V rámci NATO – Vyššího výboru pro civilní nouzové plánování (SPECP) - byl bezprostředně po teroristických útocích na USA v září 2001 přijat Akční plán, jehož cílem je zkvalitnění civilní připravenosti na možné teroristické útoky proti civilnímu obyvatelstvu, při kterých by byly použity chemické, biologické nebo radioaktivní látky. V souvislosti s tím se v rámci odborné pracovní skupiny zpracovává nepovinná metodika pro minimum standardů na ochranu civilního obyvatelstva ohroženého zbraněmi hromadného ničení. Na plenárním zasedání SCEPC v roce 2004 je plánováno přijetí dalších doporučení pro pokračování ve vývoji nepovinných metodik pro dosažení minimálních standardů v oblasti civilní ochrany.

Obdobné iniciativy vyvíjí rovněž orgány civilní ochrany Evropské unie. V rámci mimořádného setkání generálních ředitelů civilní ochrany zemí Evropského ekonomického prostoru, které se uskutečnilo v říjnu 2001 v belgickém městě Knokke byl vypracován "Akční plán civilní ochrany – reakce na následky teroristických útoků". V rámci posílené spolupráce se rozbíhá projekt školení a výcviku, rozpracovávající i témata ochrany obyvatelstva v případě teroristického útoku za použití chemických, biologických, radiologických a jaderných (CBRN) látek, prostředků nebo zbraní. V působnosti EU je rovněž prováděna agenda propojování kontaktních bodů pro případy CBRN událostí.

Zástupci MV- GŘ HZS se pravidelně zúčastňují všech odpovídajících jednání a cvičení na úrovni NATO a EU, týkajících se oblasti civilní ochrany.

Usnesením Vlády ČR ze dne 22. 4. 2002 č. 417 byl schválen materiál "Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015". Přílohu Usnesení Vlády ČR tvoří harmonogram realizace základních opatření ochrany obyvatelstva, ve kterém jsou podrobně stanoveny úkoly a gece za jejich plnění do roku 2006 a nastíněny hlavní úkoly do roku 2015, včetně úkolu pro Ministerstvo vnitra - vyhodnotit stav realizace Koncepte k datu 31. 12. 2006.

Ke sjednocení a upřesnění postupů při plnění úkolů harmonogramu jsou MV - GŘ HZS každoročně využívána odborná setkání s pracovníky ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy a s tajemníky bezpečnostních rad krajů. Zároveň jsou průběžně prováděna instrukčně metodická zaměstnání s HZS krajů, které, v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zajišťují ochranu obyvatelstva v rámci jednotlivých krajů.

K realizaci uvedených úkolů je ze strany MV- GŘ HZS připraven materiál pro jednání Výboru pro civilní nouzové plánování, zahrnující problematiku zjišťování, předávání a vyhodnocování údajů o jaderné, chemické a biologické a radiologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při řešení krizových situací, spojených s teroristickými útoky. Výbor pro civilní nouzové plánování vzal tento materiál na vědomí a uložil předsedovi výboru předložit tento materiál s návrhem dalšího postupu k projednání v Bezpečnostní radě státu. Dle výsledků jednání BRS bude přikročeno k postupnému vybudování potřebné struktury, ve spolupráci s SÚJB, Ministerstvem zdravotnictví a ostatními resorty a ke zřízení Národního koordinačního a vyhodnocovacího střediska monitorování (v působnosti MV - GŘ HZS).

V rámci EU byl v prosinci 2002 přijat společný program Rady a Komise k problematice nukleárních, biologických, chemických a radiologických látek (NBCR Program) s cílem zlepšit spolupráci v oblasti prevence, přípravy, omezování a zmírňování dopadů teroristických NBCR útoků s ohledem na obyvatelstvo, životní prostředí, potravinový řetězec a majetek. V ČR zatím není program centrálně zpracováván. Některé resorty participují na dílčích projektech.

V průběhu roku 2003 bylo po analýze potřeb vytvořeno funkční místo specialisty pro provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech s výskytem B agens v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, který odborně a metodicky pokrývá potřeby pro celý HZS ČR.

8.2 Shromažďování údajů o množství nebezpečných látek

Shromažďování údajů o množství nebezpečných látek, technické dokumentaci pro prevenci vzniku závažných průmyslových havárií v podnicích a zveřejňování informací o umístění nebezpečných látek je v ČR trvale prováděno na základě ustanovení, zakotvených v textu Úmluvy Evropské hospodářské komise OSN o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států a zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů (zákon č. 82/2004 Sb.).

V souladu se závěry zasedání ÚKS ze dne 23. 11. 2001 bylo omezeno zveřejňování informací tohoto charakteru, které by mohly být využity pro případnou teroristickou činnost (ÚKS rozhodl do doby novelizace zákona č. 353/1999 Sb., považovat tyto informace za zvláštní skutečnost ve smyslu krizového zákona 240/2000 Sb.). Došlo k odstranění seznamu s údaji o druzích a množství nebezpečných chemických látek v konkrétních podnicích z Internetu.

Vyhláška MŽP č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, která stanoví další upřesnění k zákonu č. 185/2000 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, nabyla účinnosti 1. 1. 2002.

Na závěr roku 2002 byla Vládě ČR předložena novela zákona č. 353/1999 Sb., připravená Ministerstvem životního prostředí, ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Návrh změny zákona byl schválen a publikován ve sbírce zákonů (č. 82/2004 Sb.), s účinností k 1. dubnu 2004. Zákon obsahuje ustanovení o:

- omezení zveřejňování informací o množství a umístění nebezpečných látek v objektech a zařízeních;
- zavedení fyzické ochrany podniků a zařízení, ve kterých jsou umístěny nejnebezpečnější látky (zařazené do skupin "A" a "B").

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 8-1

8.3 Zajištění fyzické ochrany jaderných materiálů a jaderných zařízení

Zajištění fyzické ochrany jaderných materiálů a jaderných zařízení (včetně případů přepravy jaderných materiálů) v ČR je na základě průběžného vyhodnocování rizik možných teroristických útoků operativně modifikováno.

Trvale a v souladu s doporučeními MAAE a s předpokládanou revizí mezinárodní Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů jsou v ČR zpřísňovány požadavky na fyzickou ochranu jaderných materiálů a jaderných zařízení (včetně případů přepravy jaderných materiálů).

V oblasti posílení fyzické ochrany jaderných zařízení s jadernými reaktory, byla na dotčených jaderných zařízeních přijata zpřísněná opatření, odpovídající požadavkům, uvedeným v dopisech předsedkyně SÚJB ze dne 13. 2. 2002 a 23. 4. 2002. Tato opatření byla dále zpřísněna dopisem náměstka pro jadernou bezpečnost ze dne 29. 1. 2003 a dále upřesněna dopisem předsedkyně SÚJB ze dne 23. 10. 2003. Zpřísněná opatření reflektují požadavky doporučení MAAE (tak, jak jsou uvedena v dokumentu INFCIRC 225/Rev.4) a průběžné výsledky jednání k revizi mezinárodní Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (publikované v dokumentu INFCIRC 274).

Průběžně jsou modernizovány technické systémy fyzické ochrany a zabezpečovací techniky na jaderných zařízeních (dle potřeby a v souladu s atomovým zákonem). V průběhu roku 2003 došlo k ukončení akce "Revitalizace technického systému fyzické ochrany a zřízení záložního řídicího centra", probíhá akce výměny mikrovlnných závor na hranici střeženého prostoru JE za moderní, spolehlivější a účinnější detektory, byla uvedena do provozu hřebová bariéra na záložním vjezdu (vše na JE Dukovany). Dále jsou ověřovány nové prvky pro biometrickou identifikaci osob a byly posíleny zábranné prostředky na JE Temelín. Došlo k posílení zdravotních prostředků, systému průmyslové televize a dovybavení detektory kovů na pracovišti školního reaktoru VR-1 na Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské Českého vysokého učení technického (FJFI ČVUT) Praha. Rovněž byl modernizována zabezpečovací technika a průmyslová televize na úložišti radioaktivních odpadů Richard Správy úložišť radioaktivních odpadů.

V průběhu roku 2002 byla ve spolupráci a za finanční pomoci Ministerstva energetiky USA dokončena zásadní modernizace technického systému fyzické ochrany v Ústavu jaderného výzkumu v Řeži.

V průběhu roku 2002 byla rovněž provedena novelizace § 18 písm. l) atomového zákona a u osob vykonávajících citlivé činnosti dle zvláštního předpisu je ověřována bezpečnostní způsobilost podle § 81b odst. 3 zákona č. 148/1998 Sb., ve znění zákona č. 310/2002 Sb.

Návrh na novelizaci vyhlášky č. 144/1997 Sb., vytvářený SÚJB, byl zařazen do legislativního plánu Vlády ČR na rok 2003. V návaznosti na připravované legislativní úpravy se v průběhu roku 2004 počítá s ustanovením meziresortní pracovní skupiny k definování modelu základní hrozby pro fyzickou ochranu jaderných materiálů a jaderných zařízení, včetně přepravy jaderných materiálů.

Zákon č. 18/1997 Sb., (atomový zákon), mění ustanovení zákona o Policii ČR a ukládá Policii ČR povinnost se podílet na fyzické ochraně jaderného materiálu a jeho přepravě. V průběhu roku 2003 se Policie ČR podílela na zajištění bezpečného průběhu celkem 19 přeprav jaderného materiálu.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 8-2 a 8-3

8.4 Ošetření problematiky detekce radioaktivních materiálů, fungování Celostátní radiační monitorovací sítě (CRMS)

Obnova CRMS v souladu s Usnesením Vlády ČR č. 478/2001 a v souladu s koordinační a řídicí činností SÚJB podle vyhlášky č. 319/2002 Sb. průběžně pokračuje. Pokračuje výměna nebo předávání dat o radiační situaci, případně o zjištěných, signalizujících vznik mimořádné události, a to jak se zahraničními partnery (na základě bilaterálních smluv uzavřených zejména se sousedními zeměmi), tak zejména na základě součinnosti dohody mezi SÚJB a MV- GŘ HZS.

Vzhledem k tomu, že CRMS nebyla budována pro monitorování za vojenské situace (jiné požadavky na zajištění nezbytné odolnosti sítě, rozsahu měření, hustoty monitorovacích bodů, interpretace dat apod.), je třeba v souladu s nově tvořenou strategií AČR (v minulosti monitorování vojenské situace koordinoval a zabezpečoval komplexně resort obrany, jehož součástí byla i Civilní obrana) jednoznačně definovat kompetence a požadavky na monitorování situace při použití jaderných a radiologických zbraní a zabezpečit dobudování tohoto systému

Na základě výsledků měření, prováděných CRMS, budou v případě radiační havárie vzniklé na území ČR nebo v zahraničí, získány podklady, na základě kterých mohou být prováděna opatření na ochranu obyvatel, ohrožených případnou radiační situací, nikoliv však při použití jaderných zbraní.

Vyhláškou SÚJB č. 319 ze dne 13. 6. 2002, o funkci a organizaci celostátní radiační monitorovací sítě, byly stanoveny požadavky na činnost této sítě, včetně způsobu přenosu dat v jejím rámci. SÚJB v souladu s touto vyhláškou a s Usnesením Vlády ČR č. 478/2001 a ve spolupráci s ostatními dotčenými resorty zpracovává a pravidelně publikuje ve spolupráci se Státním ústavem radiační ochrany (SÚRO) roční zprávu o monitorování radiační situace na území ČR.

V souvislosti s připravovaným vstupem České republiky do EU byl přijat zákon č. 13/2002 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 18/1997 Sb., (atomový zákon), na jehož základě je Ministerstvo financí, Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí pověřeno participováním na činnosti celostátní radiační monitorovací sítě. Tato síť je v mírových podmínkách řízena SÚJB. Vychází se z předpokladu, že SÚJB i za stavu ohrožení státu a válečného stavu bude plnit povinnosti uložené mu zákonem č. 18/1997 Sb. (v platném znění); nicméně je třeba zdůraznit, že významná složka CRMS – Síť včasného zjišťování má z hlediska technického svá omezení (rozsah měření, ochranné prvky, apod.), byla konstruována na podmínky radiační havárie.

Jednou ze složek CRMS jsou i mobilní skupiny. Na jejichž činnosti se podílejí SÚJB, Ministerstvo financí (Generální ředitelství cel) a Ministerstvo vnitra (Generální ředitelství HZS a Policie ČR). V rámci HZS bylo vybudováno pět mobilních monitorovacích skupin, vyčleněných z chemických laboratoří HZS zainteresovaných krajů, které byly za pomoci SÚJB vybaveny špičkovou technikou pro terénní monitorování radiační situace a odborně zaškoleny. V rámci dalšího budování CRMS SÚJB předpokládá zapojit do činnosti mobilních skupin v časně fázi radiační havárie (tj. ve fázi úniku a těsně po úniku radionuklidů do životního prostředí) i další, předem určené mobilní skupiny HZS pro rychlé a jednoduché monitorování (dávkový příkon, čas a místo). V roce 2003 se konala dvě společná havarijní cvičení mobilních skupin resortů, které se podílejí na činnosti CRMS.

Monitorovací činnosti vykonávané 5 laboratořemi HZS ČR jsou plněny průběžně v souladu se zákonem č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 319/2002 Sb. Předmětem výše uvedených činností je monitorování dávek, dávkových příkonů a aktivit radionuklidů v terénu a odběry vzorků složek životního prostředí na celém území ČR. Tyto úkoly už jsou splněny. Nyní se bude

procvičovat společné měření a předávání dat. Monitorovací skupiny plní úkoly CRMS jak za normálního, tak i za havarijního stavu.

Operační a informační středisko MV - GR HZS realizuje trvalou spolupráci s SÚJB (styčné místo). Každý den dostává informaci o radiační situaci. Vzhledem k tomu, že plní úlohu "národního varovacího místa" pro Mezinárodní agenturu atomové energie (MAAE) ve Vídni, probíhají pravidelná školení příslušníků začleněných do operačního a informačního střediska (OPIS) GR HZS a pravidelně je prověřováno spojení. Pro spojení je využívána datová linka a komunikace e-mailem a přenosem souborů. Na SÚJB byla dobudována technologie pro videokonference, která bude pro dané účely rovněž využívána.

Na činnosti mobilních skupin se podílejí i skupiny zajišťované celní správou a předmětné činnosti jsou plněny průběžně v souladu se zákonem č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 319/2002 Sb. Předmětem výše uvedených činností je monitorování dávek, dávkových příkonů a aktivit radionuklidů v terénu a odběry vzorků složek životního prostředí na celém území ČR.

Celní správa dále pro potřeby CRMS zajišťuje činnost tzv. měřících míst na hraničních přechodech, a to jako pohotovostních složek sítě. Tato měřící slouží k získávání údajů o radionuklidové kontaminaci osob, dopravních prostředků, zboží, předmětů a materiálů na hraničních přechodech. V průběhu roku 2003 byly nově nainstalovány 3 stacionární detekční systémy na silničních pohraničních celních úřadech, čímž došlo k rozšíření celkového počtu uvedených systémů na 11. Z technických důvodů nebyly stacionární detekční systémy nainstalovány na železničních hraničních přechodech. K provádění detekce bylo zvoleno náhradní řešení – používání radiačních pagerů a ručních radiometrů.

V souladu s reorganizací systému celního dozoru byla v průběhu roku 2003 přehodnocena instalace detektorů radioaktivních materiálů a zdrojů ionizujícího záření na vybraných silničních a železničních hraničních přechodech, kde není možné využít obdobného zařízení sousedního státu (rozmístění těchto detekčních zařízení je nutné i vzhledem k přípravě napojení ČR do Schengenského informačního systému). Po vstupu ČR do EU bude v této oblasti kladen největší důraz na mobilní celní dozor, jehož rozmístění bude řešeno v souladu s regionálním systémem.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 8-4, 8-5

8.5 Zajištění provozuschopnosti systému varování a vyrozumění

Jednotný systém varování a vyrozumění je zajišťován a provozován MV - GR HZS. Technické, provozní a organizační zabezpečení tohoto systému je upraveno vyhláškou MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Pro včasné varování o potencionálním nebezpečí je v působnosti MV připraveno 5 037 ks sirén, z nichž 4 451 je možné dálkově ovládat. Tyto sirény umožňují přenos varovného signálu na 80 % území České republiky. Pro poskytování tísňové informace lze využít Českého rozhlasu a České televize.

Ověřování provozuschopnosti systému varování a vyrozumění se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin.

V gesci Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství je provozován systém rychlého varování, týkající se bezpečných potravin (RASSF, Rapid Alert on Food and Feed System).

8.6 Úkoly v oblasti integrovaného záchranného systému

Události z 11. září 2001 a krátce po něm znamenaly mohutný impuls pro přehodnocení priorit v oblasti integrovaného záchranného systému (dále jen "IZS"). Již v říjnu 2001 totiž započal fenomén spočívající v zasílání tzv. "antraxových obálek", u kterých zasahovaly složky IZS více než ve dvou tisících případech. Na základě úkolu Ústředního krizového štábu byl urychleně zpracován v gesci MV - GR HZS materiál s názvem "Typový plán reakce složek integrovaného záchranného systému v případě teroristického útoku vysoce rizikovými biologickými agens". Na jeho zpracování se dále podíleli experti SÚJB, Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany (SÚJCHBO), Armády ČR, Policie ČR a hlavní hygienik ČR. Spolupráce zmíněných subjektů podnítila MV - GR HZS k uspořádání společné konference, která se pod názvem "Terorismus a integrovaný záchranný systém" uskutečnila ve dnech 3. - 4. května 2002 v Poděbradech. Na základě jejích výsledků bylo možné specifikovat nové úkoly a priority IZS, které zohlední základní úkol složek IZS směrem

k hrozbě terorismu - poskytnout účinnou pomoc obyvatelstvu při teroristických útocích a minimalizovat vzniklé dopady a škody a současně připravit obyvatelstvo na možnost těchto útoků:

1. Zabezpečovat technické a materiální vybavení složek IZS pro zásahy spojené s akty terorismu, zejména výbuchy, a přitom zabezpečit maximální možnou bezpečnost zasahujících osob s ohledem na možnost použití nebezpečných agens.
2. Vytvořit vhodnou skladbu disponibilních odřadů záchranných jednotek pro potřeby vlády nebo hejtmanů krajů pro okamžitou koordinovanou reakci na teroristické útoky, neboli vytvořit poplachové plány IZS. Současně zpracovat novou dokumentaci IZS použitelnou pro zásahy na předpokládané možné druhy teroristických útoků a ověřovat je cvičeními.
3. Zajistit informovanost obyvatelstva o krocích, nezbytných pro jeho individuální ochranu a zabezpečit psychologickou pomoc obětem teroristických útoků.

Stav plnění těchto tří stěžejních úkolů IZS souvisejících s hrozbou terorismu je popsán v následujících třech kapitolách.

8.7 Doplnění vybavení zasahujících jednotek IZS technikou a speciálními ochrannými a technickými prostředky

Zkvalitnění vybavení složek IZS, zejména jednotek požární ochrany mobilní technikou a technickými prostředky tak, aby byly schopny pružně zvládat následky jakýchkoliv mimořádných událostí, včetně možných teroristických útoků s použitím zbraní hromadného ničení (dále jen "ZHN"), schválilo Usnesení Vlády ČR ze dne 22. 4. 2002 č. 417, ke Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.

Na tomto základě byly vytipovány a kvantifikovány zásadní deficity ve vybavení HZS ČR a dalších jednotek požární ochrany pro zásahy spojené s terorismem:

- **speciální technika** pro záchranné a likvidační práce při likvidaci chemických a ekologických havárií (z potřebných 11 ks technických automobilů pro chemické havárie TA 4-CH chybí 4 a z potřebného množství 7 ks dekontaminačních souprav techniky jich chybí 6),
- **speciální technika** pro vyproštění osob ze zřícených budov a vysokovýkonné prostředky pro vyprošťování osob z havarovaných vozidel a z prostředků hromadné přepravy osob, (z potřebných 10 ks vyprošťovacích automobilů AJ 30 chybí 7 ks),
- **speciální prostředky** pro detekci a interpretaci získaných dat pro rozhodovací proces při zásazích na nebezpečné látky. U chemických laboratoří HZS ČR chybí zejména speciální přístroje, jako chromatograf a spektrometr a u jednotek HZS ČR chybí téměř 900 ks osobních operativních dozimetrů,
- **zařízení pro dekontaminaci obyvatel** o velkém výkonu, HZS ČR nemůže provádět dekontaminaci velkého množství osob (nad 20 osob), ale jen dekontaminaci vlastních nasazených sil a prostředků; prostředky Armády ČR jsou, např. pro hl. m. Prahu, dosažitelné do 15 i více hodin, což je v praxi neudržitelné (pro dekontaminaci osob z plánovaného počtu 9 ks chybí 6),
- **vybavení pro nouzové přežití osob**, moderní a mobilní s kapacitou do 50 osob, které by mohlo být rychle poskytnuto obyvatelstvu při mimořádných událostech (jako jsou teroristické útoky na prostředky hromadné přepravy osob, velké požáry a sesuvy budov (z potřebných 14 ks techniky chybí 10 ks).

Tyto deficity se vzhledem k omezeným investičním možnostem státu nedaří odstraňovat odpovídajícím tempem. Na základě usnesení č. 25 z 5. 11. 2003 výboru pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR zpracovalo MV - GR HZS materiál s názvem Informace o postupu obnovy materiálně technického zabezpečení jednotek Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí a v únoru 2004 jej tomuto výboru předložilo. I za předpokladu, že se poslanci k situaci popsané v tomto materiálu postaví vstřícně, bude se jednat o dlouhodobé postupné řešení, protože deficity jsou v řádech miliard. Jen u profesionálních hasičů, kteří by proti následkům teroristických útoků zasahovali, činí vyčíslené náklady na nejnútnejší doplnění chybějící techniky 1 370 milionů Kč a na případnou obnovu zastaralé techniky 3 759 milionů Kč.

Dílčích úspěchů v doplňování technického vybavení jednotek IZS technikou potřebnou pro reakci na teroristické útoky (jinak pro běžnou potřebu těžko využitelnou) se daří dosáhnout spoluprací se Správou státních hmotných rezerv. V rámci tak zvaných pohotovostních zásob jsou pořizovány soupravy Dekontaminační pracoviště osob resp. Dekontaminační pracoviště techniky s cílovým stavem pro rok 2006 mít takto uloženy 6 resp. 4 soupravy v hodnotě 30,5 milionů Kč resp. 8 milionů Kč, přičemž v roce 2004 již budou k dispozici 4 resp. 1 souprava. Obdobně je snižována finanční náročnost přípravy na teroristické útoky ukládáním hasiv a pěnidel. Těchto prostředků je v pohotovostních zásobách uloženo množství (a pravidelně obměňováno) v hodnotě 3,3 milionů Kč.

8.8 Poplachové plány IZS a další speciální dokumentace

Ministr vnitra v listopadu 2003 schválil Ústřední poplachový plán IZS (dále jen "ÚPP"). V jeho rámci je vytvořeno celkem 44 odřadů speciálních sil a prostředků složek IZS, které jsou schopny nasazení na většinu typů teroristických útoků. Z těchto 44 odřadů (zejména HZS ČR, Armáda ČR, Policie ČR a SÚJB), je 19 odřadů k dispozici přímo pro potřeby ústředního stupně řízení. V těchto 19 odřadech je začleněn vyprošťovací odřad (USAR tým), který je využíván i pro pomoc za hranicemi, monitorovací, dekontaminační, průzkumné, laboratorní a zdravotní odřady. Do ÚPP byly začleněny odřady Armády ČR, které využívají mobilní kapacity vojenských laboratoří (pojízdná chemická laboratoř SONDA CH, speciální mobilní protiepidemický tým, stacionární mikrobiologická laboratoř, hospitační a izolační báze, vojenská veterinární zásahová skupina) Omezená je kapacita jediného odřadu Armády ČR pro plnění úkolů ve smyslu hospitační a izolační báze pro zvláště nebezpečné infekce. Budované pracoviště je přesto podle rámcové smlouvy MV a MO uvedeno v přehledu využitelných sil a prostředků vyčleněných do IZS (vyčleněny 4 lůžka). Stacionární mikrobiologické laboratoře jsou trvale připraveny k plnění úkolů biologické ochrany příslušníků AČR a v případě potřeby je zajištěna jejich spolupráce s IZS. Mobilní hygienicko epidemiologická laboratoř je připravena k identifikaci biologických prostředků v terénu. Modernizace vybavení laboratoře je prováděna průběžně, dle možností. Stavby laboratoří v působnosti SÚJB, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství jsou prověřeny a postupně zapojovány do součinnostních vazeb v rámci IZS. V připravované koncepci chemicko-technické služby HZS ČR je chemickým laboratořím a jejich spolupráci s dalšími subjekty v rámci IZS věnována odpovídající pozornost.

Současně je trvale upřesňován přehled odborníků z řad personálu vyjmenovaných subjektů, kteří mohou být nasazeni při řešení situací, jež mohou nastat i v důsledku různých forem teroristických akcí. ÚPP se tak stává universálním nástrojem pro překonání následků teroristických útoků.

Obdobně zpracovávají jednotlivé kraje vlastní poplachové plány IZS krajů, které by měly mimo jiné zabezpečit určitou soběstačnost regionů v oblasti záchranných a likvidačních pracích k odstraňování následků teroristických útoků, alespoň po dobu, než překonají dojezdové vzdálenosti na pomoc vyslané ústředně řízené síly a prostředky složek IZS.

V průběhu roku 2002-2003 byly zpracovány další významné dokumenty IZS související s překonáváním následků teroristických útoků. V souladu s usnesením Bezpečnostní rady státu č. 295/2002 ze dne 14. května 2002 byl mimo jiné zpracován Typový plán "Výbuch (Exploze)" č.j.PO-1985-15/IZS-2004, jehož důležitost je vzhledem k nejobvyklejšímu druhu teroristického útoku zřejmá, a který byl ministrem vnitra schválen dne 4. února 2004.

Dne 3. 2. 2004 byl schválen pokyn generálního ředitele HZS kterým se vydává typová činnost složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu při mimořádné události způsobené použitím radiologické zbraně (tzv. špinavá bomba). Tato metodika bude v březnu 2004 ověřena velkým mezinárodním cvičením IZS s názvem Beskydy 2004, podle výsledků cvičení upravena a vhodným způsobem distribuována všem složkám IZS.

Terorismus sebou přináší nebezpečí útoků na dopravní letadla. Z toho důvodu je připravována typová činnost složek IZS při havárii dopravního letadla, v součinnosti MV - GŘ HZS s orgány resortu Ministerstva dopravy (řízení letového provozu), Ministerstva obrany, Policie ČR a dalšími partnery. Pro ověření základních předpokladů bylo využito taktické cvičení složek IZS Libereckého kraje. (cvičení se zúčastnilo 19 jednotek požární ochrany včetně jednotky s psůvody, dále zasahovala 15-ti členná skupina členů Horské služby, letecká zdravotnická záchranná služba, příslušníci Policie ČR ze tří policejních služeb (pořádková, cizinecká a letecká), třiatřicetičlenná skupina Českého červeného kříže - z toho 17 figurantů a 5 instruktorů. Do cvičení byla začleněna Bezpečnostní rada a krizový štáb obce s rozšířenou působností (ORP) Tanvald, starosta obce Kořenova a zaměstnanci Českých drah. Leteckou přepravu zajišťovaly vrtulníky Zdravotnické záchranné služby (ZZS) LK a LS Policie ČR s leteckými záchranáři HZS ČR). Na základě výsledků cvičení a následných jednání je připravována trojdohoda mezi ministerstvy dopravy a spojů, obrany a vnitra a následně vydána zmíněná typová činnost.

Obdobně jsou v různém stádiu rozpracovanosti další typové činnosti, které budou jako metodické a výcvikové dokumenty využitelné k zásahům po případných teroristických útocích. Lze uvést:

- Typová činnost složek IZS v případě zřícení objektů s lidmi,
- Typová činnost složek IZS v případě havárie v tunelech,
- Typová činnost složek IZS v případě havárie soupravy Metra,
- Typová činnost složek IZS v případě nálezu nástražného výbušného systému,
- Typová činnost složek IZS v případě organizování záchranných odřadů do zahraničí,
- Typová činnost složek IZS v případě události s podezřením na teroristický útok vysoce rizikovými biologickými agens nebo toxiny (vychází ze zmíněného typového plánu).

8.9 Zajištění informovanosti obyvatelstva o krocích, nezbytných pro jeho individuální ochranu a zabezpečení psychologické pomoci obětem teroristických útoků.

Trvale je zajišťována funkčnost telefonické informační linky (841 111 120). V současnosti je volání na ni svedeno na operační a informační středisko MV - GŘ HZS, kde existuje 24-hodinový provoz. V současné době hovory na této lince vedeny. Telefonní číslo není nikde trvale zveřejněno, ale bude zveřejněno v okamžik potřeby. V případě potřeby bude vyčleněn potřebný personál podle typu mimořádné události, linka bude případně přepojena do jiného vhodného prostoru (Poznámka: Volání na linku je zpoplatňováno.).

V rámci portálu MV (<http://www.mvcr.cz>) jsou trvale provozovány a průběžně aktualizovány internetové stránky (odkaz hasiči) HZS ČR.

Průběžně je zabezpečováno přiměřené informování obyvatelstva o existujícím systému krizového řízení v ČR, o systémové přípravě na různé typy ohrožení a o standardně plánovaných i již probíhajících opatřeních k ochraně obyvatelstva.

Je udržována trvalá připravenost pro včasné poskytování základních relevantních odborných informací obyvatelstvu v případě vzniku mimořádné události.

Byly připraveny a dále se připravují příručky a videokazety, věnující se problematice ochrany obyvatelstva. Tyto materiály jsou určeny zejména obcím a školám. Zajištěna je i mediální prezentace těchto materiálů ve veřejnoprávním rozhlasu a televizi.

MV - GŘ HZS vydalo odpovídající materiály, věnující se problematice ochrany obyvatelstva (příručka pro obyvatele "Pro případ ohrožení"; metodická pomůcka "Sebeochrana obyvatelstva", určená pro potřeby orgánů státní správy, územní samosprávy, právnických osob a podnikajících fyzických osob; videokazeta s videofilmem, obsahujícími základní informace o žádoucím chování obyvatel při konfrontaci s různými typy ohrožení).

Cestou hromadných komunikačních prostředků jsou objasňovány otázky požární ochrany, krizového řízení, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Hasičské záchranné sbory krajů zpracovávají plány preventivně výchovné činnosti, vztahující se k problematice požární ochrany a ochrany obyvatelstva při vzniku mimořádných událostí. Pro včasné informování obyvatel v případě vzniku mimořádných událostí jsou mezi MV - GŘ HZS a Českou televizí a Českým rozhlasem uzavřeny příslušné dohody.

Vhodnými formami je realizována i informační kampaň, vztahující se k problematice boje proti terorismu (se zvláštním zřetelem na agendu ochrany obyvatelstva) odehrávající se jednak na akademické půdě, jednak za spolupráce s akademickými kruhy či nevládními organizacemi.

V průběhu let 2002 – 2003 byla uskutečněna celá řada akcí, věnovaných problematice terorismu (včetně zahrnutí tematiky "sebeochrana obyvatelstva"), kterých se zúčastnili zástupci akademické obce. V rámci tematicky vhodných přednášek a seminářů tak mohou zaměstnanci bezpečnostních struktur prezentovat výsledky své práce a vytvářet tak zpětnou vazbu mezi bezpečnostní komunitou a odbornou a laickou veřejností.

Problematiku terorismu z akademického hlediska trvale sleduje Ústav mezinárodních vztahů (příspěvková organizace MZV) a to v rámci vědecké i publikační činnosti. V roce 2003 Ústav mezinárodních vztahů na toto téma řešil dva výzkumné projekty s podporou MZV (RB 12/13/2003 a RB 15/12/2003) a pracovníci Ústavu mezinárodních vztahů uvedenému tématu věnovali obsáhlou část své publikační činnosti. To spolu s aktuálními vyjádřeními pracovníků MZV k problematice mezinárodního terorismu prezentuje odpovídající příspěvek MZV k odborné úrovni informační kampaně.

Formou plnění tohoto úkolu je i zapojení akademické obce do procesu zpracovávání relevantních grantů, věnujících se k problematice protipatření vůči teroristickým útokům (včetně útoků za použití zbraní hromadného ničení).

Zajištění psychologické pomoci obyvatelstvu postiženého případným teroristickým útokem nebo jinou závažnou mimořádnou událostí je jedním ze tří nosných oblastí činnosti nově zřízené psychologické služby HZS ČR. Druhou související nosnou oblastí činnosti této služby je posttraumatická pomoc zasahujícím příslušníkům složek IZS (třetí je spoluúčast při personálním výběru záchranářů).

8.10 Oblast spolupráce Ministerstva vnitra (GŘ HZS ČR) a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

V rámci vybraných předmětů základních a středních škol již od 1. 9. 1999 probíhá výuka tematiky "Ochrana člověka za mimořádných událostí".

MŠMT vydalo, s účinností od 15. března 2003, nový Pokyn MŠMT k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů a dodatek k tomuto pokynu Ochrana člověka za mimořádných událostí - dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy, č. j.: 13 586/03-22. Do výuky základních a středních škol je začleněno 6 hodin v každém ročníku, které jsou zaměřeny na ochranu životů, zdraví a majetku při živelních pohromách, provozních haváriích a při hrozbě nebo provedení teroristického útoku. Do všech škol byla distribuována metodická příručka Ochrana člověka za mimořádných událostí, kterou připravilo MV - GŘ HZS.

Byla upřesněna dokumentace ukrytí, evakuace a činnosti při vzniku mimořádných událostí v rámci jednotlivých škol. Udržování školních krytů v provozuschopném stavu a úrovni začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů se od roku 2001 soustavně věnuje Česká školní inspekce, která k uvedené problematice každoročně vytváří závěrečnou zprávu.

V roce 2002 udělilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy schvalovací doložky na výukové materiály "Havárie s únikem nebezpečných látek", "Radiální havárie" (chemie - fyzika), "Živelní pohromy" (zeměpis - přírodopis), "Sebeochrana a vzájemná pomoc" (občanská - rodinná výchova). Do všech základních a středních škol byly distribuovány čtyři videofilmy: "Povodně a ochrana člověka", "Havárie s únikem nebezpečných látek", "Než přijede záchranka", "Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí".

Ve spolupráci MŠMT a MV - GŘ HZS jsou do všech typů škol postupně distribuovány další odpovídající didaktické pomůcky a odborné materiály, vztahující se k tématům ochrany člověka za mimořádných událostí, které byly navíc aktuálně rozšířeny o problematiku terorismu.

9 CELNÍ, MIGRAČNÍ A AZYLOVÁ OBLAST

9.1 Mezinárodní spolupráce a výměna údajů v migrační a azylové oblasti

Problematiky mezinárodní spolupráce a výměny údajů v migrační a azylové oblasti se týká novela zákona o azylu s účinností od 1. 2. 2002, kterou ČR dokončila proces harmonizace s aktuálně platným komunitárním právem v azylové oblasti, a tzv. euronovela zákona o pobytu cizinců, která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů pod číslem 221/2002 Sb. K problematice dále uvádíme:

Ministerstvo vnitra jako věcný gestor připravilo návrh zákona o dočasné ochraně cizinců a návrh zákona, kterým se v souvislosti s přijetím zákona o dočasné ochraně mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Návrh zákona o dočasné ochraně cizinců byl vládě ČR předložen ve stanoveném termínu, tj. 25. 11. 2002, nabyl účinnosti dne 1. 1. 2003 a byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod číslem 221/2003 Sb.

Problematika interpretace vybraných článků Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Newyorského protokolu z roku 1967 je řešena především v souvislosti s přípravou nové právní úpravy v azylové oblasti na úrovni Evropské unie, zvláště v souvislosti s definicí minimálních standardů pro azylové řízení. O uvedené aktivitě Ministerstva vnitra je průběžně informováno Ministerstvo zahraničních věcí (odbor lidských práv).

V souvislosti s přípravou na členství ČR v EU byly zahájeny přípravné práce na zajištění aplikace Nařízení Rady ES č. 343/2003 o určení státu příslušného pro posouzení žádosti o azyl, podané v některém ze členských států Evropské unie (tzv. Dublin II) z roku 1990 a Nařízení Rady ES č. 2725/2000, o zřízení systému "Eurodac", jako prostředku pro zjištění totožnosti žadatelů o azyl a osob, zadržovaných ve spojitosti s neoprávněným překročením vnějších hranic EU, nebo hranic mezi jednotlivými členskými zeměmi EU. Systém "Eurodac" se skládá z ústřední jednotky zřízené Komisí EU (pracující s počítačově zpracovanou ústřední databází údajů o otiscích prstů výše uvedených subjektů) a z elektronických prostředků přenosu dat mezi členskými státy EU a ústřední databází.

Došlo ke zřízení Dublinské kanceláře odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, která bude ve spolupráci se službou cizinecké a pohraniční policie provádět úkony vyplývající z uvedené úmluvy a citovaných nařízení Rady ES. Způsoby a formy spolupráce jsou v současné době rozpracovávány.

Uvedená problematika je řešena v rámci přípravy Služby cizinecké a pohraniční policie na zapojení do mezinárodní schengenské spolupráce. Vytvářené pracoviště "Eurodac ČR", zřízené na Kriminologickém ústavu Praha, bylo přidruženo k již zavedenému a dále rozšiřovanému informačnímu systému AFIS, umožňující rychlou identifikaci osob na základě otisků prstů, a který je využíván Policií ČR pro účely trestního řízení a kontrolu legální a ilegální migrace. Jeho standardizovaný softwarový produkt splňuje požadavek kompatibility k již používaným systémům v zemích EU. Počínaje vstupem ČR do EU bude systém plně funkční.

Z hlediska dodržování standardů mezinárodní ochrany lidských práv je situace v oblasti azylu mimo jiné sledována Ministerstvem zahraničních věcí (odbor lidských práv). Tento útvar MZV rovněž obstarává prostřednictvím zastupitelských úřadů informace a stanoviska informace a stanoviska potřebná ke spolehlivému zjištění skutečného stavu věci v řízení o udělení azylu pro Ministerstvo vnitra a příslušné soudy (§ 87 odst. 1 azylového zákona). Např. v roce 2003 bylo vyřízeno téměř 150 žádostí tohoto druhu, přičemž jejich počet stále přibývá. MZV dále na žádost příslušných orgánů (např. cizinecké policie) zpracovává stanoviska týkající se stavu lidských práv v zemích původu žadatelů o azyl, v souvislosti s aplikací principu non-refoulement podle čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (Zákaz vyhoštění a navrácení).

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 9.1, 9-2, 9-3

9.2 Monitoring situace v azylových zařízeních

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra provádí každodenní monitoring situace v azylových zařízeních prostřednictvím denních hlášení a úředních záznamů. V oblasti mimořádných situací vzniklých uvnitř azylových zařízení s vazbou na jejich okolí, případně všech ostatních lokalit v rámci České republiky, kde k takové situaci za účasti žadatelů o udělení azylu došlo. Zaměření bylo směřováno na porušování zákonů a trestnou činnost s možností vazby na organizovaný zločin a s ohledem na osoby vytipovaných zemí, ve kterých jsou zejména aktivní konkrétní teroristické organizace.

Spolupráce s Policií ČR a ostatními specializovanými složkami spočívá ve vyhledávání a operativním oznamování všech podezřelých případů. Policie a zpravodajské služby jsou oprávněny při plnění úkolů podle zákona o azylu a podle zvláštních právních předpisů vstupovat do evidencí MV, vedených v souvislosti s azylovým řízením a využívat údaje v nich uchovávané, včetně údajů osobních.

Zpravodajské služby dále např. navázaly spolupráci s Ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie (pravidelné zasílání "Zpráv o migraci"). V rámci vzájemné spolupráce s MV se připomínkami podílely i na tvorbě dokumentu "Krizový plán při vzniku migrační vlny velkého rozsahu".

Ministerstvo zahraničních věcí poskytuje Ministerstvu vnitra průběžně relevantní informace, které získává prostřednictvím sítě zastupitelských úřadů.

9.3 Zajištění ochrany státních hranic dle schengenských požadavků

K zajištění ochrany státních hranic dle schengenských požadavků byla ke dni 1. 1. 2002 změněna organizační struktura Služby cizinecké a pohraniční policie a vytvořen specializovaný útvar Policie ČR s celorepublikovou působností odpovědný za plnění úkolů v oblasti ochrany státních hranic a pobytu cizinců na území republiky. Tento útvar je zároveň jediným subjektem odpovědným za koordinaci v oblasti přímých činností spojených s ochranou hranic, s orgány ochrany hranic sousedních zemí a zemí EU.

Službou cizinecké a pohraniční policie je prováděna kontrola osob na příjezdu do ČR i výjezdu z ČR, včetně kontroly pravosti cestovních dokladů a náležitostí ke vstupu na území ČR. Na hraničních přechodech jsou prováděny lustrace osob a motorových vozidel ve všech policejních evidencích. Od vstupu ČR do EU je kontrola občanů EU zúžena na ztotožnění osoby s cestovním dokladem a lustrace je prováděna jen u vytipovaných osob. Na hraničních přechodech jsou prováděna součinnostní opatření s celními a policejními orgány sousedních států.

Důležitou změnou podmínek legislativního charakteru umožňující posílení a efektivní ochranu státních hranic bylo přijetí zákona č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2003. Kontrola osob překračujících státní hranice přes hraniční přechody a systémová ochrana státních hranic jsou v zásadě prováděny v souladu se schengenskými standardy. Jedná se o úkol uložený rovněž Schengenským akčním plánem ČR 2003, který byl schválen Usnesením Vlády ČR ze dne 4. 6. 2003 č. 544. V souladu se zákonem o ochraně státních hranic byly v průběhu roku 2003 na hranicích umístěny bezpečnostní prostředky k zabránění nedovolenému překračování státních hranic dopravními prostředky. Umístění těchto prostředků má napomáhat v boji proti organizované nelegální migraci a je součástí celkového systému ochrany státních hranic, zejména v kombinaci s hlídkovou službou.

Nadstandardní režim na společné hranici mezi Českou republikou a Slovenskou republikou, dovolující volný pohyb občanů obou zemí přes státní hranice, je řešen od května 2001 jednáním se SR o změně obsahu Dohody mezi Vládou ČR a Vládou SR o zrušení vízové povinnosti a Smlouvy mezi ČR a SR o úpravě režimu a o spolupráci na společných státních hranicích ve znění novely č. 205/1998 Sb. (dále jen "režimové smlouvy"). Slovenské straně byl Českou republikou počátkem července 2003 zaslán k vyjádření nový návrh novely režimové smlouvy. Bilaterální expertní jednání se uskutečnila v Praze ve dnech 24. - 25. září 2003. Další jednání k finalizaci textů smluvních dokumentů proběhlo v Bratislavě ve dnech 25. - 26. listopadu 2003. Existuje předpoklad, že režimová smlouva vstoupí v platnost dne 1. května 2004 nebo třicátým dnem ode dne výměny ratifikačních listin, pokud nebudou před tímto datem vyměněny. Novela "režimové smlouvy" byla podepsána dne 27. 1. 2004 v Bratislavě a v současné době je Parlamentem ČR projednáván návrh na vyslovení souhlasu s její ratifikací.

Souběžně probíhá příprava prováděcích předpisů k této smlouvě, zejména Ujednání o zřízení míst pro překračování státních hranic mimo hraniční přechody.

Značný význam z hlediska posílení ochrany státních hranic má přijetí materiálu "Akční plán boje s nelegální migrací", který ukládá migrační politiku státu zaměřit na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit v oblasti mezinárodní migrace, a to jak opatřeními v oblasti mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními. Akční plán schválila Bezpečnostní rada státu svým usnesením ze dne 6. 1. 2004 č. 85 a zároveň uložila předložit materiál na jednání vlády ČR.

Rovněž aktivity v rámci programu Phare byly zaměřeny na posílení ochrany státních hranic. V únoru 2003 byl zahájen 18 měsíční projekt Phare 2002 "Schengenský akční plán a Schengenský informační systém – 2. fáze". Projekt navazuje na již ukončený úspěšný projekt Phare 1999, který významně pomohl vytvořit tým odborníků, kteří se dnes v různých funkcích podílejí na plnění Schengenského akčního plánu a navíc pomohl významně vybavit Policii ČR potřebnou technikou nezbytnou k účinným zásahům proti nedovolené migraci osob.

Při jednání v pracovních skupinách Rady EU ČR usiluje o urychlené dokončení diskuse o funkcionalitách Vízového informačního systému (Visa Information System – VIS) a Schengenského informačního systému II (Schengen Information System II - SIS II), aby mohlo dojít k jejich zprovoznění. Se vstupem ČR do Schengenu a následným odstraněním kontrol na vnitřních hranicích neexistuje možnost zaručení bezpečnosti vnitřního prostoru státu bez kvalitně fungujících informačních systémů celoschengenského charakteru, jakými jsou SIS II a VIS.

9.4 Modernizace vízového procesu

Na základě Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 11. 1998, č. 748 spolupracují MV - ŘSCPP a MZV na projektu plošného zavádění elektronického systému pro vydávání víz, přenos dat a elektronické pošty ("Modernizace vízového procesu", MVP/EVC) zahrnujícího provádění automatizované i neautomatizované odeslání požadovaných dat o žadateli o vízum k bezpečnostní prověrce do ústředí (kde v této oblasti probíhají konzultace mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Policií ČR). Systém zahrnuje i vytištění víza na vízový štítek, evidenci všech udělených víz (popř. zamítnutých žádostí o vízum) a evidenci přechodů vízových cizinců přes hranice ČR a jeho údaje mohou být využity pro potřeby MZV, zpravodajských služeb a Policie ČR, při kontrole osob před vstupem do ČR, při přechodu státní hranice (tj. při vstupu a výstupu či pobytu vízového cizince na území ČR).²⁰

Po zkušebním provozu v roce 1999 byl modul postupně instalován na všechny zastupitelské úřady ČR, na kterých jsou vydávány víza (v současnosti 109 úřadů).²¹

V letech 2002 a 2003 MV a MZV spolupracovaly na návrhu a výrobě formuláře "Žádost o udělení víza České republiky" podle schengenského vzoru, z něhož lze poskytnout ústřednímu orgánu ČR (MV - ŘSCPP) fotografii a údaje vyplněné žadatelem o vízum. Systém umožňuje snímat informace z tiskopisu scannerem, odeslat je v dávkách ze zastupitelských úřadů na MV - ŘSCPP a pomocí softwarové aplikace "FormFile" zpracovaná data uložit do databáze vízových cizinců "EVIC2".

Samolepící štítky mají strojově čitelnou zónu, z nichž lze data načíst opticko čtecím zařízením a zavést je do informačního systému. Dále mají být personifikovány inkoustovými tiskárnami, včetně tisku fotografie žadatelů o víza.

V rámci MZV bylo dokončeno testování nového typu tiskáren umožňujících nasátí údajů, vytištěných na datové části vízového štítku, do více vrstev vízového štítku. Z tohoto důvodu odpadne nutnost používání bezpečnostní fólie, kterou se dosud přelepovala datová část vízového štítku. Zcela novým ochranným prvkem je tisk fotografie žadatele o vízum ve zmenšeném formátu do levé části vízového štítku.

Inovované vízové štítky schengenského typu jsou od března 2003 postupně nasazovány na ZÚ ČR. Ke vstupu ČR do EU se připravuje nová verze vízového štítku plně slučitelného se vzorem EU.

Systém je dále rozvíjen. Na MZV byla vyvinuta inovovaná verze vízového procesu EVC2a a v současné době se pracuje na vývoji EVC2b, která je harmonizovaná s schengenskými systémy. Také

²⁰ Konzulárním odborem MZV byl zároveň dne 6. 2. 2002 zaslán na všechny zastupitelské úřady ČR telegram, kterým se připomíná povinnost zastupitelských úřadů ukládat k žádosti o udělení víza ČR kopie všech dokladů, na jejichž základě bylo vízum uděleno, a to včetně kopie cestovního dokladu. Tento postup vyplývá z článku 26 odstavce 4 oběžníku konzulárního odboru MZV pro udělování víz.

²¹ V roce 2003 bylo v rámci systému MVP/EVC uděleno 471 028 víz.

na MV - ŘSCPP dochází k přestavbě systému EVIC2 tak, aby splňoval požadavky kladené na schengenské systémy. S tím souvisí i připravovaná možnost vyplňovat formulář žádosti o vízum ČR na Internetu.

Ministerstvo vnitra realizuje Cizinecký informační systém (CIS), jehož cílem je integrovat MVP, informační systémy provozované SCPP a modernizovat informační podporu služby tak, aby byla připravena na plnění úkolů spojených s implementací Schengenské prováděcí úmluvy (SPÚ). V roce 2001 proběhla 2. etapa výstavby CIS, která byla ukončena v prosinci 2001 převzetím technologického modelu od dodavatelské firmy. 3. etapa byla v roce 2002 ukončena zkušebním provozem CIS v centru a ve vybraném oblastním ředitelství cizinecké a pohraniční policie. K 20. prosinci 2003 byly ukončeny programátorské práce na systému a systém byl převeden do ověřovacího provozu. V současné době dodavatelská firma odstraňuje nedostatky zjištěné v ověřovacím provozu pracovníky služby cizinecké a pohraniční policie. Zároveň probíhá školení koncových uživatelů a zátěžové testy serverového jádra CIS. Zátěžové testy jsou nezbytné pro zjištění průchodnosti komunikačních linek a doby odezvy systému. Připravuje se návrh na rozšíření hardware komponentu pro docílení optimální odezvy systému. V systému se nevyskytují závažné chyby, všechny současné nedostatky zjištěné v testovacím provozu jsou zpracovány v harmonogramu dokončování oprav a postupně odstraňovány, zároveň jsou prováděny úpravy systému podle požadavků koncových uživatelů. Na první čtvrtletí 2004 je naplánováno zahájení rutinního provozu CIS.

Ve fázi příprav jsou struktury a náplně činnosti centrály v síti schengenských konzultací mezinárodní spolupráce (VISION – předpokládané datum zahájení provozu 1. 6. 2004) a projektový záměr na informační systém pravých a padělaných dokladů (FADO). CIS má tvořit jeden z nosných resortních informačních systémů s vazbou na národní i mezinárodní datovou síť.

9.5 Oblast uzavírání readmisních dohod

Do současnosti byla uzavřeno celkem 12 readmisních smluv mezi ČR a zeměmi, pro ČR důležitými z hlediska azylové a migrační politiky (Rakousko, Polsko, Rumunsko, Maďarsko, Spolková republika Německo, Slovensko, Bulharsko, Kanada, Chorvatsko, Francie, Slovinsko, Moldávie - přičemž čtyři poslední zatím nevstoupily v platnost). Jednání s dalšími zeměmi byla zahájena nebo jsou průběžně připravována. Od roku 1999 byly předloženy návrhy na sjednání readmisní dohody celé řadě dalších států, avšak ne vždy s odpovídající reakcí, která by směřovala k zahájení jednání na úrovni expertů.

Nadále budou vyvíjeny aktivity k zahájení jednání o návrhu readmisní dohody zejména s Makedonií, Srbskem a Černou Horou, Vietnamem a Íránem. Naopak se nepočítá s vyvíjením aktivit směřujících ke sjednání readmisní dohody se státy, s nimiž o sjednání takové dohody je usilováno ze strany Evropské unie (Maroko, Srí Lanka, Rusko, Pákistán, Hong Kong, Macao, Ukrajina, Albánie, Alžírsko, Čína a Turecko).

9.6 Harmonizace vízové politiky ČR s vízovou politikou EU

Vízová politika ČR je s vízovou politikou EU plně harmonizována ve vztahu k výčtu států, jejichž občané musí mít vízum při překročení vnějších hranic EU (Příloha 1 (II.) Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, ve znění pozdějších nařízení, tzv. "černý seznam").

Odlisný stav panuje v případě výčtu států, jejichž občané jsou od vízové povinnosti osvobozeni (Příloha 1 (II.) nařízení Rady (ES) č. 539/2001, tzv. "bílý seznam"). Neexistuje harmonizace vůči Austrálii, sultanátu Brunei, Kanadě, Salvadoru, Argentině, Bolívii, Brazílii, Guatemale, Kypru (rovněž přístupující stát), Mexiku, Nikaragui, Panamě, Paraguayi, Rumunsku, Singapuru, Slovensku (rovněž přístupující stát), Venezuele, Hongkongu a Macau.

Ve vztahu k některým výše vyjmenovaným státům nebude třeba činit žádná opatření (Slovensko, Kypr), s některými státy již byly sjednány bezvízové dohody či je krátce před jejich uzavřením, dané smluvní dokumenty však ještě formálně právně nevstoupily v platnost (Paraguay, Guatemala, Salvador), materiály s návrhy bezvízových dohod s některými státy jsou připravovány k projednání ve vládě ČR (Panama), jiné jsou připravovány k projednání v kolegiu ministra (Nikaragua, Brazílie), připravován k projednání v kolegiu ministra je i návrh vládního materiálu na úpravu nyní platného jednostranného opatření o zrušení vízové povinnosti (Hongkong, Macao) a na reciproční zrušení vízové povinnosti v případech, kdy je tímto způsobem reagováno na předchozí obdobný

jednostranný krok druhé strany (Bolívie, Venezuela), u některých států je předpoklad, že text bezvízové dohody bude na pracovní úrovni brzy dohodnut (Rumunsko, Mexiko).

Je však zřejmé, že v případě některých zemí nelze vůči občanům ČR v dohledné době z různých důvodů předpokládat zrušení vízové povinnosti (USA, Kanada, Austrálie), jiné země ani dostatečným způsobem nereagují na snahy ČR o vzájemnou úpravu vízového režimu (Singapur, sultanát Brunei).

Po vstupu do EU bude ČR při uzavírání dohod o usnadnění vízového styku s některými státy (např. Ukrajinou a Ruskou federací) přihlížet ke stanoviskům příslušných orgánů EU.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 9-4

9.7 Technická opatření v oblasti ochrany osobních dokladů před paděláním a pozměňováním

S cílem zvýšit ochranu osobních dokladů ČR před paděláním, pozměněním a zneužitím v případě odcizení jsou doklady (občanské průkazy, cestovní pasy, řidičské průkazy, cizinecké doklady) ČR postupně vyměňovány za varianty, které jsou chráněny podle norem EU a splňují doporučení Interpolu (ochranné znaky, materiály apod.). V souvislosti s rozhodnutím odboru informatizace veřejné správy (OIVS) MV o nepředávání osobních dat ke ztraceným občanským průkazům Policii ČR, bude systém "Doklad" v rámci informačního systému Ministerstva vnitra kompletně přebudováván a potřebné údaje vedené v rámci správních a dopravně-správních evidencí z nich budou Policii ČR pouze zpřístupněny.

Diskutovaným prvkem, potenciálně využitelným k dalšími zkvalitnění identifikace a ztotožnění osob s doklady, jsou biometrické prvky.

Ministerstvo vnitra provozuje od července roku 2000 systém centrální personifikace strojově čitelných dokladů ČR, jehož cílem je zajistit zvýšení ochrany občanských průkazů před paděláním, pozměňováním a zneužitím v případě odcizení. Výstupem jsou strojově čitelné cestovní pasy a občanské průkazy s tištěnou podobou a tištěnou podobou podpisu držitele. Strojová čitelnost dokladů umožňuje zvýšit a zpřesnit proces odbavení na hraničních přechodech.

Výroba a personifikace strojově čitelných občanských průkazů se uskutečňuje v jednom místě pro celou republiku, a to za nejpřísnějších bezpečnostních opatření. Tím je prakticky vyloučena nedovolená manipulace s nepersonifikovaným dokladem, je zajištěna jednotnost personifikace strojově čitelných občanských průkazů a současně maximální bezpečnost a čitelnost celého procesu. Systém tak, jak je koncipován, umožnil použití technologií, které pro jejich vysokou cenu nelze přenést na nižší článek. Podle stávajících informací se do dnešního dne neobjevil padělek nebo pozměněný strojově čitelný občanský průkaz.

Dnem 1. 4. 2004 nabude účinnosti zákon č. 53/2004 Sb., kterým se mění některé zákony, související s problematikou evidence obyvatel. Součástí této právní úpravy je i novela zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, podle níž mají občanské průkazy bez strojově čitelných údajů, které byly vydávány do 31. 12. 2003, pozbytí platnosti nejpozději do 31. 12. 2008. V průběhu roku 2004 bude vydáno Nařízení Vlády ČR k provedení této novely, v němž budou uvedeny lhůty pro výměnu občanských průkazů bez strojově čitelných údajů podle data vydání.

Obdobně jako občanské průkazy jsou i strojově čitelné cestovní pasy personifikovány centrálně za použití moderních technologií. Vzhledem k vysoké úrovni bezpečnosti dokladu se do 31. 12. 2003 neobjevil padělek nebo pozměněný strojově čitelný cestovní pas ČR.

Agenda, věnující se zvýšení ochrany na úseku řidičských průkazů, byla ke dni 1. 1. 2001 převedena z Ministerstva vnitra na Ministerstvo dopravy. Nová výroba řidičských průkazů (vzor EU) je připravována tak, aby byla zahájena ještě v roce 2004. Vzor nového řidičského průkazu je již připraven a v průběhu roku 2004 bude předložen k vyjádření orgánům EU. Ministerstvo dopravy dále připravuje novelu vyhlášky č. 31/2001 Sb., o řidičských průkazech, která bude řešit mimo jiné také vydávání nového řidičského průkazu vzoru EU. Řidičské průkazy budou postupně vyměňovány za doklady, které jsou chráněny podle norem EU a splňují doporučení Interpolu (ochranné znaky, materiály, apod.).

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 9-5, 9-6, 9-7, 9-8 a 9-9.

9.8 Technická opatření v oblasti ochrany osobních dokladů před zneužitím v případě odcizení

Systém "Doklad" v rámci informačního systému Policie České republiky, obsahuje úplnou evidenci odcizených a ztracených zbrojních průkazů a zbrojních oprávnění a neúplnou evidenci odcizených a ztracených cestovních pasů (pouze údaje za období od ledna 2000), neplatných občanských průkazů a databáze odcizených motorových vozidel. Databáze obsahuje i údaje o žádostech, o vydaných cestovních dokladech, o zadržení cestovního dokladu, o odepření vydání nebo o odnětí cestovního dokladu.²² Tyto údaje jsou využívány v souvislosti s vydáváním cestovních dokladů jednotlivými obecními úřady obcí s rozšířenou působností, popř. příslušníky Policie ČR.

Ministerstvo vnitra v informačním systému občanských průkazů vede údaje o ztracených a odcizených, tedy neplatných občanských průkazech; v informačním systému cestovních dokladů vede údaje o ztracených nebo odcizených cestovních dokladech.

Ministerstvem zahraničních věcí je vedena kartotéka a elektronická evidence ztracených a odcizených diplomatických a služebních pasů. Požadavky na jejich blokaci jsou zasílány Ministerstvu vnitra. Ministerstvem zahraničních věcí je vedle toho koordinován postup ve věci vyhodnocování ztracených, zcizených nebo padělaných vízových štítků. MZV (konzulární odbor) zasílá průběžně informace o ztracených, zcizených nebo padělaných vízových štítků Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie P ČR.

9.9 Konceptní kroky, směřující k usnadnění integrace cizinců na území ČR

Politika vlády ČR v oblasti integrace dlouhodobě a legálně usazených cizinců je realizována prostřednictvím "Konceptce integrace cizinců na území ČR" ("Konceptce"), která byla přijata Usnesením Vlády ČR č. 1266/2000.

Hlavním cílem "Konceptce" je postupně zajistit přiblížení postavení dlouhodobě a legálně žijících cizinců na území ČR právnímu postavení občanů a posilování principu rovného přístupu a rovné příležitosti těchto cizinců v oblasti zaměstnání, podnikání, sociálního zabezpečení, vzdělávání, zdravotní péče, bydlení, účasti na veřejném a politickém životě, kultury, náboženství a jazyka.

Přípravu a realizaci konceptních a praktických opatření na podporu integrace cizinců zajišťují zejména MV, MPSV, MŠMT, MZdr, MPO, MK a MMR. Do realizace "Konceptce" jsou zapojeny i další orgány a instituce, např. Akademie věd České republiky, Český statistický úřad a sociální partneři Rady hospodářské a sociální dohody (SP RHSD).

Mezirezortní koordinaci plnění uložených úkolů a zapojení příslušných orgánů a institucí do realizace "Konceptce" do konce roku 2003 zajišťovalo MV prostřednictvím mezirezortní "Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami".

Vláda ČR je každoročně informována o účinnosti přijatých opatření a ukládá další úkoly spojené s realizací a rozvojem "Konceptce".

Od roku 1999 byl vytvořen základní rámec integrační politiky, na jehož základě přijala ministerstva řadu opatření, která vytvořila výchozí podmínky k postupnému usměrňování průběhu integrace dlouhodobě a legálně usazených cizinců a pro cílenou intervenci státu v oblasti rozvoje vztahů mezi komunitami.

Přes dosažené úspěchy je však zřejmé, že jen v některých případech se podařilo vytvořit ucelenou ministerskou strategii integrace cizinců. Významnou překážku rozvoje "Konceptce" představuje skutečnost, že některá aplikovaná opatření dosud nedosahují na místní úroveň, kterou je třeba z hlediska integrace cizinců považovat za stěžejní.

Mezi nejvýznamnější přijaté analytické a konceptní materiály v rámci "Konceptce" patří: "Analýza situace a postavení cizinců dlouhodobě žijících na území ČR", "Návrhy legislativních a praktických opatření ministerstev v rámci Konceptce v souvislosti se vstupem ČR do EU", "Plány

²² Odpovědnými orgány za plnění úkolu jsou - dle své působnosti - OIVS MV (provoz systému), OSČ MV (metodické řízení systému), OTPR MV (aktualizace databáze ve 24-hodinových cyklech), OKIS MV (technická spolupráce na realizaci úkolu).

Poznámka: Oproti tomu zneužití dokladu "občanský průkaz", popř. "rodný list" je velmi časté. Zde hrají roli pracovní postupy při změně příjmení a jména občana na jeho žádost (ustanovení § 72 zákona č. 301/2000 Sb.), případně postupy při nabytí občanství (ustanovení § 3, § 3a a §4 zákona č. 40/1993 Sb.); v této souvislosti je vhodné i upozornit na stav databáze informačních systémů evidence obyvatel a registrurodných čísel (zákon č.133/2000 Sb.), které v některých případech udávají nepřesné až duplicitní údaje a policistům pak způsobuje nemalé potíže zejména při ověřování prokázání totožnosti osoby podle ustanovení § 13 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

integrační politiky ministerstev v letech 2004 až 2006” a ”Koncepte výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR”. Významná pozornost je průběžně věnována i přípravě a realizaci projektů na podporu integrace cizinců v praxi.

V roce 2004 bude nezbytné věnovat pozornost aktualizaci a zavádění těchto materiálů v praxi a dokončení “Vícezdrojové analýzy situace a postavení cizinců dlouhodobě žijících na území ČR”. Významnou pozornost je třeba věnovat i odstraňování problémů spojených se sběrem a vyhodnocováním statistických údajů v oblasti migrace a integrace cizinců a dopracování “Plánu studií a výzkumů cizinců a jejich komunit z pohledu integrace na území ČR v letech 2004 až 2006”. Završením koncepční činnosti v roce 2004 by se mělo stát zpracování “Komplexního návrhu dlouhodobých legislativních a praktických opatření v rámci Koncepte v souvislosti se vstupem ČR do EU.”

Významným mezníkem dalšího rozvoje “Koncepte” a jejího organizační zajištění od roku 2004 představuje převod agendy spojené s koordinací realizace této koncepce z Ministerstva vnitra na Ministerstvo práce a sociálních věcí, který byl schválen Usnesením Vlády ČR č. 1252/2003.

k uvedené problematice se vztahuje úkol č. 9-10

10 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ ČESKÉ REPUBLIKY, JEJICH PERSONÁLU A DALŠÍCH OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY V ZAHRANIČÍ

10.1 Zajištění bezpečnosti zastupitelských úřadů ČR, včetně zaměstnanců zastupitelských úřadů a jejich rodinných příslušníků při mimořádné události v zemi jejich působnosti nebo při vyhlášení krizového stavu nebo stavu ohrožení státu v České republice

Aktualizace tzv. "krizových" a plánů a evakuačních směrnic zastupitelských úřadů (ZÚ)²³ pro případ mimořádné události v zemi jejich působení je prováděna průběžně při personálních a organizačních změnách na ZÚ ČR ve smyslu stávající "Směrnice pro činnost zastupitelských úřadů při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu České republiky a při mimořádných událostech v zemi působnosti" z roku 1999. Podle novelizované směrnice bude zpracován plán k dubnu 2005 a následně opět při každé personální nebo organizační změně na ZÚ s pravidelnou roční revizí. Podle této směrnice však již nebude zpracováván "krizový" plán, ale "Plán činnosti ZÚ při mimořádných událostech, v krizových situacích a za válečného stavu". Důvodem je skutečnost, že v zahraničí nelze podle zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení vyhlásit krizovou situaci (to lze pouze na území ČR).

Ke schválení je připraven novelizovaný evakuační plán objektu MZV v Praze. Novelizace "Směrnice pro činnost zastupitelských úřadů při vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu České republiky a při mimořádných událostech v zemi působnosti" vydané v roce 1999 bude provedena "Směrnici pro činnost zastupitelských úřadů ČR při mimořádných událostech, v krizových situacích a za válečného stavu", která je připravena ke schválení.

V rámci aktualizace koncepce krizového řízení MZV v roce 2003 bylo schváleno nové rozhodnutí ministra zahraničních věcí č. 1/2004 o změně ve složení krizového štábu MZV a o schválení statutu krizového štábu.

Vzhledem k nárůstu počtu bezpečnostních rizik v zahraničí (viz např. nepotvrzená informace o přípravě teroristického útoku na ZÚ ČR ve Varšavě v březnu 2004 a k uskutečněným teroristickým útokům na zastupitelské úřady obecně) zpracovává MZV v současné době komplexní analýzu bezpečnostního zajištění ZÚ ČR v zahraničí. Na základě této analýzy, která by měla být dokončena v průběhu dubna 2004, budou navržena konkrétní opatření na zajištění přiměřeného (standardního) zajištění ochrany ZÚ ČR.

V případě zhoršení bezpečnostní situace v některé zemi, může Konzulární odbor MZV, na základě podnětu ze zastupitelského úřadu a ve spolupráci s příslušným teritoriálním odborem a odborem tiskového mluvčího, vydat varování pro občany ČR, kteří se do této země chystají cestovat. Varování je následně zveřejněno na internetových stránkách MZV. Konzulární odbor prostřednictvím informační sítě Coreu informuje o tomto varování i ostatní státy EU.

k uvedenému problému se vztahuje úkol č. 10-1

10.2 Propracování postupu pro případy ohrožení bezpečnosti fyzických a právnických osob z ČR v zahraničí při krizové situaci v hostitelské zemi.

Problematiky jako celku se týká Usnesení BRS č. 133/2000 k materiálu "Návrh závazného postupu pro řešení krizových situací spojených s terorismem, ke kterým došlo v zahraničí a dotýkají se zájmů České republiky", novelizované usnesením BRS č. 283/2002 "K návrhu závazného postupu státních orgánů při řešení krizových situací v zahraničí spojených s terorismem, které ohrožují zdraví a životy občanů České republiky".

Výboru pro zpravodajskou činnost Bezpečnostní rady státu MZV bude na začátku roku 2004 předložena aktualizovaná verze uvedeného materiálu, s názvem "Zásady spolupráce státních orgánů při ohrožení práv a zájmů České republiky a jejích občanů v případě zhoršení bezpečnostní situace v zahraničí nebo v případě mimořádné události v zahraničí".²⁴

²³ Evakuační směrnice a krizové plány, zpracovávány v rámci Ministerstva zahraničních věcí, se vztahují pouze na budovy zastupitelských úřadů, ale nikoli na rezidence či byty zaměstnanců.

²⁴ Materiál mj. stanovuje základní bezpečnostní rizika, na jejichž řešení by měly být jednotlivé ZÚ ČR připraveny. Materiál zahrnuje mezi mimořádné situace v zahraničí i zhoršené bezpečnostní situace, ve kterých se může ocitnout zastupitelský úřad ČR při vyhlášení krizového stavu v ČR. Na základě schválení materiálu v BRS se mj. předpokládá zpracování jednotlivých typových postupů pro tyto mimořádné události (tj. problematika, týkající se i části 10.1).

V materiálu "Směrnice pro činnost zastupitelských úřadů ČR při mimořádných událostech, v krizových situacích a za válečného stavu" je zapracován i dokument Rady EU č. 15754/2003 ze dne 4. prosince 2003 "Směrnice o konzulární ochraně občanů EU v případě krize ve třetích zemích", který řeší ochranu i občanů států EU i občanů států přistupujících k EU v květnu 2004. Tímto způsobem jsou zavedeny nové typové postupy na ZÚ, které ve spolupráci se ZÚ států EU umožňují lépe zajistit bezpečnost a poskytnout ochranu fyzickým a právnickým osobám z ČR i prostřednictvím kteréhokoliv ZÚ států EU a naopak – ZÚ ČR poskytuje ochranu kterémukoliv občanovi států EU. Tyto postupy jsou součástí "Plánu činnosti ZÚ při mimořádných událostech, v krizových situacích a za válečného stavu".

Materiál, věnující se řešení případů ohrožení bezpečnosti osob z ČR v hostitelské zemi v oblastech hygienicky a epidemiologicky závažných a v oblastech s potenciálním rizikem použití možných bojových agens nebo v případě havárie spojené s jejich únikem (např. Antrax, Variola ap.), je ve fázi přípravy. V gesci MZV probíhá aktualizace materiálu "Návrh závazného postupu státních orgánů při řešení krizových situací v zahraničí spojených s terorismem, které ohrožují zdraví a život občanů České republiky". Na přepracování materiálu se podílí i zpravodajské služby ČR.

10.3 Zajištění kvalitního výběru a výcviku pracovníků pro vykonávání činností v zahraničí

Za účelem trvalého zajištění kvalitního výběru a výcviku pracovníků dle stanovených a předem definovaných kompetencí jednotlivých funkcí pro vykonávání činností v zahraničí a zajištění průběžné i následné posttraumatické péče u osob, vyslaných na zahraniční službu a probíhá stálá mezirezortní výměna informací mezi Ministerstvem vnitra (včetně Policie ČR), Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem obrany, jejímž cílem je průběžné zkvalitňování forem i obsahu přípravy pracovníků vysílaných na zahraniční službu.

V rámci MZV jsou opatření na zajištění komplexní přípravy pracovníků, vysílaných na zahraniční službu, včetně přípravy na situace, spojené s hrozbou terorismu, zakomponována do výukových programů, které připravuje Diplomatičká akademie ve spolupráci s odborem zvláštních úkolů MZV (příprava lektorského zabezpečení). V odpovídajícím rozsahu je tématika modelových reakcí na situace, vztahující se k problematice terorismu (hrozba terorismu, postupy, jak terorismu čelit), zařazena do osnov standardních programů Diplomatičké akademie jako součást modulu "Bezpečnostní politika", určeného pro kontinuální vzdělávání všech pracovníků MZV.

Pro absolventy programu DA1 a další zájemce z MZV DA zorganizovala počátkem října 2003 týdenní kurz ve Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově, jehož větší část byla věnována nácviku, jak čelit nebezpečí teroristického napadení i s praktickými nácviky a využitím vojenské techniky. I v roce 2004 bude DA zařazovat do svých modulů obdobně koncipované semináře a přednášky.

Z pohledu resortu Ministerstva vnitra se problém dotýká především styčných důstojníků, tzn. policistů, kteří jsou přiděleni nebo vysláni k výkonu služby v zahraničí na základě dohody mezi MV a MZV o vysílání a činnosti styčných důstojníků při zastupitelských úřadech ČR ze dne 21. 7. 1998.

Proces vysílání policistů na zahraniční službu probíhá od roku 1999 do současné doby. V tomto období bylo vysláno celkem 45 policistů do Makedonie a Kosova. V současné době je do Iráku vysláno celkem 18 příslušníků Útvaru rychlého nasazení Policie ČR, kteří zde zajišťují ochranu odborníků ČR pracujících v CPA a pracovníků Zastupitelského úřadu ČR v Bagdádu. Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR připravilo a vyslalo 1 styčného důstojníka do Ruské federace a 1 styčného důstojníka na Slovensko.

Příprava pracovníků, vysílaných na zahraniční službu je v resortu Ministerstva vnitra (včetně Policie ČR) odpovídajícím způsobem řešena relevantními koncepčními materiály a interními akty řízení (popisujícími podmínky pro zařazení do předvýjezdové přípravy, organizační zabezpečení a úkoly policistů v jejím rámci). Příprava navazuje na jednotlivé části systému vzdělávání policistů a ve své speciální části rozvíjí kompetence, které policisté během své přípravy, případně ve své praxi, postupně získali. Obsah i forma přípravy je aktuálně modifikována podle konkrétních úkolů, k jejichž plnění jsou policisté vysíláni. Předvýjezdová příprava styčných důstojníků probíhá v Diplomatičké akademii Ministerstva zahraničních věcí.

Výcvikové zařízení Armády České republiky vyškolí každý rok 10 policistů vysílaných na zahraniční službu a to v rozsahu 14-ti denního intenzivního kurzu. Obsahem kurzu je výcvik policistů ve speciální služební přípravě a ve speciální psychologické přípravě, se zaměřením na zvláštnosti a

specifika služby na území cizího státu. Účast na kurzu je podmíněna plněním služebních povinností na kmenových útvarech policistů a délkou předvýjezdové přípravy.

Odbornou připravenost policistů v procesu výběru a přípravy na zahraniční službu, lze hodnotit velmi kladně a bezproblémově.

Ve Vojenské lékařské akademii Jana Evangelisty Purkyně Hradec Králové a v 52. Ústředním vojenském zdravotnickém ústavu Praha je zajištěn výcvik odborných zdravotnických pracovníků pro výkon činnosti v zahraničních misích. Výkon činnosti pracovníků je prováděn na základě stanovených specifikací. Podle potřeb je průběžně zabezpečována zdravotní péče vlastními silami nebo zprostředkovaně v rámci mezinárodních úmluv. Následná posttraumatická zdravotní péče u osob vysílaných do zahraničí je zajištěna na území ČR v Ústřední vojenské nemocnici Praha.

11 INFORMAČNÍ A MEDIÁLNÍ POLITIKA

Cílem opatření, uvedených v této kapitole, je zajištění včasného, odborného a koordinovaného informování veřejnosti ze strany exekutivy v případě mimořádné události (tj. včetně události, vztahující se k oblasti terorismu) a zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s médii v takové situaci.

Mediální skupina v rámci Ústředního krizového štábu, zajišťovaná odborem tisku a public relations Ministerstva vnitra se zabývá koncepční činností v oblasti mediálního působení a v této souvislosti vypracovala dokument "Závazné zásady komunikace Ústředního krizového štábu s médii", schválený dne 9. 11. 2001. Činnosti mediální skupiny při Ústředním krizovém štábu je dle potřeby zajišťována Ministerstvem vnitra.

Tiskový odbor Úřadu vlády ČR v průběhu roku 2002 zpracoval materiál určený pro aktivizaci Vládního střediska pro mediální odpověď pro případy mimořádných událostí, který je uložen u ředitelky odboru, a to jako materiál neveřejný. Tato interní směrnice byla v praxi zatím ověřena dvakrát: během povodní v srpnu 2002 a při summitu NATO v Praze koncem roku 2002.

Základem materiálu je operativní aktivizace tiskového odboru v případech nenadálého ohrožení státu při přírodních a průmyslových katastrofách, náhlém zdravotním ohrožení většího počtu obyvatelstva, stejně jako při závažných branně bezpečnostních ohroženích státu, včetně teroristických útoků. Materiál předpokládá úzkou součinnost tiskového odboru Úřadu vlády ČR s příslušnými odbory všech resortů, především pak s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem obrany a Ministerstvem zahraničních věcí. Protože v první fázi se počítá s aktivním přístupem právě těchto zmíněných resortů, je předpokládána jejich aktivní roli ve chvíli, kdy o situaci rozhodují zatím právě příslušné resorty a jejich krizové štáby. Ve druhé fázi, kdy odpovědnost za řešení situace přechází na Ústřední krizový štáb při Ministerstvu vnitra, je odpovědný za komunikaci s veřejností odbor tisku a public relations MV za součinnosti tiskového odboru Úřadu vlády ČR. Ten se v tu chvíli aktivizuje, aby pro případ, že řešení problému se přesune na vládu a premiéra, mohl plynule převzít roli vládního střediska pro mediální odpověď; v úzké návaznosti na dosavadní mediální činnost Ústředního krizového štábu.

Jednotlivé resorty a další ústřední státní orgány, se - podle povahy náplně své práce - věnují problematice různých forem reakce na potenciální teroristické aktivity. Resortní mediální strategie jsou koncipovány tak, aby byly plně funkční i v době, kdy nezasedá Ústřední krizový štáb.²⁵

Ve většině resortů a dalších ústředních orgánů státní správy není problematika informování médií v případě teroristických aktivit řešena samostatně, ale je součástí standardního postupu, který je zpravidla dostatečně upraven vnitřními směrnicemi pro styk s hromadnými sdělovacími prostředky.

²⁵ Pokud dojde k postižení několika resortů, je třeba společně koordinovat jejich postup.

**HARMONOGRAM OPATŘENÍ
ČESKÉ REPUBLIKY
V BOJI PROTI TERORISMU**

1 AKTIVNÍ ÚČAST NA MEZINÁRODNÍM PROTITERORISTICKÉM ÚSILÍ

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Sledovat, zpřesňovat a vyhodnocovat schopnost ČR dostát závazkům, vyplývajícím z Deklarace Evropské rady k boji proti terorismu ze dne 26. 3. 2004.	trvale, v souladu s vývojem na úrovni EU	koordinace: MV, ve spolupráci s MZV
2	Po ukončení výzkumné fáze zahájit vývoj nebo technickou realizaci relevantních technických protiopatření v rámci informačních systémů a vojenské techniky.	přechod z fáze řešení do fáze vývoje: u projektu "Energie" do 31. 12. 2006; u projektu "Elektron" do 31. 12. 2005.	MO (NÚV)
3	Dokončení výzkumu v oblasti zvýšení ochrany živé síly před účinky zbraní hromadného ničení. Následně zahájení vývojové etapy a následná industrializace. Jedná se o projekty: "Dálka", "Sedativa", "Expres", "Imunis", "Specmun", "Sarin", "Burnetii", "Protilátky" AB-AGENS, C Agens a Biomonitoring.	pokračování výzkumu a zahájení vývojové etapy - do 31. 12. 2004	MO (NÚV)
4	Pokračovat v řešení výzkumných úkolů v rámci projektu "Terror": "Kosa" a "Klam".	podle harmonogramu studie "Terror"	MO (NÚV)
5	Provádět policejní výcvik a dohled nad činností irácké policie.	v průběhu roku 2004	MO (Vojenská policie)
6	Vyřešit dílčí nedostatky související s vysláním záchranných misí ČR do zahraničí (např. nutnost odevzdat zálohu finančních prostředků v Kč nebo v cizí měně).	31. 12. 2004	MV - GR HZS
7	Pokračovat v účasti na politické obnově a humanitární pomoci Afghánistánu.	v průběhu roku 2004, podle vývoje situace	MZV, v případě humanitárního dopadu přítomnosti vojenských útvarů MO
8	Pokračovat v účasti na politické obnově a humanitární pomoci Iráku.	v průběhu roku 2004, podle vývoje situace	MZV, MV, v případě humanitárního dopadu přítomnosti vojenských útvarů MO
9	Pokračovat v programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel Irácké republiky.	v průběhu roku 2004	MV

2 MEZINÁRODNĚSMYSLVNÍ ZÁVAZKY ČESKÉ REPUBLIKY A VNITROSTÁTNÍ LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA, VZTAHUJÍCÍ SE K MOŽNOSTEM BOJE PROTI TERORISMU, SE ZVLÁŠTNÍM ZŘEATELEM NA PROBLEMATIKU BOJE PROTI FINANCOVÁNÍ TERORISMU

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Provést bezodkladnou analýzu překážek, které ČR brání v ratifikaci Úmluvy OSN o potlačování financování terorismu (s cílem nalézt možnosti, jak Úmluvu ratifikovat).	30. 6. 2004	MV, ve spolupráci s MS, MZV a MF
2	Ratifikovat a plně implementovat mezinárodní Úmluvu OSN o potlačování financování terorismu.	v závislosti na přijetí vnitrostátních norem nezbytných pro plné provádění závazků obsažených v Úmluvě	MZV
3	S cílem zajistit bezproblémové plnění úkolů, vyplývajících z Nařízení Rady EU č. 2580/2001 vypracovat návrh zvláštního zákona, který umožní ČR provádět úkoly, které státu z Nařízení vyplývají.	30. 9. 2004	MF ve spolupráci s MZV, MV a MS

3 OBLAST POLICEJNÍ PRÁCE A SOUČINNOSTI POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY S ARMÁDOU ČESKÉ REPUBLIKY A DALŠÍMI SUBJEKTY

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Připravit a realizovat přijetí hodnotící mise Rady EU, zaměřené na úroveň protiteroristických opatření v ČR.	s ohledem na období přítomnosti mise: listopad 2004	MV, zpravodajské služby
2	Vypracovat rámec kontinuálního zapojení ČR do práce pracovní skupiny Rady EU E12 (III. pilíř) ve smyslu včasné přípravy analytických materiálů o přehledu situace a vyhodnocování hrozeb v projednávaných regionech světa.	30. 6. 2004	koordinace: MV
3	Vypracovat rámec kontinuálního zapojení ČR do práce pracovní skupiny Rady EU COTER (II. pilíř) ve smyslu včasné přípravy analytických materiálů o přehledu situace a vyhodnocování hrozeb v projednávaných regionech světa.	30. 6. 2004	koordinace: MZV ve spolupráci se zpravodajskými službami
4	Dokončit přípravné práce pro vytvoření Národního Schengenského informačního systému (NSIS) v rámci Ministerstva vnitra.	v závislosti na termínu předání příslušných dokumentů (orientační termín: 31. 12. 2004)	MV (Policie ČR)
5	Personálně doplnit ÚOOZ SKPV o jazykově vzdělané pracovníky, schopné adekvátního zapojení do práce pracovní skupiny E12 Rady EU a Europolu.	Kontrolní termín: 31. 12. 2004	MV (Policie ČR)

4 OBLAST PRÁCE ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB ČESKÉ REPUBLIKY

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Realizovat projekt Komplexní koncepce vládního utajovaného spojení.	v souladu s příslušným Usnesením Vlády ČR - do 31. 12. 2006	výkonný místopředseda Výboru pro zpravodajskou činnost a 1. místopředseda vlády a ministr vnitra
2	Vypracovat návrh zákona o kontrole zpravodajských služeb.	v souladu s Plánem práce Výboru pro zpravodajskou činnost a Plánem legislativních prací vlády - do 30. 9. 2004	gestor: předseda vlády; spolugestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra
3	<p>Analyzovat rozsah zákonných oprávnění zpravodajských služeb, potřebných pro plnění jejich úkolů při potírání mezinárodního terorismu. Posoudit, jak současná oprávnění zpravodajských služeb (zejména jejich účel, rozsah a zaměření) odpovídají oprávněním, která vnitrostátní legislativa přiznává zpravodajským službám jiných států EU. Oprávnění zpravodajských služeb ČR musí umožňovat účinnou spolupráci s partnerskými službami ostatních států EU, včetně výměny potřebných informací. Přitom se zaměřit na možnost přiznání následujících oprávnění zpravodajským službám:</p> <ul style="list-style-type: none"> - možnost získávat informace a nezbytnou pomoc nejen od orgánů veřejné správy, ale i od dalších subjektů uvedených v zákoně – např. od leteckých dopravců (informace o cestujících), od bank a jiných finančních ústavů (např. informace k účtům a jejich vlastníkům a pohybům peněz na účtech); - možnost získávat informace o podezřelých obchodech od Ministerstva financí (FAÚ); - možnost získávat informace a vyjadřovat se ke schvalovacím a kontrolním mechanismům při obchodu a nakládání s vybranými komoditami (např. obchod s vojenským materiálem, vývoz a dovoz zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům, jaderný a chemický materiál); - možnost získávat informace vedené v rámci správy daní a poplatků, sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění a obchodu s cennými papíry. 	31. 5. 2004	MV a zpravodajské služby

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
4	<p>Zakomponování výsledků analýzy, uvedené v úkole 4-3 do nového návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky a návrh zákona o kontrole zpravodajských služeb České republiky.</p> <p>V rámci návrhu zajistit, aby oprávnění zpravodajských služeb, včetně stávajících oprávnění, splňovala následující předpoklady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - přesné vymezení, pokud jde o jejich účel, podmínky jejich uplatňování a jevy, kterých se týkají; - limitovanost principy subsidiarity a maximálního možného respektování lidských práv a základních svobod; - oprávnění lze uplatňovat pouze tehdy, existuje-li reálná závažná hrozba, hrozí nebezpečí z prodlení a příslušnou informaci nelze získat včas jiným způsobem; veškeré zákonné kompetence zpravodajských služeb budou podrobeny účinné kontrole zejména mocí zákonodárnou, mocí soudní a nezávislým orgánem. <p>Uvedené kroky je přitom třeba koordinovat s relevantními materiály, projednávanými Výborem pro zpravodajskou činnost, návrhy obsaženými v materiálu Koncepce bezpečnostního systému ČR a aktuálním mezinárodním vývojem.</p>	v souladu s Plánem práce Výboru pro zpravodajskou činnost, Plánem legislativních prací vlády a plánem práce na Koncepci bezpečnostního systému ČR: do 30. 9. 2004	gestor: předseda vlády; spolugestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra

5 OCHRANA INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	V rámci připravované novelizace zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů navrhnout legislativní opatření, na jejichž základě budou subjekty, vykonávající činnosti zařazené do národní kritické infrastruktury, povinně dodržovat předepsané standardy pro provoz informačních systémů a za krizových situací poskytovat služby a produkci tak, aby nebyla oslabena obranyschopnost, ekonomická stabilita nebo bezpečnost státu.	31. 12. 2004	MI ve spolupráci s MV
2	Předložit na schůzi vlády České republiky návrh úrovní zabezpečení informačních systémů nezbytných pro chod kritické infrastruktury České republiky.	do konce května 2004	MI, MV
3	Vypracovat jednoznačné standardy pro práci s informacemi, které NATO označuje stupněm UNCLASSIFIED, resp. EU stupněm LIMITE, čímž by byl dán jasný rámec, ve kterém se správci jednotlivých systémů mohou pohybovat.	31. 12. 2004	jednotlivé resorty a další ústřední orgány státní správy ve své působnosti
4	Dověřit plánované zprovoznění utajovaného spojení (MZV-D-KR) mezi SM Brusel a MZV, které by umožnilo operativně zasílat dokumenty EU do stupně "Důvěrné".	kontrolní termín: 31. 12. 2004	MZV
5	V rámci nově navrhovaného Zákona o elektronických komunikacích uložit provozovateli, zajišťujícímu síť elektronických komunikací nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací, povinnost uchovávat po dobu 12 měsíců provozní údaje (telefonní číslo volaného a volajícího účastníka, popřípadě adresa elektronické pošty nebo jiný obdobný údaj identifikující komunikující stranu, použitá služba, datum, čas, doba trvání komunikace a místo připojení), resp. tyto údaje na vyžádání poskytnout orgánům oprávněným k jejich vyžádání podle zvláštního právního předpisu.	dle legislativního plánu vlády na rok 2004	MI
6	Zajistit realizaci archivace provozních údajů subjekty, zajišťujícími síť elektronických komunikací nebo poskytující veřejnou dostupnou službu elektronických komunikací.	31. 12. 2004	koordinace: Český telekomunikační úřad

6 KONTROLA VÝVOZŮ A DOVOZŮ VOJENSKÝCH ZBRANÍ A VYBAVENÍ A ZBOŽÍ A TECHNOLOGIÍ DVOJÍHO UŽITÍ

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Realizovat příslušné legislativní kroky pro zakotvení spoluúčasti Ministerstva vnitra při správním řízení o vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům (zákon č. 21/1997 Sb.).	do konce roku 2004	MV ve spolupráci s MPO

7 ZVÝŠENÍ BEZPEČNOSTNÍCH STANDARDŮ NA LETIŠTÍCH A NA PALUBÁCH LETADEL

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Předložit vládě návrh novely zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví	v souladu s plánem legislativních prací vlády na rok 2004	MD
2	Legislativně a organizačně upravit problematiku ozbrojených a bezpečnostních doprovodů u vybraných rizikových letů.	30. červen 2004	MV

8 CIVILNÍ OCHRANA A OBLAST KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ A INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Formou vyhlášky k zákonu o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými látkami a přípravy stanovit rozsah bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny A nebo B.	v souladu se obsahem zákona č. 353/1999 Sb.	MPO ve spolupráci s MV a MZP
2	Ustavit pracovní skupinu, sestávající ze zástupců SÚJB, Ministerstva vnitra (včetně zastoupení Policie ČR) a Bezpečnostní informační služby, která pod vedením SÚJB připraví novou definici modelů základní hrozby pro jaderná zařízení (včetně případů přepravy jaderných materiálů).	V návaznosti na závěry pracovní skupiny Mezinárodní agentury pro atomovou energii k revizi Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů.	SÚJB
3	Novelizovat vyhlášku č. 144/1997 Sb., o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení, zohledňující nové modely základních hrozeb pro bezpečnost jaderných zařízení, nová doporučení Mezinárodní agentury pro atomovou energii v oblasti fyzické ochrany jaderných materiálů a jaderných provozů a nové požadavky na technické řešení systémů fyzické ochrany jaderných zařízení.	V návaznosti na závěry pracovní skupiny Mezinárodní agentury pro atomovou energii k revizi Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů.	SÚJB
4	Na základě usnesení Výboru pro civilní nouzové plánování ze dne 25. 11. 2003 dořešit odbornou problematiku zjišťování, předávání a vyhodnocování údajů o jaderné, chemické a biologické a radiologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky. Vypracovat návrh relevantního materiálu, řešícího uvedenou problematiku projednat na jednání Bezpečnostní rady státu a vlády ČR.	Projednání : Bezpečnostní rada státu do 30.6.2004 Vláda ČR do 31. 12. 2004	MV - GŘ HZS, v součinnosti s SÚJB, MZd

9 CELNÍ, MIGRAČNÍ A AZYLOVÁ OBLAST

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Personálně posílit Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo vnitra o odborníky v azylové a migrační problematice.	Kontrolní termín: 31. 12. 2004	MZV, MV
2	Zajistit k datu vstupu ČR do EU, v souladu s Nařízením Rady ES č. 2725/2000, o zřízení systému "Eurodac", srovnatelnost databáze otisků prstů žadatelů o azyl starších 14 let a cizinců starších 14 let, kteří byli zadrženi příslušnými kontrolními orgány v souvislosti s neoprávněným překročením pozemní hranice, hranice na moři nebo vzdušné hranice členského státu EU ze třetí země, a nebyli vráceni zpět.	k datu vstupu ČR do EU	MV
3	Zajišťovat fungování systému "Eurodac", jako prostředku pro zjištění totožnosti žadatelů o azyl a osob, zadržovaných ve spojitosti s neoprávněným překročením vnějších hranic EU, nebo hranic mezi jednotlivými členskými zeměmi EU.	po vstupu ČR do EU, trvale	MV
4	Dokončit harmonizaci vízové politiky ČR s vízovou politikou EU. Po vstupu ČR do EU při uzavírání dohod o usnadnění vízového styku s některými státy přihlížet ke stanoviskům příslušných orgánů EU.	k datu vstupu ČR do EU a dále trvale	MZV, MV
5	V souladu se zákonem č.328/1999 Sb., o občanských průkazech, zajistit zvýšení ochrany občanských průkazů před paděláním, pozměňováním a zneužitím v případě odcizení prostřednictvím výměny občanských průkazů vydaných bez strojově čitelných dat za občanské průkazy personifikované strojově čitelnými daty.	průběžně, do data 31. 12. 2008	MV
6	Zajistit zvýšení ochrany na úseku řidičských průkazů.	kontrolní termín: 31. 12. 2005	MD
7	Zkušebně provést snímání biometrických údajů. I. etapa: digitální sejmутí podoby žadatele a digitální sejmутí podpisu ze žádosti (o cestovní doklad, občanský průkaz nebo řidičský průkaz) přímo v místě podávání žádosti, tj. na obci s rozšířenou působností.	kontrolní termín: 31. 3. 2005	MV ve spolupráci s MD
8	Zkušebně provést snímání biometrických údajů. II. etapa: v návaznosti na doporučení EU zajistit možnost digitálního sejmутí otisku prstu (případně dalšího doporučeného biometrického údaje) žadatele o cestovní doklad (případně i občanský průkaz) tak, aby bylo možno žádost o vydání dokladu komplexně zpracovat na obci s rozšířenou působností.	kontrolní termín: 31.3. 2006	MV ve spolupráci s MZV
9	Na základě doporučení EU, případně v souladu s dalšími celosvětovými požadavky v oblasti bezvízového styku, zajistit změnu příslušných zákonů a následně i konstrukci příslušných dokladů tak, aby umožnily bezkontaktní kontrolu biometrických údajů.	kontrolní termín: 31.3. 2006	MV ve spolupráci s MZV
10	Zajistit realizaci "Koncepce integrace cizinců na území ČR" v roce 2003 a její další rozvoj v souvislosti se vstupem ČR do EU.	v souladu s Usnesením Vlády ČR ze dne 11. února 2004 č. 126	MPSV a další subjekty dle Usnesení Vlády ČR

10 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ ČESKÉ REPUBLIKY, JEJICH PERSONÁLU A DALŠÍCH OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY V ZAHRANIČÍ

	opatření	časový harmonogram	odpovědný orgán
1	Provést analýzu zajištění bezpečnosti ZÚ ČR proti teroristickým útokům a navrhnout vládě ČR příslušná opatření ke zvýšení bezpečnosti ZÚ ČR v případě bezpečnostního ohrožení.	31. květen 2004	MZV

SEZNAM ZKRATEK

ACN	Associated Countries Network (Síť přidružených zemí EU - komunikační systém EU, nyní pouze pro Rumunsko, Bulharsko a Turecko)
AČR	Armáda České republiky
ADN	Acceding countries (Přistupující země - komunikační síť EU)
AFIS	Automatizovaný systém identifikace otisků prstů (Automated Fingerprint Identification System)
ARSG	Řídící skupiny pro obnovu Afghánistánu (Afghanistan Reconstruction Steering Group)
ATU	Action against Terrorism Unit (Protiteroristické oddělení sekretariátu OBSE)
AWACS	"letouny včasné výstrahy" (Airborne Warning and Control System)
BDC	Centrum údajů o výbušninách (Bomb Data Centre)
BdL	Styčná kancelář (Bureau de Liaison)
BIS	Bezpečnostní informační služba
BKA	Spolkový kriminální úřad (Bundeskriminalamt), Spolková republika Německo
BRS	Bezpečnostní rada státu
CBRN	chemické, biologické, radiologické a nukleární (látky, atd.) - viz rovněž NBCR
CDE	Koncepce - Vývoj - Experiment (Concepcion - Development - Experiment)
CEP	Civilní nouzové plánování (Civil Emergency Planning)
CERN	Evropská rada pro nukleární výzkum (Organisation Européenne pour la Recherche Nucléaire; European Organisation for Nuclear Research)
CFSP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika (Common Foreign and Security Policy)
CICP	Středisko mezinárodní prevence zločinnosti (Centre for International Crime Prevention), OSN
CIS	Cizinecký informační systém
CNP	Civilní nouzové plánování
COREU	Correspondence européenne (Evropští korespondenti)
CPA	Coalition Provisional Authority (Dočasná spojenecká správa)
CRMS	Celostátní radiační a monitorovací síť
CTC	Counter Terrorism Committee (Protiteroristický výbor Rady bezpečnosti OSN)
č.	číslo
čl.	článek
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSA	České aerolinie
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
ČÚpZZS	Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva
DA	Diplomatická akademie
EAPC	Euroatlantická rada partnerství (Euro-Atlantic Partnership Council)
EC	Evropské společenství (European Community - jako kód v oficiálním názvu dokumentů)
ECAC	Evropská konference pro civilní letectví (European Civil Aviation Conference)
ECHO	Humanitární úřad Evropského společenství (European Community Humanitarian Office)
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie (European Union)
EUC	Certifikát konečného uživatele (End-User Certificate)
EVC	vízový program
FADO	informační systém pravých a padělaných dokladů (False and Authentic Documents)
FATF	Pracovní skupina pro finanční akci (Financial Action Task Force)
FAÚ	Finančně analytický útvar Ministerstva financí
FBI	Federální úřad pro vyšetřování (Federal Bureau of Investigation)
FINCEN	Síť pro potírání finančního zločinu (Financial Crimes Enforcement Network), při Ministerstvu financí USA
FJFI ČVUT	Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská Českého vysokého učení technického
FMZV	Federální ministerstvo zahraničních věcí (z doby existence Česko-slovenské federativní republiky)
FYROM	Bývalá jugoslávská republika Makedonie (Former Yugoslav Republic of Macedonia)
G-8	Velká osmička, Skupina sedmi nejvyspělejších států světa + Rusko (Great-8)
GMT	Multidisciplinární skupina pro mezinárodní akci proti terorismu (Groupe multidisciplinaire sur l'action internationale contre le terrorisme)
GOEWDS	Skupina expertů pro systémy výstrahy a detekce (Group of Experts for Warning and Detection System)
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
GŘC	Generální ředitelství cel
HDP	Hrubý domácí produkt
HZS	Hasičský záchranný sbor
ICAO	Mezinárodní organizace pro civilní letectví (International Civil Aviation Organisation)
IMO	Mezinárodní námořní organizace (International Maritime Organisation)
INFCIRC	informační oběžník (informative circular)
IOO	Institut ochrany obyvatelstva
IS	Informační systémy
ISAF	Mezinárodní pomocné bezpečnostní síly (International Security Assistance Force), Afghánistán
ISVS	Informační systémy veřejné správy
IT	informační technologie

IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	jaderná elektrárna
JHA	Záležitosti spravedlnosti a vnitra (Justice and Home Affairs), jedno z generálních ředitelství Evropské komise
JIC	Výbor pro koordinaci zpravodajských služeb (Joint Intelligence Committee), Spojené království
KCP	Komise pro cenné papíry
Kč	koruna česká
KFOR	Síly pro Kosovo (Kosovo Forces)
LRV	Legislativní rada vlády
MAAE	Mezinárodní agentura pro atomovou energii
MANPADS	ručně přenosné protivzdušné systémy (Man Portable Air Defence System)
MD	Ministerstvo dopravy (existuje od 1. ledna 2003)
MDS	Ministerstvo dopravy a spojů (existovalo do 31. prosince 2002)
MF	Ministerstvo financí
MI	Ministerstvo informatiky (existuje od 1. ledna 2003)
MK	Ministerstvo kultury
MKBCL	Meziresortní komise pro bezpečnost civilního letectví
MMF	Mezinárodní měnový fond
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MVP	Modernizace vizového procesu
MZdr	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAC	Severoatlantická rada (North Atlantic Council)
NAP	Národní akční plán (boje proti terorismu)
NATINEADS	Integrovaný systém protivzdušné obrany NATO (NATO Integrated Air Defence System)
NATO	Severoatlantický pakt (North Atlantic Treaty Organisation)
NBC	nukleární - biologické - chemické (Nuclear - Biological - Chemical), prostředky, zbraně atd.
NBCR	nukleární - biologické - chemické - radiologické (Nuclear - Biological - Chemical - Radiological), prostředky, zbraně atd.
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NCRS	Systém NATO pro odpověď na krizi (NATO Crisis Response System)
NGO	Nevládní organizace (Non-governmental organisation)
NGŠ	Náčelník generálního štábu
NPBVCL	Národního program bezpečnostního výcviku v civilním letectví
NPOCL	Národní program ochrany civilního letectví
NPS	Systém včasné výstrahy NATO (NATO Precautionary System)
NSIS	Národní schengenský informační systém
NÚV	Národní úřad pro vyzbrojování
OBSE (OSCE)	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (Organisation for Security and Co-Operation in Europe)
odst.	odstavec
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OEF	Operace trvalá svoboda (Operation Enduring Freedom)
OCHA	Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
OIVS	odbor informatizace veřejné správy
OPIS (GŘ HZS)	operační a informační středisko
OPM	operativní porada ministra
ORP	obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OSZBP MZV	Oddělení společné zahraniční a bezpečnostní politiky Ministerstva zahraničních věcí
OZÚ (MZV)	Odbor zvláštních úkolů
PČR	Policie České republiky
PHARE	Polsko a Maďarsko: pomoc pro hospodářskou přeměnu (Poland and Hungary Assistance for Economic Restructuring), klíčový předvstupní program EU pro země střední a východní Evropy
PP ČR	Policejní presidium České republiky
Prohlášení	Společné euro-americké ministerské prohlášení o boji proti terorismu (20. září 2001)
PVO	protivzdušná obrana
PWGT	Policejní pracovní skupina pro terorismus (Police Working Group on Terrorism)
RAFFS	Rapid Alert on Food and Feed System
RB OSN	Rada bezpečnosti Organizace spojených národů

RE	Rada Evropy
resp.	respektive
RF	Rádio Svoboda (Radio Freedom)
RFA	Rádio Svobodný Afghánistán (Radio Free Afghanistan)
RFE	Rádio Svobodná Evropa (Radio Free Europe)
RHSD	Rada hospodářské a sociální dohody
RMS	radiační a monitorovací síť
RTO	Organizace pro výzkum a technologie (Research and Technology Organisation)
RZČ	Rada pro zpravodajskou činnost
ŘSCPP PČR	Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Policie ČR
SACLANT	Nejvyšší spojenecké velení v Atlantiku (Supreme Allied Commander Atlantic)
SAPARD	Zvláštní předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development), předvstupní program EU pro země střední a východní Evropy
SAR Team	Vyhledávací a záchranný tým (Search and Rescue Team)
Sb.	Sbírký
SCPP	Služba cizinecké a pohraniční policie
SCPPC	Rada pro civilní ochranné plánování (Senior Civil Protection Planning Committee)
SČKCh	Sdružení Česká katolická charita
SEI	Středoevropská iniciativa
SIS	Schengenský informační systém (Schengen Information System)
SITCEN	Situační centrum (propojující země EU, NATO a WEU)
SOFA	Ujednání o statutu sil (Status of Forces Agreement)
SPECP	Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování /NATO/
SPÚ	Schengenská prováděcí úmluva
SRN	Spolková republika Německo
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SÚJCHBO	Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany
SÚRO	Státní ústav radiační ochrany
TR	Trestní řád
ÚFDŘ	Úřad finančního daňového ředitelství
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
ÚMV	Ústav mezinárodních vztahů
UN	Spojené národy (United Nations)
UN ODC	Kancelář OSN pro drogy a zločinnost (United Nations Office on Drugs and Crime)
UN ODCCP	Kancelář OSN pro kontrolu drog a prevenci zločinnosti (United Nations Office on Drugs Control and Crime Prevention)
UN OCHA	Kancelář OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
UNCSD	Společná databáze dodávek OSN (United Nations Common Supply Database)
UNDCP	Program OSN pro kontrolu drog (United Nations Drug Control Programme)
UNHCR	Vysoký komisař OSN pro uprchlíky United Nations High Commissioner on Refugees
UNICEF	Dětský fond OSN (United Nations Children's Fund)
ÚOK ZHTČ SKPV	Útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti Služby kriminální policie a vyšetřování
ÚOOZ SKPV	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování
ÚPP	Ústřední poplachový plán
UPU	Světová poštovní unie (Universal Postal Union)
ÚRN	Útvar rychlého nasazení
USA	Spojené státy americké (United States of America)
USD	Americký dolar (United States Dollar)
ÚSKPV	Úřad Služby kriminální policie a vyšetřování
Usnesení	Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady (21. září 2001)
ÚVIS	Úřad pro veřejné informační systémy (existoval do 31. prosince 2002)
ÚZČ SKVP	Útvar zvláštních činností Služby kriminální policie a vyšetřování
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VeSÚzO	Velitelství sil územní obrany
VK	vkladní knížky
VOZ	Vojenské obrané zpravodajství
VZČ	Výbor pro zpravodajskou činnost
VZSL	Vojenská zpravodajská služba
WEU	Západoevropská unie (Western European Union)
ZHN	zbraně hromadného ničení
ZÚ	zastupitelský úřad

NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN BOJE PROTI TERORISMU: ČASTO KLADENÉ OTÁZKY

CO JE DOKUMENT NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN BOJE PROTI TERORISMU?

Jedná se o klíčový veřejně přístupný dokument, který shromažďuje všechny základní úkoly, které je v rámci České republiky třeba splnit, aby se zvýšila připravenost země k reakci na možnost teroristického útoku proti jejím zájmům doma i ve světě.

Zároveň tento text představuje jasnou deklaraci země o schopnostech dostát svým závazkům, které vyplývají z jejího členství v Severoatlantické alianci, z jejího úsilí stát se členem Evropské unie a z její angažovanosti ve většině mezinárodních organizací, které jsou oporou světového řádu na počátku 21. století.

JE NAP JEDNORÁZOVÝM DOKUMENTEM, S ČASOVĚ OMEZENOU PLATNOSTÍ?

Národní akční plán boje proti terorismu (dále jen "NAP") postihuje nejenom aktuální vývoj situace v zemi a ve světě, ale je základním programovým dokumentem, který bude vláda ČR v závislosti na vývoji v oblasti boje proti terorismu a přijímaných vnitropolitických opatření vždy k 31. prosinci kalendářního roku aktualizovat.

JEDNÁ SE O SPECIFICKY DOMÁCÍ ZÁLEŽITOST, NEBO JSOU PODOBNÉ DOKUMENTY VYTVÁŘENY I JINDE VE SVĚTĚ?

Vzorem pro vytvoření NAP byl dokument "Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady", zveřejněný dne 21. září 2001 v Bruselu. Jeho text navazoval na "Společné euro-americké ministerské prohlášení o boji proti terorismu", přijaté, rovněž v Bruselu, 20. září 2001.

Tyto dokumenty byly výsledkem série jednání a konzultací ministrů vnitra, obrany, dopravy, zahraničí, financí a jiných resortů členských zemí EU (a jiných států, včetně USA), které se udály v prvním týdnu po tragických událostech v USA. Zároveň se jednalo i o akceleraci implementace závěrů, přijatých na zasedání Evropské rady v Tampere (15.-16. října 1999).

Přijaté dokumenty obsahují řadu konkrétních doporučení pro členské a kandidátské země EU.

Evropské společenství ještě nikdy žádné podobné dokumenty nevydalo. Například otázky vojenství (a zpravodajských služeb) byly vždy – i z důvodu členství čtyř neutrálních zemí v Unii – považovány za oblast působnosti Severoatlantické aliance. Nyní však i Rakousko, Švédsko, Finsko a Irsko daly najevo ochotu ke spolupráci v této oblasti, byť si ponechávají právo volby, jakou konkrétní formu jejich pomoc na sebe vezme. Pro Spojené státy, zasažené teroristickým útokem, však bylo podstatné, že namísto nutnosti bilaterálních jednání s jednotlivými evropskými zeměmi, se jim nyní dostalo jasné podpory ode všech zemí EU jako celku. I příslušné silové resorty v EU (a Evropě obecně) teď dostaly jasný mandát ke zintenzivnění své práce.

Celá protiteroristická kampaň je chápána jako dlouhodobá, komplexní a finančně, personálně i jinak náročná. Její součástí nebudou jen bezpečnostní či vojenská, ale i politická a ekonomická opatření, která by měla vést ke snížení rizika budoucího teroristického útoku (nejen) na euro-americký prostor.

Rozpracováním těchto tezí je tzv. "Road Map" Rady EU ze dne 17. října 2001, obsahující řadu konkrétních doporučení. Tento text se stal modelem, podle kterého vznikly akční plány některých jednotlivých zemí EU, včetně kandidátských států (například Maďarska).

Přitom je třeba zdůraznit, že ne všechny jednotlivé země EU své Akční plány vytvářejí. Řada z nich se spokojila s implementováním souhrnného Akčního plánu EU.

Ani evropské dokumenty nejsou jedinými protiteroristickými akčními plány na světě. Už od roku 2000 existuje protiteroristický akční plán Společenství nezávislých států, delší tradici má *Akční plán boje proti kybernetickému terorismu* (USA) atd.

Vedle toho existují periodicky se obnovující nebo až po 11. září 2001 vytvořené protiteroristické akční plány mnoha mezinárodních organizací (*Euroatlantická rada partnerství*, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě atd.). Jejich forma a zpracovanost se přitom značně liší.

PROČ NAP VŮBEC VZNIKÁ?

K jeho vypracování se Česká republika zavázala přijetím závěrečné Deklarace z Evropské konference dne 20. října 2001. Pro Českou republiku je důležité, že současní členové EU výslovně uvedli, že obsah těchto dokumentů je nutno do praxe uvádět v těsné součinnosti s přístupujícími a kandidátskými zeměmi Společenství a dalšími zeměmi Evropy (Tureckem). Celkem se jedná, spolu se současnými členy EU, o 28 zemí, které deklarovaly, že legislativní výsledky, které v této souvislosti vzniknou, chápou za více či méně závazné i pro sebe. Tato součinnost spočívá nejen

v oboustranné informovanosti mezi členy a kandidáty členství, ale i v očekávání EU, že kandidátské země určité kroky, přijaté v rámci EU, co nejrychleji implementují do svých právních řádů.

Přitom je ale třeba zdůraznit, že ČR (a ostatní země, které zatím nejsou členy EU), nemusí všechny současné a budoucí právní normy, spojené s tímto procesem, implementovat v celém rozsahu a v termínech, které pro sebe určily členské země Unie. V této chvíli je pro ČR stěžejní vyjádřit aktivitám euro-americké koalice jednoznačnou politickou podporu. V delším časovém horizontu ale bude akceptováni konkrétních výstupů, které budou členy EU přijaty, nutné, nechce-li ČR zkomplikovat svůj vstup do EU, respektive se zdiskreditovat jako nedůvěryhodný partner.

S ohledem na dokumenty, které byly přijaty v důsledku útoků z 11. března 2004 v Madridu je třeba zmínit Deklaraci Evropské rady pro boj s terorismem, přijatou ve dnech 25. – 26. března 2004, která obsahuje i aktualizovaný Akční plán Evropské rady.

JAKÝ BYL ČASOVÝ HARMONOGRAM PRÁCE NA NAP?

Okamžitě po 11. září 2001 byly v rámci Ministerstva vnitra zahájeny analytické práce, mapující opatření, která byla prováděna v rámci aktuální protiteroristické kampaně doma i ve světě.

Dne 25. září 2001 Bezpečnostní rada státu usnesením č. 208/D uložila ministru vnitra úkol vyhodnotit "Společné euro-americké ministerské prohlášení o boji proti terorismu" (dále jen "Prohlášení"), přijaté v Bruselu dne 20. září 2001. Zároveň se ukázalo nutné vyhodnotit i "Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady" (dále jen "Usnesení") ze dne 21. září 2001, které je praktickou konkretizací výše uvedeného "Prohlášení".

Dne 27. září 2001 se ministr vnitra na jednání Ústředního krizového štábu zavázal, že analýzu výše uvedeného "Prohlášení" a "Usnesení" připraví do příštího zasedání Ústředního krizového štábu, tedy do dne 5. října 2001. Tento úkol byl splněn (výsledkem byl nepublikovaný text "**Analýza důsledků "Společného euro-amerického ministerského prohlášení o boji proti terorismu" ze dne 20. září 2001 a "Usnesení a akčního plánu mimořádného zasedání Evropské rady" ze dne 21. září 2001 pro Českou republiku**").

Ve druhé fázi Ministerstvo vnitra vypracovávalo v meziresortní součinnosti analýzu k témuž tématu. Získané podklady byly do konce roku 2001 zapracovány do dokumentu "**Vyhodnocení připravenosti České republiky plnit úkoly, vyplývající ze "Společného euro-amerického ministerského prohlášení o boji proti terorismu" z 20. září 2001 a "Usnesení a akčního plánu mimořádného zasedání Evropské rady" z 21. září 2001**" (dále jen "Vyhodnocení").

Dalším dokumentem, který se zabýval problematikou boje proti mezinárodnímu terorismu, se stala Zpráva České republiky k naplňování závazků vyplývajících z rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1373 (2001) k boji proti mezinárodnímu terorismu vypracovaná na základě usnesení vlády č. 1045 z 10. října 2001. Na zpracování dokumentu se výraznou měrou podílelo i Ministerstvo vnitra, které se stalo spolupředkladatelem Zprávy. Zpráva byla předložena Radě bezpečnosti OSN.

S ohledem na vývoj událostí vyhodnocovací proces, mapující připravenost České republiky na boj proti terorismu, přerostl v rozhodnutí vytvořit dokument, který by jasně vytýčil požadované cíle, cesty k jejich dosažení, stanovil gesci za tato opatření a termín jejich provedení.

Usnesením č. 1364 ze dne 19. prosince 2001 vláda uložila ministru vnitra úkol zpracovat a do konce března 2002 předložit "**Národní akční plán České republiky boje proti terorismu**". Bezprostředním východiskem pro jeho strukturu byl právě text "Vyhodnocení", který byl do NAP beze zbytku zapracován.

V dalším období prošel NAP vnitrosortním a meziresortním připomínkovým řízením a jeho obsah byl konzultován s řadou odborníků a průběžně aktualizován v souvislosti s vývojem ve světě.

Vláda České republiky schválila NAP dne 10. dubna 2002 svým usnesením č. 385 a uložila ministru vnitra NAP každoročně vždy k 31. prosinci aktualizovat.

První vyhodnocovací proces NAP se tedy vztahuje k datu 31. prosince 2002 a jeho výsledkem je dokument "**Národní akční plán boje proti terorismu /aktuální znění pro rok 2003/, který byl přijat usnesením vlády ze dne 14. dubna 2003 č. 361.**"

Druhý vyhodnocovací proces NAP se vztahuje k datu 31. prosince 2003 a jeho výsledkem je dokument "Národní akční plán boje proti terorismu /aktuální znění pro rok 2004/, který byl přijat usnesením vlády ze dne 19. května 2004 č. 479.

PROČ NAP VZNIKAL TAK DLOUHO?

Při přípravě, vyhodnocování a aktualizaci NAP bylo zapotřebí důkladně analyzovat příslušné mezinárodní dokumenty a legislativní úpravu, zpracovat množství podkladového materiálu ze široké škály oblastí, projednat řadu multidisciplinárních opatření na meziresortní úrovni, stanovit termíny a gesci u jednotlivých opatření, způsob jejich financování a vyřešit případné rozpory. Zároveň byl NAP průběžně aktualizován v závislosti na mezinárodním dění. Vznikl tak komplexní materiál, zahrnující řadu oblastí, souvisejících s bojem proti terorismu.

V JAKÉM ČASOVÉM HORIZONTU ÚKOLY V NAP JSOU?

Žádný úkol nepřesahuje horizont šesti let. V rámci každoročních aktualizací bude tento rámec dodržován.

Z JAKÝCH PODKLADŮ NAP VYCHÁZEL?

Po formální stránce lze za podklady pro NAP považovat výše uvedené dokumenty EU. Po obsahové stránce se jedná o řadu dílčích analýz a koncepčních materiálů, vytvořených v rámci Ministerstva vnitra, dalších resortů, zpravodajských služeb atd.

Při přípravě NAP byla monitorována i opatření, která byla v souvislosti s bojem proti terorismu přijata v zahraničí, a to zejména v oblasti:

- bezpečnostní - vojenské a policejní (kontroly osob a vozidel, ostraha klíčových budov);
- legislativní (právní ošetření celé agendy);
- operativní (možnost užití odposlechu a jiných obdobných kroků k monitorování podezřelých osob);
- kroky v rámci hraničních kontrol a imigrační politiky;
- kroky, konané s cílem zamezení financování terorismu;
- organizační postupy – nařízení, umožnění a usnadnění spolupráce mezi zpravodajskými službami a silovými resorty v rámci států, stejně jako v mezinárodním měřítku;
- prověrky zaměstnanců (zejména u letištního personálu);
- kroky v rámci oblastí civilní ochrany a resortu zdravotnictví (zajištění krytů, vody a potravin pro případ krize, léků proti antraxu);
- vyřešení finančního pokrytí nastalé situace (dodatečné mzdové a investiční náklady, pojišťovnictví).

KDO JE AUTOREM TEXTU NAP?

Koordinátorem aktivit, souvisejících s přípravou, vyhodnocením a každoroční aktualizací NAP je odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Spolugestorem tvorby tohoto dokumentu je Ministerstvo zahraničních věcí, které je autorem Preambule dokumentu. Na tomto místě je třeba pověřeným pracovníkům Ministerstva zahraničních věcí vyjádřit naše poděkování za jejich vstřícnou, odpovědnou a pečlivou spolupráci s naším resortem. Poděkování za pomoc při zpracování podkladů a za odbornou konzultaci k jednotlivým opatřením náleží i pracovníkům útvarů Ministerstva vnitra, Policie ČR a jednotlivých dalších resortů.

JAK VYZNÍVÁ SROVNÁNÍ NAP S OBDOBNÝMI ZAHRANIČNÍMI DOKUMENTY?

Jednotlivé země - pokud vůbec akční plány boje proti terorismu vytvářely - volily rozsah a intenzitu opatření podle řady faktorů (své velikosti, lidnatosti, geostrategické polohy, odhadovaného rizika, svého zapojení do odvetných opatření, atd.).

Některé akční plány byly pojaty velmi obecně, spíše než o akční plány se jedná o souhrny vizí. Obecnost "Road Map" Rady EU vyplývá z podstaty nadstátu, kterým EU je, a který musí sladit zájmy řady členských zemí. Ve srovnání s jinými protiteroristickými akčními plány je NAP České republiky patrně nejkomplexnějším dokumentem, který v tomto ohledu zatím vznikl.

LZE TVRDIT, ŽE BEZ MEZINÁRODNÍHO TLAKU BY NAP NEVZNIKLO?

Již od roku 2000 v rámci Ministerstva vnitra vznikal utajovaný koncepční materiál, věnující se problematice terorismu. Je jím "Studie připravenosti ČR na řešení hrozby teroristických útoků".

Vývoj událostí po 11. září 2001 práci v tomto ohledu značně urychlil a zintenzívnil. Aktuální situace si přitom vyžádala přehodnocení některých dosud plánovaných kroků a jejich úzkou koordinaci s kroky, probíhajícími jinde ve světě, zejména v zemích Evropské unie. Tento materiál byl jedním z výchozích podkladů pro vytvoření NAP.

Bez událostí ze dne 11. září 2001 by materiál obdobný NAP s největší pravděpodobností vznikl pomaleji, byl by jinak strukturován, jinak by se jmenoval a byl by patrně zcela neveřejný, ale rozhodně by se bez něj ČR v dlouhodobém horizontu neobešla. V takovémto rozsahu a hloubce nemá NAP jako otevřený materiál v ČR v oblasti boje proti terorismu precedent.

NEHROZÍ, ŽE NAP BUDE ZNEUŽIT JAKO NÁSTROJ PRO OMEZENÍ OBČANSKÝCH PRÁV A SVOBOD?

Ačkoli je smutnou skutečností, že některé země či mezinárodní organizace aplikují současnou konstelaci pro řešení svých omezených zájmů a snaží se z ní, alespoň do jisté míry, "vytěžit vlastní kapitál", Českou republiku rozhodně nelze považovat za zemi, která by chtěla současné vlny protiteroristických opatření zneužít pro drakonické omezení osobních svobod svých občanů. NAP sám prošel řadou připomínkových míst, což mimo jiné zaručilo legislativní soulad navrhovaných opatření se závazky v oblasti ochrany lidských práv a svobod, jimiž je ČR vázána.

Rozhodně jsme si vědomi nutnosti vyváženého postupu v některých citlivých otázkách. Naprosté bezpečí je, navzdory jakkoli důkladným bezpečnostním opatřením, fikcí.

Chápeme, že ve snaze po dokonalé bezpečnosti bychom se mohli vydat na nebezpečnou cestu směrem k policejnímu státu. To by byl konec s normálním životem našich občanů. A omezením našeho normálního života by vlastně teroristé svůj boj vyhráli.

Snaha o zachování "normálního života" společnosti, a to včetně současné vypjaté doby, kdy se riziko teroristického útoku nedá podceňovat, je výzvou celému společenství demokratických států. Pro skutečně demokratickou zemi musí být svoboda a bezpečnost nedělitelná.

NEJEDNÁ SE O NAPROSTO ZBYTEČNÉ KROKY, PROTOŽE ČESKÉ REPUBLICE ŽÁDNÉ NEBEZPEČÍ ZE STRANY MEZINÁRODNÍHO TERORISMU NEHROZÍ?

Bylo by chybou se domnívat, že Česká republika je středem světa, který je cílem všech teroristických skupin, stejně jako věřit, že jakákoli nebezpečí se tomuto státu vyhnou. Česká republika je v současné protiteroristické kampani natolik zaangažována (vyslání lékařů a vojáků do Afghánistánu a Kuvajtu, pořádání summitu NATO v roce 2002, atd.), že toto riziko nelze bagatelizovat.

Již před útoky na USA v září 2001 se v České republice, ale i v okolních zemích, začalo nově koncipovat tzv. krizové řízení. To v sobě zahrnuje i plánování opatření proti různým druhům bezpečnostních rizik ohrožujících moderní společnost, včetně terorismu. Útok na Světové obchodní centrum ukázal, že ti, kteří považovali jakékoli snahy o investice do krizového řízení za plýtvání prostředky, či dokonce za hysterii, se mýlili. Události z 11. září 2001 tak přispěly k argumentům, zdůrazňujícím nezbytnost tohoto - relativně nového - systému.

Národní akční plán boje proti terorismu (aktualizované znění pro rok 2004)

Editoři: Mgr. Oldřich Krulík, Mgr. Petr Svačina

Vydalo Ministerstvo vnitra České republiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

Vydává Themis, nakladatelství Tiskárny MV, p. o.
110 00 Praha 1, Hybernská 2

Praha 2004